

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

**Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ
ΕΛΛΑΔΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΣ
Η ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αμοιρίδου Αθηνά του Κωνσταντίνου
(Α.Μ. 136/04)

Επιβλέπων:
Γεώργιος Γκίτνος: Επίκουρος Καθηγητής

Θεσσαλονίκη, Σεπτέμβριος 2010

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΕΛΛΑΔΑ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΣ Η ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ

Στις μέρες μας όλο και περισσότεροι τουρίστες διαλέγουν μια εναλλακτική μορφή διακοπών, όπου θα ξεφύγουν από την καθημερινότητα. Ακόμη, αναζητούν την περιπέτεια, θέλουν να συμμετάσχουν στο πολιτιστικό γίγνεσθαι και στον τοπικό τρόπο ζωής και χαίρονται για προσωπικά βιώματα τα οποία μπορούν να διηγηθούν σε φίλους και γνωστούς. Περιηγούνται για να έχουν εμπειρίες περισσότερο των διαφορών και λιγότερο των ομοιοτήτων, αναζητώντας την αντίθεση και τη διαφορετικότητα.

Έτσι, με σημείο αναφοράς τον οινικό τουρισμό, που αποτελεί την αφορμή για το ταξίδι και όχι τον σκοπό, δίνεται η ευκαιρία για επισκέπτες και ντόπιους να έρθουν σε επαφή και να επωφεληθούν και οι δυο πλευρές. Οι μεν για να βιώσουν κάτι καινούργιο από τις διακοπές τους και οι δε για να αναπτυχθούν τουριστικά και να τονώσουν την περιφέρεια. Το παρόν πόνημα προσεγγίζει το θέμα της παρουσίας της πόλης της Γουμένισσας με αφορμή τον οινοτουρισμό και δίνει έμφαση στους πιθανούς τρόπους βελτίωσης της περιοχής σε τουριστικό επίπεδο.

Τα ευρήματα της έρευνας που αποτέλεσαν αναπόσπαστο τμήμα της εργασίας αυτής, προήλθαν από ένα ευρύ φάσμα δευτερογενών πηγών καθώς και από πρωτογενή έρευνα πεδίου. Κεντρικός στόχος του ερωτηματολογίου ήταν να εντοπίσει το επίπεδο πληροφόρησης, αλλά και πιθανών τρόπων βελτίωσης όσων αφορούν την συγκεκριμένη περιοχή αλλά και των γύρω τουριστικών περιοχών. Η στατιστική μας έρευνα συμπέρανε πως η περιοχή έχει αρκετές δυνατότητες ανάπτυξης όσον αφορά τον εναλλακτικό τουρισμό. Υπό το πρίσμα των ευρημάτων, για την αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας, συνίσταται πως πρέπει να υπάρξουν αρκετοί τρόποι βελτίωσης των ήδη υπάρχοντων εγκαταστάσεων και την ανάπτυξη των διαφόρων αξιοθέατων.

SUMMARY

WINE TOYRISM IN NORTHERN GREECE: CASE STUDY OF GOYMENISSA

Nowadays more and more tourists choose alternative vacations where you can escape from everyday life. Also, looking for adventure, they want to participate in cultural life and the local lifestyle and enjoy for personal experiences that can later tell to friends and acquaintances. They travel in order to have more experience of differences than similarities, looking for contrast and diversity.

Thus, starting with the wine tourism, which is the motive for the trip and not the cause an opportunity is given to visitors and locals to come together and benefit both sides. The visitors to experience something new from their holidays and the locals to develop their tourism and stimulate the region.

Through this assignment, we have tried to present the city of Goumenissa with the presence of wine tourism and to suggest various ways of improving the tourism levels. The findings of our research have come from a wide variety of first grounds research field.

The primary purpose of the questionnaire has been to reveal if and how informed tourists and residents alike are and to propose possible means of amelioration of the tourism in Goumenissa and its surroundings. The statistic research also shows that Goumenissa has many possibilities of improvement in alternative tourism. Suggestions for increasing the tourism activity include upgrading of the existing facilities and the development different historical monuments.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	2
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
1.1 Τι ορίζουμε ως οινικό τουρισμό και σε ποια κατηγορία κατατάσσεται.....	8
1.2 Διαφορές εναλλακτικού τουρισμού από τον κλασσικό-μαζικό τουρισμό.....	10
1.3 Παγκόσμιος οινικός τουρισμός.....	11
1.4 Παράδειγμα οινικού τουρισμού στη Γαλλία.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
2.1 Ιστορικό κρασιού-αμπελιού και η διάδοσή του.....	14
2.1.1 Κρασιά ονομασίας προέλευσης.....	16
2.2 Ο οινικός τουρισμός στη Βόρειο Ελλάδα.....	17
2.2.1 Οι δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδας.....	18
2.3 Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER II-αρωγή στον οινικό τουρισμό.....	20
2.4 Ίδρυση της ENOAM A.E.	24
2.5 LEADER +	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΟΙ 8 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ	
3.1 Η Διαδρομή του Κρασιού των Θεών του Ολύμπου	31
3.2 Η Διαδρομή του Κρασιού της Ηπείρου.....	33
3.3 Η Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσας.....	35
3.4 Η Διαδρομή του Κρασιού της Πέλλας – Γουμένισσας.....	36
3.5 Η Διαδρομή του Κρασιού των Λιμνών.....	38
3.6 Η Διαδρομή του Κρασιού της Θεσσαλονίκης.....	40
3.7 Η Διαδρομή του Κρασιού του Διονύσου.....	41
3.8 Η Διαδρομή του Κρασιού της Χαλκιδικής.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ ΤΟΥ ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
4.1 Το προφίλ του επισκέπτη.....	46
4.2 Τα κίνητρα του επισκέπτη.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ	
5.1 Γουμένισσα-Ιστορικά στοιχεία.....	49

5.2	Χωριά της Γουμένισσας.....	50
5.3	Αναφορά των οινοποιείων.....	51
5.4	ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ.	
5.4.1	Το Πάικο.....	54
5.4.2	Το λαογραφικό μουσείο.....	59
5.4.3	Τα χάλκινα της Γουμένισσας.....	60
5.4.4	Οι εκκλησίες της Γουμένισσας.....	61
5.5	Χώροι διαμονής, εστίασης & τοπικά προϊόντα	
5.5.1	Ξενοδοχείο Δημοσθένης.....	62
5.5.2	Καφέ το Διατηρητέο.....	62
5.5.3	Ταβέρνα το Τζάκι.....	63
5.5.4	Τοπικά προϊόντα ‘Οι Γουμένισσες’.....	63
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: Η ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ	
6.1	Ιστορικά στοιχεία.....	63
6.2	Ο Αμπελώνας της Γουμένισσας σήμερα.....	65
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	
7.1	Παρουσίαση και ανάλυση του ερωτηματολογίου.....	66
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
8.1	Συμπεράσματα.....	74
8.2	Προτάσεις.....	74
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	76
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη παρούσα πτυχιακή εργασία γίνεται παρουσίαση του οινικού τουρισμού και μελέτη ενός τουριστικού προορισμού, όπου στην περίπτωση αυτή είναι η περιοχή της Γουμένισσας. Ένας τουριστικός προορισμός που δεν είναι αρκετά δημοφιλής αλλά έχει πολλές δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης.

Σκοπός της έρευνας είναι να προβληθεί η περιοχή με σημείο αναφοράς τα οινοποιεία προκειμένου να γίνει γνωστή ως ένας εναλλακτικός προορισμός και να προκαλέσει το ενδιαφέρον των ατόμων που δεν την έχουν επισκεφθεί καθώς και η συλλογή προτάσεων βελτίωσης που προκύπτουν από πρωτογενή έρευνα (με την μορφή ερωτηματολογίου), που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τόσο στην αύξηση του τουρισμού εντός, αλλά και περιφερειακά της κωμόπολης, όσο και στην αναβάθμιση των ήδη υπάρχοντων εγκαταστάσεων και υποδομών. Επίσης, να ανακαλύψουν οι εμπλεκόμενοι στον τουρισμό τις τουριστικές αξίες της περιοχής και τις δυνατότητες για αξιοποίηση αυτών.

Στόχοι της έρευνας αυτής είναι να αποκαλυφθούν οι τρόποι βελτίωσης της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής μέσω του οινικού τουρισμού, η φανέρωση των τρωτών σημείων της και η παρουσίαση αυτών με τέτοιο τρόπο ώστε να αξιοποιηθεί ο τουρισμός. Ακόμη, να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την βελτίωση των τρόπων διαφήμισης με στόχο την αύξηση του οινοτουρισμού. Εύλογο ερώτημα είναι αν η ήδη υπάρχουσα κληρονομιά διατηρείται με την ανάλογη προσοχή έτσι ώστε να βασιστούμε πάνω σε αυτήν και να δημιουργήσουμε περισσότερα θέλγητρα για την προσέλκυση περισσότερων τουριστών του εναλλακτικού τουρισμού.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται προσπάθεια να οριστεί τι ακριβώς είναι ο οινικός τουρισμός εξηγώντας την διαφορετικότητά του από τον κλασικό-μαζικό τουρισμό. Επίσης, αναφέρεται η ιστορία του σε παγκόσμιο επίπεδο και δίνεται ως αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αυτής της μορφής τουρισμού η Γαλλία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο προχωρούμε στον ελληνικό οινικό τουρισμό και παραθέτουμε την ιστορία του ελληνικού κρασιού αυτή τη φορά με τις ιδιαιτερότητές του. Ακόμη, αναλύεται ο σκοπός της δημιουργίας του οινικού τουρισμού στη Βόρειο Ελλάδα και συγκεκριμένα του προγράμματος «Δρόμοι του κρασιού Βορείου Ελλάδας». Επιπλέον, αναφέρονται τα αναπτυξιακά προγράμματα LEADER, LEADER II και LEADER +, τα οποία αποτέλεσαν την κινητήρια δύναμη για να αναπτυχθεί ο οινικός τουρισμός.

Συνέχεια έχει το κεφάλαιο τρία, όπου παρουσιάζονται οι οχτώ διαδρομές-περιοχές δράσης του εναλλακτικού αυτού τουρισμού. Οι διαδρομές αυτές περιλαμβάνουν πληροφορίες, της κάθε περιοχής, για τα οινοποιεία, τα αξιοθέατα, τις εκδηλώσεις, χώρους εστίασης και διαμονής.

Στο επόμενο κεφάλαιο ερευνάται το προφίλ του επισκέπτη που επιλέγει τον οινικό τουρισμό και τα κίνητρα που τον ωθούν σε αυτήν την κατεύθυνση.

Έπειτα, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η Γουμένισσα, τα ιστορικά στοιχεία της κωμόπολης καθώς και τα γύρω χωριά που την πλαισιώνουν. Συνεχίζοντας, απαριθμούνται τα οινοποιεία της περιοχής, τα οποία συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Επίσης, δίνεται έμφαση στα αξιοθέατα της περιοχής, το βουνό Πάϊκο με την απaráμιλλη ομορφιά του, το λαογραφικό μουσείο, τις εκκλησίες και στην γνωστή σχεδόν σε όλους μπάντα ‘Τα Χάλκινα της Γουμένισσας’. Κατόπιν, ενδεικτικά προτείνονται χώροι διαμονής, εστίασης και τοπικών προϊόντων της Γουμένισσας.

Στο έκτο κεφάλαιο δίνονται ιστορικά στοιχεία, πληροφορίες για την αμπελουργική ζώνη της Γουμένισσας και την εξέλιξη της ως τη σημερινή εποχή.

Συνεχίζοντας, στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται η παρουσίαση-ανάλυση των απαντήσεων του ερωτηματολογίου που δόθηκε σε επισκέπτες τις Γουμένισσας και στο όγδοο αναφέρονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις βελτίωσης του τουρισμού στην περιοχή.

Τέλος, ακολουθεί η βιβλιογραφία στην οποία βασίστηκε η πτυχιακή εργασία και κατόπιν το παράρτημα, όπου δίνεται το ερωτηματολόγιο και πληροφορίες για εκδηλώσεις τις Γουμένισσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

1.1 ΤΙ ΟΡΙΖΟΥΜΕ ΩΣ ΟΙΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΤΑΤΑΣΣΕΤΑΙ

Ο τουρισμός των ειδικών ενδιαφερόντων είναι μια εξειδικευμένη μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει ομαδικές ή ατομικές μετακινήσεις ανθρώπων που θέλουν να αναπτύξουν ειδικά ενδιαφέροντα και να επισκεφθούν αξιοθέατα και μέρη που συνδέονται με ένα συγκεκριμένο θέμα (π.χ. υγεία, θρησκεία, επαγγελματική δραστηριότητα). Πρόκειται για ένα σημαντικό αριθμό επιμέρους μορφών τουρισμού, όπως είναι ο συνεδριακός τουρισμός, ο θεματικός τουρισμός κ.λ.π., που συνθέτουν ειδική τουριστική ζήτηση και, αντίστοιχα, ειδική τουριστική προσφορά. Συχνά ο τουρισμός αυτής της μορφής θεωρείται ότι είναι συνώνυμος και με τον εναλλακτικό τουρισμό. Λαγός, (2005:69). Μια ακόμη εναλλακτική μορφή τουρισμού που σε αυτήν την περίπτωση δεν την επιλέγουμε τυχαία είναι εκείνη του αγροτουρισμού.

Αγροτουρισμός είναι η παράλληλη ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αποσκοπεί στην οικονομική και την κοινωνική αναβάθμιση των αγροτικών περιοχών και γενικότερα της υπαίθρου, με την ανάδειξη και στήριξη:

- * της ήπιας και μικρής κλίμακας προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών
- * της τοπικής αγροτικής παραγωγής
- * της δημιουργίας και εμπορίας παραδοσιακών προϊόντων
- * του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου της κάθε περιοχής

Ποιους ενδιαφέρει

Από την άποψη αυτή, η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού, ενδιαφέρει κυρίως τους παρακάτω φορείς / επιχειρήσεις:

- * Παραδοσιακά Καταλύματα
- * Παραδοσιακά εστιατόρια και καφενεία
- * Παραγωγούς και εμπόρους τοπικών προϊόντων
- * Επιχειρήσεις δραστηριοτήτων
- * Μουσεία κάθε είδους
- * Συλλόγους (Πολιτιστικούς, Φυσιολατρικούς, Ορειβατικούς, κλπ)
- * Συνεταιρισμούς (Γυναικείους, Αγροτικούς κλπ)
- * Τοπική αυτοδιοίκηση
- * Σχολεία / Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Όμως ενδιαφέρει επίσης τον κάθε κάτοικο και επαγγελματία της περιοχής στην οποία αναπτύσσεται μια Αγροτουριστική δραστηριότητα καθώς:

Στον Αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας «φιλοξενούμενος», ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά, την αυθεντικότητα και την ομορφιά του, εστιάζοντας στην ήσυχη ζωή, τη φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε προορισμός.

Ολόκληρη η φιλοσοφία του Αγροτουρισμού βασίζεται στη διαπροσωπική, ανθρώπινη, άμεση και φιλόξενη σχέση μεταξύ του κατοίκου της υπαίθρου και του επισκέπτη. Για το λόγο αυτό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, με την καλλιέργεια της γης, την συλλογή του καρπού, με τους ανθρώπους της περιοχής μας. Ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να συμμετέχει στην παραγωγή τους, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου, τη γεύση, το άρωμα, το χρώμα του κρασιού της περιοχής μας, τη χρήση του κρόκου, τη διαφορά στις ποικιλίες του μελιού, τη διαδικασία και επιλογή κατά την συλλογή των μανιταριών ή των κασάνων.

Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια, του προσφέρουμε την δυνατότητα για αθλήματα περιπέτειας (extreme sports) και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα, τον προσκαλούμε να συμμετάσχει σε τοπικά πανηγύρια, γιορτές, έθιμα. Ασκέλη, (2005:2)

Συγκεκριμένα, παρατηρώντας τα παραπάνω χαρακτηριστικά γνωρίσματα, μπορούμε να πούμε ότι ο οινικός τουρισμός εντάσσεται στις ειδικές εναλλακτικές μορφές τουρισμού και λογίζεται ως υποκατηγορία του αγροτουρισμού. Στη σύγχρονη εκδοχή του, αφορά σε μετάβαση: από συμβατική εμπειρία της γνώσης της διαδικασίας της οινοποίησης, της γευσιγνωσίας και της πώλησης ή εν γένει πρώτης τοπικά οίνου και οινικών προϊόντων. Στην έμφαση και διεύρυνση της προσφοράς με αισθητικές και βιωματικές αξίες σε εγκαταστάσεις –επιχειρήσεις οινοτουριστικής αναψυχής, καθώς και στην ευρύτερη περιοχή. Οι οινοτουριστικές επιχειρήσεις, αξιοποιώντας στοιχεία αυθεντικότητας του χώρου (φυσική υποδομή οινοποιείου-περιβάλλον χώρος

με αμπελώνες-αγροτικό τοπίο- τοπικά προϊόντα-γαστρονομία κ.λ.π.), συνδημιουργούν με τον επισκέπτη, που αναζητά την ευχαρίστηση, εξατομικευμένες εμπειρίες σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν. Καλδής (2008).

1.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΛΑΣΣΙΚΟ-ΜΑΖΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο εναλλακτικός τουρισμός χαρακτηρίζεται ως οικολογικός και διάκειται φιλικά προς το περιβάλλον. Σχετικά με το μέγεθός του απευθύνεται σε μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις, που τις διαχειρίζονται οι τοπικές κοινότητες. Όσον αφορά την οικονομική του εκμετάλλευση, ελαχιστοποιεί τις εκροές του τόπου υποδοχής και δημιουργεί εισοδήματα στον τοπικό πληθυσμό. Αναφορικά με τον τοπικό πολιτισμό, ενισχύει και υποστηρίζει μια πολιτιστική αειφορία. Ωστόσο, η έννοια του μεγέθους αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό του όταν αυτός αντιπαρατίθεται στο μαζικό τουρισμό. (Βαρβαρέσος, 1999:34). Ο μαζικός τουρισμός σήμερα θεωρείται σαν μια εχθρική προς το περιβάλλον μορφή τουρισμού. Μια μορφή τουρισμού που δεν ενδιαφέρεται για το περιβάλλον του τουριστικού προορισμού ούτε για τους πόρους του, αλλά το υπερεκμεταλλεύεται και εξαντλεί τους πόρους του μέχρι να γίνει μη ελκυστικό και οι πόροι του να μην επαρκούν για την ικανοποίηση των τουριστών, οπότε και εγκαταλείπεται.

Συνήθως ο μαζικός τουρισμός εκφράζεται με τα μεγάλα ξενοδοχεία και τα τουριστικά θέρετρα, που δεν ανήκουν στο ντόπιο πληθυσμό αλλά σε ξένους επιχειρηματίες (αλλοδαπούς ή ημεδαπούς), που μοναδικό σκοπό έχουν να συγκεντρώσουν όσο γίνεται περισσότερους τουρίστες στις λεγόμενες τουριστικές περιόδους και να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους τα οποία δε μένουν στον τουριστικό προορισμό, για να χρησιμοποιηθούν προς όφελός του, αλλά μεταφέρονται όπου θέλει ο επιχειρηματίας.

Αυτά τα ξενοδοχεία και τα θέρετρα δεν χρησιμοποιούν συνήθως προϊόντα που παράγονται στον τουριστικό προορισμό ή στη χώρα στην οποία ανήκει, αλλά προϊόντα εισαγόμενα από τους τόπους των ιδιοκτητών τους, σε βάρος φυσικά της τοπικής οικονομίας.

Όσον αφορά το ντόπιο πληθυσμό, αυτός συνήθως αφήνει τις παραδοσιακές κύριες ασχολίες του κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής, εργάζεται στα ξενοδοχεία για να αποκτήσει ένα επιπρόσθετο εισόδημα και κατά τη νεκρή τουριστική περίοδο επιστρέφει στις κανονικές ασχολίες του. Έτσι αποπροσανατολίζεται ή και εγκαταλείπεται η τοπική οικονομία που αρχίζει σιγά-σιγά να εξαρτάται, λίγο ή πολύ, από την τουριστική δραστηριότητα η οποία και ελέγχεται από ξένους.

Συνέπεια της χωροχρονικής υπερσυγκέντρωσης τουριστών που αντιπροσωπεύει το Μαζικό Τουρισμό είναι οι δυσμενείς επιδράσεις το φυσικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον του τουριστικού προορισμού, όπως αναφέρθηκαν παραπάνω, που διαχρονικά υποβαθμίζουν και απαξιώνουν τα προσόντα του για τα οποία και χαρακτηρίστηκε σαν τουριστικός προορισμός. Αν και τα παραπάνω μειωνεκτήματα του μαζικού τουρισμού είναι γνωστά σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, από τους απλούς τουρίστες μέχρι τους υπεύθυνους τουριστικούς φορείς, ο μαζικός τουρισμός εξακολουθεί να είναι η κυριαρχούσα τουριστική μορφή την οποία προτιμούν και οι τουριστικοί επιχειρηματίες και οι τουρίστες. Οι τουριστικοί επιχειρηματίες, γιατί με τη μαζικότητά του αποφέρει μεγάλα κέρδη και οι τουρίστες γιατί είναι πολύ φθηνότερος από τον εναλλακτικό τουρισμό, γιατί τους προσφέρει ασφάλεια, γιατί τους απαλλάσσει από τις φροντίδες σχεδιασμού, προετοιμασίας και πραγματοποίησης του τουριστικού ταξιδιού, γιατί κάποιος (group director) τους οδηγεί και τους προσέχει καθόλη τη διάρκεια του ταξιδιού και γιατί βρίσκουν εκεί που πάνε ανθρώπους που μιλάνε τη γλώσσα τους, φαγητά παρόμοια με τα δικά τους και προϊόντα που γνωρίζουν και εμπιστεύονται. (Σφακιανάκης,2000:171).

1.3 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Επισκέψεις σε αμπελώνες είναι ένα μέρος του οργανωμένου ταξιδιού, τουλάχιστον από την εποχή του Grand Tour, και πιθανώς ακόμη και από την εποχή της αρχαίας Ελλάδα και τη Ρώμη. Ωστόσο, δεν ήταν τουριστικός προορισμός μέχρι τα μέσα του δέκατου ένατου αιώνα όταν το κρασί άρχισε να εμφανίζεται ως ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον ταξίδι. Διάφοροι παράγοντες συναντήθηκαν ώστε να αναπτυχθεί ο

οινικός τουρισμός. Πρώτον, η επανάσταση των μεταφορών που δημιουργείται από την ανάπτυξη των σιδηροδρόμων επέτρεψε μεγαλύτερη ευκολία πρόσβασης. Δεύτερον, μια κοινωνική επανάσταση συνέβη όσον αφορά την ανάπτυξη μιας νέας μεσαίας τάξης που άρχισαν να αναζητούν την ποιότητα κρασιού μαζί με την αριστοκρατία. Τέλος, η δημοσίευση της ταξινόμησης του οίνου του Gironde το 1855 για πρώτη φορά, ρητά και επίσημα έδωσε το κρασί, και αμπελουργικές περιοχές, μια ταυτότητα-ονομασία προέλευσης. Η κατάταξη αυτή, η οποία είχε την έγκριση της κυβέρνησης, των κρασιών του Bordeaux, ήταν το αποτέλεσμα των συστάσεων του Συνδικάτου των μεσιτών των κρασιών Bordeaux για χρήση κατά τη διάρκεια της έκθεσης του Παρισιού το 1855. Η ταξινόμηση αποτέλεσε τη βάση για το σύστημα ελέγχου της ονομασίας η οποία υπάρχει μέχρι σήμερα στη Γαλλία, η οποία όχι μόνο ενίσχυε τα χαρακτηριστικά της περιοχής και την ποιότητα του οίνου Μπορντώ, αφετέρου έδινε να παρέχει ένα εργαλείο μάρκετινγκ για μια περιοχή κατατάσσοντάς την πόλο έλξης επισκεπτών. Στη σύγχρονη εποχή οι δρόμοι του κρασιού αποτέλεσαν ένα μέρος της γερμανικής τουριστικής βιομηχανίας από το 1920 και μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1970 έντεκα περιοχές είχαν το δικό τους Weinstrassen (δρόμο του κρασιού). Ακόμη, υπάρχει μια ένωση δρόμοι του κρασιού στην Ευρώπη, η οποία συντονίζει τις δραστηριότητες μεταξύ των χωρών μελών. Πιο πρόσφατα, χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Ουγγαρία, έχουν αρχίσει να θεσπίζουν δρόμους του κρασιού σε μια προσπάθεια να προσελκύσουν τουρίστες της Δυτικής Ευρώπης. Ο οινικός τουρισμός στον Νέο Κόσμο έχει αναδειχθεί εξίσου σημαντικός. Napa Valley της Καλιφόρνιας είναι ένα θέλγητρο για τους τουρίστες, ενώ οι αμπελώνες της Νέας Υόρκης και του Οντάριο στον Καναδά έχουν επίσης γίνει γρήγορα πόλων έλξης επισκεπτών. Στην Αυστραλία μια σειρά πολιτειακές κυβερνήσεις έχουν αναπτύξει στρατηγικές οινικού τουρισμού. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στις μεγάλες τουριστικές περιοχές παραγωγής στη Βόρεια Αμερική και την Ευρώπη χρησιμοποιείται το υψηλό προφίλ κρασιού της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας ως εργαλείο μάρκετινγκ για την προσέλκυση διεθνών επισκέπτες. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ευρύτερα οφέλη και κόστη του οινοτουρισμού δεν είναι πάντα ευπρόσδεκτα. Σε πολλά μέρη του κόσμου, η αλληλεξάρτηση και η συνεργασία που υπάρχει μεταξύ οίνου και τουρισμού εξακολουθεί συχνά παραβλέπεται. (C.Michael Hall,2000:2).

1.4 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΟΙΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Η πόλη του Μπορντό αποτελεί ένα εμπορικό κέντρο οίνου τουλάχιστον από τον 12ο αιώνα. Η Ελεονώρα της Ακουιτανίας, η οποία υπήρξε παντρεμένη με τον βασιλιά Λουδοβίκο τον Ζ' της Γαλλίας και με τον Ερρίκο τον Β' της Αγγλίας, λάμβανε φιάλες οίνου, οι οποίες αποστέλλονταν μέσω πλοίων από το λιμάνι του Μπορντό στα Αγγλικά κάστρα της.

Σήμερα, μπορείτε να επισκεφθείτε όχι μόνο την ιστορική πόλη, αλλά και τους πολλούς αμπελώνες και πύργους που την περιβάλλουν. Μπορείτε να επιλέξετε από πέντε διαφορετικές διαδρομές του κρασιού, συμπεριλαμβανομένης της Châteaux Odoù, η οποία περνά μέσα από την περίφημη περιοχή Médoc, και Graves Road, η οποία θα σας οδηγήσει μέσα στην καθορισμένη αμπελουργική περιοχή ή αλλιώς Sauternes. Καθώς ταξιδεύετε, θα παρατηρήσετε ότι οι αμπελώνες Μπορντό διαθέτουν πληθώρα ποικιλιών οίνου, με μια ευρεία ποικιλία της αμπέλου. Αυτό συμβαίνει γιατί είναι τα διάσημα κρασιά Μπορντό γίνονται από πολλά διαφορετικά είδη σταφυλιών, συμπεριλαμβανομένων των merlot, Malbec, Cabernet Sauvignon, Cabernet φράγκο, Semillon και Sauvignon.

Το 2007, η πόλη του Μπορντό ανακηρύχθηκε Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Μια ζωντανή περιοχή στην άκρη ενός ποταμού, με παλάτια του 18ου αιώνα, λεωφόρους και φυσικά μια παράδοση αιώνων οινοποίησης, η πόλη Μπορντό είναι ένα εξαιρετικό μέρος για να μάθετε τα πάντα για τα γαλλικά κρασιά και τον τρόπο οινοποίησης. Ξεκινήστε την εξερεύνησή σας στην πόλη, ίσως και στο wine bar απέναντι από το Γραφείο Τουριστικών Πληροφοριών ή στη Σχολή οίνου Bordeaux ("L'École du Vin"), στο Maison du Vin de Bordeaux. Κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, μπορείτε να πάρετε ένα δίωρο μάθημα κρασί στο σχολείο για 25 Ευρώ, σε πολύ λογική τιμή. Σκεφτείτε να κάνετε κράτηση για να ξεναγηθείτε στους τοπικούς αμπελώνες της τοπικής περιοχής ή στα κάστρα (chateau) μέσω του Γραφείου Τουριστικών Πληροφοριών της πόλης.

Η Saint-Emilion, στην περιοχή Libourne, είναι επίσης μια παγκόσμια κληρονομιά της UNESCO. Αυτή η μεσαιωνική πόλη είναι ιδανική για μια μεγάλη ημερήσια εκδρομή από την πόλη Μπορντό. Μπορείτε να επισκεφθείτε το ρωμανικούς τοίχους και εκκλησίες και να επισκεφθείτε τα υπόγεια κτίρια και αποθήκες. Μόλις έξω από τα τείχη, βρίσκονται μερικά από τα μεγαλύτερα συγκροτήματα κρασιού του Μπορντό.

Για να τα δείτε από κοντά, πάρτε ένα τρένο οίνου και περιηγηθείτε γύρω από τους αμπελώνες.. Αν προτιμάτε, υπάρχουν ενοικιαζόμενα ποδήλατα στο Γραφείο Τουρισμού για να ξεκινήσετε μόνοι σας. Parode Nancy (2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο : ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ-ΑΜΠΕΛΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ

Η χρησιμοποίηση του σταφυλιού από τον άνθρωπο πρέπει να έγινε, πιθανότατα, κατά την εποχή του ορείχαλκου, αφού προηγουμένως είχε μάθει την καλλιέργεια δημητριακών και κυρίως του σιταριού, και αν χρησιμοποιεί τους καρπούς των άγριων δέντρων και χωρίς αμφιβολία και των άγριων αμπελιών. Η καλλιέργεια του αμπελιού θα πρέπει να πρωτάρχισε όταν ο άνθρωπος έπαψε να ζει νομαδικά. Σαν τεκμήριο της αρχαιότητας της καλλιέργειας του αμπελιού αποτελεί το γεγονός ότι όλες οι γνωστές γλώσσες των αρχαιότερων λαών περιλαμβάνουν ειδικές λέξεις για το αμπέλι, το σταφύλι και το κρασί.

Υπάρχουν αποδείξεις ότι η πρώτη καλλιέργεια του αμπελιού είναι πολύ πιο παλιά από τη χρονολογία του 2.347 π.χ. που αναφέρεται στη Γένεση κι αυτό γιατί στους τάφους των Φαραώ βρέθηκαν παραστάσεις τρυγητού και οινοποίησης. Η αρχαιότερη όμως παράσταση αυτού του είδους βρέθηκε στον τάφο του Φτα Χοτέπ που έζησε στη Μέμφιδα γύρω στα 6.000 π.Χ. Τα πρώτα όμως ιστορικά στοιχεία για την καλλιέργεια των αμπελιών συναντούμε σε πολύ νεώτερη εποχή. Έτσι πρώτοι οι Άρειοι καλλιέργησαν το αμπέλι και διέδωσαν την καλλιέργειά του στην Αίγυπτο και στην Ευρώπη. Το αμπέλι το καλλιεργούσαν από αρχαιοτάτων χρόνων και στην Περσία, Ασσυρία, Ινδία, ακόμη και στην Κίνα. Η καλλιέργειά του όμως ήταν σημαντική στις Μεσογειακές ακτές της Ασίας και κυρίως στη Φοινίκη, όπου η Τύρος αποτελούσε κέντρο οινεμπορίου κατά τους αρχαίους χρόνους. Στην Ελλάδα δεν είναι γνωστό με βεβαιότητα το μέρος από όπου ξεκίνησε η καλλιέργεια του αμπελιού.

Πολλοί θεωρούν ότι στην Κρήτη πρωτοκαλλιεργήθηκε και μετά διαδόθηκε στη Νάξο, τη Χίο και από εκεί σε όλη την Ελλάδα. Άλλοι πάλι πιστεύουν ότι την προτεραιότητα στην καλλιέργεια του αμπελιού έχει η Θράκη από όπου προκαλλιεργήσαν οι Έλληνες κρασί κατά τον Τρωικό πόλεμο. Κατά τα χρόνια του Ομήρου (9ος π.Χ. αιώνας) η καλλιέργεια των αμπελιών ήταν πολύ διαδεδομένη σε όλη την Ελλάδα, μαρτυρία για αυτό είναι και ο αριθμός των πόλεων, νησιών και ποταμών που κατά τα χρόνια εκείνα έφεραν ονομασίες που είχαν σχέση με το αμπέλι και το κρασί (ΟΙΝΟ).

Μερικά παραδείγματα: ΟΙΝΟΗ, χωριό Αττικής και πόλη της Φθιώτιδας ΟΙΝΩΗ η σημερινή Αίγινα, ΟΙΝΟΥΣ ποταμός της Λακωνίας, ΟΙΝΟΥΣΑΙ νησιά κοντά στη Χίο και άλλα κοντά στο Μεσσηνιακό κόλπο. Η ελληνική μυθολογία με τις διάφορες παραλλαγές του Διονυσιακού μύθου περιλαμβάνει πολλές αποδείξεις της διάδοσης και της σημασίας της καλλιέργειας του αμπελιού κατά την Ελληνική αρχαιότητα. Ο Όμηρος σε πολλά σημεία της Οδύσσειας και της Ιλιάδας αναφέρεται στο αμπέλι και στο κρασί. Κατά την εποχή του Ησίοδου (750-700 π.Χ.) η καλλιέργεια των αμπελιών είχε ήδη μεγάλη ανάπτυξη στην Ελλάδα, έτσι ο Ησίοδος στο έργο του 'ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ' δίνει οδηγίες γύρω από τον τρύγο και το στύψιμο των σταφυλιών. Εκτός από τον Ησίοδο οι περισσότεροι αρχαίοι συγγραφείς και ποιητές αναφέρουν στα έργα τους το αμπέλι και το κρασί. Πολλές περιοχές και πόλεις της αρχαίας Ελλάδας έβγαζαν περίφημα κρασιά όπως η Θράκη, η Λήμνος, η Θάσος, Κασσάνδρα, Θεσσαλία, Σικυών, Πύλος, Ζάκυνθος, Κρήτη, Κύπρος. Οι Έλληνες γνώρισαν καλά την αξία του εξαγωγικού εμπορίου.

Στα ταξίδια των Ελληνικών πλοίων, που μετέφεραν το κρασί στα πέρατα του τότε γνωστού κόσμου, αναφέρεται συχνά ο Όμηρος και ο Αθηναίος. Η καλλιέργεια των αμπελιών γινόταν τότε όπως και τώρα. Πολλές ποικιλίες μας αναφέρονται στα αρχαία κείμενα. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι οι πρώτοι αμπελώνες στη Γαλλία, στις όχθες του Ροδανού, φυτεύτηκαν το 7ο αιώνα π.Χ. με ποικιλίες που μεταφέρθηκαν από την Ελλάδα. Το ίδιο έγινε στην Ισπανία και στην Ιταλία από τους Έλληνες αποίκους. Η καλή φήμη της Ελληνικής Οινοπαραγωγής συνεχίστηκε μέχρι και τα χρόνια που Βενετσάνοι, Ενετοί και Γενουάτες όργωναν τις Ελληνικές θάλασσες. Τότε είναι που η φήμη της Μαλβαζίας της Κρήτης απλώθηκε σε ολόκληρη τη Δύση. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας όμως η οινοποιητική τέχνη δεν μπόρεσε να αναπτυχθεί. Έτσι, ενώ στη Γαλλία, τη Γερμανία και τη Βόρεια Ιταλία η αμπελουργία εξελίχθηκε και το κρασί των χωρών αυτών απέκτησε διεθνή φήμη, δε συνέβη το ίδιο με τη χώρα

μας. Έτσι μετά από πολλά χρόνια σιωπής μόλις στα μέσα του περασμένου αιώνα το κρασί αποκτά ξανά για τη χώρα μας το σημαντικό του ρόλο.

Σήμερα υπάρχουν 100 εκατομμύρια στρέμματα αμπελώνων στον κόσμο, που κατανέμονται ανάμεσα σε πενήντα περίπου χώρες. Η ετήσια παραγωγή κρασιού ξεπερνά τα 300 εκατομμύρια εκατόλιτρων. Η Ευρωπαϊκή Ήπειρος που κατέχει το 70% της παγκόσμιας αμπελουργικής έκτασης καλύπτει από μόνη της το 77,5% της παγκόσμιας παραγωγής. Η Αμερική τα 17%, η Αφρική τα 3,5%, η Αυστραλία τα 1,4% και η Ασία τα 0,6%. Η Παρασκευή και το εμπόριο κρασιού αποτελεί σήμερα μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες. Η ζήτηση είναι τόσο μεγάλη που ξεπερνά συνήθως το διαθέσιμο στοκ. Έτσι σήμερα παρασκευάζονται κρασιά ικανά να καταναλωθούν από τα πρώτα τους στάδια. Πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν πως τα κρασί έχασε μέρος της γοητείας του εξ αιτίας της επιστημονικής επέμβασης. Αυτή καθ' αυτή όμως η πρόοδος δεν είναι αρνητική, από τη στιγμή που δε χρησιμοποιείται για να αλλοιώσει το βασικό χαρακτήρα του κρασιού. Παναγιωτάκης, (2000:5)

2.1.1 ΚΡΑΣΙΑ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Είναι φανερό ότι η έκφραση 'ονομασία προέλευσης' δηλώνει το τοπωνύμιο μιας περιοχής, το οποίο χρησιμοποιείται ως εμπορική επωνυμία ενός προϊόντος. Σύμφωνα με τη διεθνή νομολογία, το προϊόν αυτό, δηλαδή το κρασί, πρέπει να προέρχεται από την περιοχή της οποίας φέρει το όνομα και οι ποιοτικοί χαρακτήρες του να οφείλονται σε φυσικούς και τεχνικούς παράγοντες της περιοχής αυτής. Γι'αυτό ακριβώς ένα κρασί δεν μπορεί να έρθει στην αγορά με το όνομα μιας γεωγραφικής περιοχής, παρά μόνο εάν το τοπωνύμιο αυτό έχει αναγνωριστεί νομοθετικά ως ονομασία προέλευσης και εάν το κρασί προέρχεται από αυτή την περιοχή, όπου η σύσταση και οι οργανοληπτικοί χαρακτήρες του κρασιού διαμορφώνουν την ποιότητά του και οφείλονται τόσο σε φυσικούς παράγοντες-και συγκεκριμένα στο οικοσύστημα της περιοχής παραγωγής του-όσο και σε τεχνικούς παράγοντες, και ειδικότερα στην τεχνολογία παρασκευής που εφαρμόζεται από τα οινοποιεία της περιοχής αυτής (Αρβανίτης, 1999:161).

2.2 Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΕΛΛΑΔΑ

Η Μακεδονία με 9.8% βρίσκεται στην 5η θέση μεταξύ των 9 αμπελουργικών περιοχών ως προς την έκταση των αμπελιών. Με 770 κωδικούς είναι στη 2η θέση ως προς το πλήθος των κρασιών.

Από άκρο σε άκρο, όλη η αμπελουργική περιφέρεια της Μακεδονίας έχει πολύ μεγάλη δυναμική. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε η οινοπαραγωγή στο ν. Σερρών, μπήκε στον οινικό χάρτη ο ν. Καστοριάς, σημαντική δραστηριότητα υπάρχει στο ν. Πέλλας και ο ν. Πιερίας είναι σε φάση ανάπτυξης.

Περιοχή με μεγάλη παράδοση αλλά και δυναμική η Σιάτιστα στο ν. Κοζάνης.

Η ζώνη ΟΠΑΠ του Αμυνταίου είναι μια από τις δύο στην Ελλάδα που παράγουν αφρώδεις οίνους και μάλιστα ροζέ.

Ενδείξεις:

Οίνοι ΟΠΑΠ: ΟΠΑΠ Πλαγιές Μελίτωνα (Χαλκιδική), ΟΠΑΠ Γουμένισσα (Κιλκίς), ΟΠΑΠ Αμύνταιο (Φλώρινα), ΟΠΑΠ Νάουσα (Ημαθία).

Τοπικοί Οίνοι: Μακεδονικός (περιφέρεια), Παγγαίου (Καβάλα), Δράμας, Αδριανής (Δράμα), Αγοριανός (Δράμα), Σερρών, Χαλκιδικής, Αγιορείτικος (Χαλκιδική), Σιθωνίας (Χαλκιδική), Θεσσαλονίκης, Επανομής (Θεσσαλονίκη), Πλαγιών Βερτίσκου (Θεσσαλονίκη), Νέας Μεσημβρίας (Θεσσαλονίκη), Πέλλας, Φλώρινας, Καστοριάς, Κοζάνης, Σιάτιστας (Κοζάνη), Βελβεντού (Κοζάνη), Ημαθίας, Πιερίας.

Τοπικές ποικιλίες:

ξινόμαυρο (Κιλκίς, Φλώρινα, Ημαθία, ε), νεγκόσκα (Κιλκίς, Πέλλα, ε), μοσχόμαυρο (κεντρική & δυτική Μακεδονία, ε), μοσχάτο Αμβούργου (Αγχιάλος Θεσσαλονίκης, ε), πρικνάδι ή πρεκνιάρικο (Ημαθία, λ), χονδρόμαυρο (Γρεβενά, Κοζάνη, λ).

Από την Χαλκιδική και μετά τη Θεσσαλονίκη ξεκίνησε η αναβίωση της μαλαγουζιάς, που σήμερα φυτεύεται σ' όλη την Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια, στην ανατολική Μακεδονία, έχει φυτευτεί, δοκιμαστεί και ήδη αξιοποιείται το αγιωργήτικο.

Υπάρχουν ακόμα -και δυστυχώς αξιοποιούνται- μερικά υβρίδια όπως η τζωρτζίνα (Θάσος), το τσάπουρνο (Κιλκίς, ιδίως στην περιοχή του Φανού) και το γαλλικό (Κοζάνη). Μακρής Γιώργος (2007).

2.2.1 ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

Οι Δρόμοι του Κρασιού της Μακεδονίας (νυν Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδας) αποτελούν μια καινοτόμο πρόταση προς τον τουρίστα να εξερευνήσει τις πλούσιες αμπελουργικές περιοχές και τα οινοποιεία τους, να ανακαλύψει πλήθος τοπικών γιορτών, άμεσα συνδεδεμένων με το κρασί που αποτελεί στοιχείο πολιτισμικής ταυτότητας του Έλληνα διαχρονικά, τη γαστρονομία, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα.

Στην Ελλάδα, οργανωμένα, το εγχείρημα του οινικού τουρισμού ξεκίνησε το 1993, από την κοινή προσπάθεια 15 οραματιστών οινοπαραγωγών οι οποίοι συγκροτήθηκαν σε κοινό σχήμα με τη μορφή της αστικής, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εταιρίας, με την επωνυμία Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Μακεδονίας (ENOAM Α.Ε). Το πείραμα πετυχαίνει, η προσπάθεια ευοδώνεται και το σχήμα διευρύνεται με τη συμμετοχή 9 ακόμη οινοπαραγωγών.

Στο δίκτυο συμμετέχουν επίσης, ως συνεργαζόμενα μέλη, εστιατόρια, ξενώνες, επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού, κάβες, εταιρίες αμπελοοινικής συμβουλευτικής υποστήριξης κ.λπ, με στόχο την από κοινού προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για τη στήριξη της οινοτουριστικής δραστηριότητας και της βορειοελλαδικής κουζίνας, η οποία έχει να επιδείξει ένα σπάνιο γευστικό και προϊόντικό μωσαϊκό. Στο σημείο αυτό, αξίζει να κάνουμε μια παρένθεση για να επισημάνουμε τη συμβολή της Κρήτης στη διατροφή – η οποία φιλοδοξεί επίσης να οργανώσει Δρόμους του Κρασιού -, ενός τόπου χαρισματικού, με πλούσια αμπελοκαλλιέργεια και τοπικές γεύσεις, που σύμφωνα με πολλές έρευνες, αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση για υγεία και μακροζωία.

Επανερχόμενοι στο βορειοελλαδικό χώρο, θα αναφερθούμε στους κύριους σκοπούς τους δικτύου, οι οποίοι είναι:

- Το κτίσιμο της εικόνας του μακεδονικού κρασιού και η διεθνής προβολή του. Πρόκειται για μια σημαντική πρωτοβουλία, διότι εκπαιδεύει το ξένο επισκέπτη και το σύγχρονο Έλληνα καταναλωτή, συμβάλλοντας στην επικοινωνία του με το κρασί και καταρρίπτοντας μύθους γύρω απ' αυτό, όπως ότι το χύμα κρασί είναι παραδοσιακό, το σπιτικό είναι υγιεινό κ.λπ. Παράλληλα, με οργανωμένη δραστηριότητα, ενισχύει δυναμικά την προβολή και προώθησή του προϊόντος, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Η ανάπτυξη και τουριστική αξιοποίηση του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδας και του φυσικού περιβάλλοντος των διαφόρων περιοχών.
- Η στήριξη της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς γύρω από το κρασί και τις τοπικές γεύσεις.
- Η συμμετοχή στις διαδικασίες θέσπισης γενικών κανόνων που να διέπουν τις σχέσεις αμπελουργών, οινοποιών και οινεμπόρων, με στόχο την καλύτερη δυνατή συνεργασία, την εξυπηρέτηση των καταναλωτών και την ποιοτική αναβάθμιση υπηρεσιών και προϊόντων .

Επιδίωξη των μελών αποτελεί η αναζήτηση λύσεων προσαρμοσμένων σε αγροτικές περιοχές, με την ενεργό συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτιστικών συλλόγων, φορέων, επιχειρήσεων και του τοπικού πληθυσμού. Όλοι αυτοί συνεργάστηκαν, συγκροτήθηκαν σε κοινή δομή, επινόησαν και ανέλαβαν ενέργειες ανάπτυξης, που προσιδιάζουν στις εν λόγω περιοχές και έχουν διαρκή αποτελέσματα. Τέτοιες ενέργειες είναι: η χάραξη αμπελοοινικών διαδρομών, η σήμανσή τους, η μετατροπή των οινοποιείων σε επισκέψιμους χώρους, η ίδρυση λαογραφικών μουσείων, η έκδοση βιβλίων, η οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων κ.λπ.

Σήμερα, οι επισκέπτες των Δρόμων του Κρασιού, έχουν να επιλέξουν ανάμεσα σε 8 συνολικά διαδρομές, - που διασχίζουν πέντε Περιφέρειες (Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ηπείρου και Θεσσαλίας)-, οι οποίες οδηγούν από το θεϊκό Όλυμπο και την ηπειρωτική Ζίτσα, στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη και από το ακριτικό Αμύνταιο στη μαγευτική Χαλκιδική, το διονυσιακό Παγγαίο και τη μακρινή Θράκη. Κατά τη διάρκεια της οινικής τους περιπλάνησης έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν τα δώρα που η φύση του

βορειοελλαδικού τοπίου χαρίζει απλόχερα και να ανακαλύψουν αρχαιολογικούς χώρους, μοναστήρια, μουσεία και άλλα αξιοθέατα. Η διαμονή σε παραδοσιακούς ξενώνες και η γνωριμία με τη τοπική κουζίνα σε επιλεγμένους χώρους εστίασης έχει προβλεφθεί για να συμπληρώσει τη φιλοξενία τους, ενισχύοντας παράλληλα το εισόδημα κι άλλων επαγγελματιών της περιοχής.

Το 1997, οι Δρόμοι του Κρασιού εντάσσονται στο επίσημο πρόγραμμα του Οργανισμού «Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης», με το διακριτό τίτλο «Δρόμοι του Κρασιού-γαστρονομία». Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Μακεδονίας (2008).

2.3 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ LEADER II -ΑΡΩΓΗ ΣΤΟΝ ΟΙΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Κατ' αρχήν το πρόγραμμα LEADER II αποτελεί συνέχεια του LEADER το οποίο ξεκίνησε στις 15 Μαρτίου το 1991 όταν η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάσισε την ανάληψη πρωτοβουλίας, που θα είχε αξία υποδείγματος, και που αφορά την αγροτική ανάπτυξη (και που στη συνέχεια θα αναφέρεται ως Leader-Liaison Entre Actions de Development de L' Economie Rurale) κατά την έννοια του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4253/88 (1). (Παπακωνσταντινίδης, 1993:149).

ΣΤΟΧΟΙ : Στόχος της πρωτοβουλίας LEADER II είναι, να ενθαρρύνει την ανάληψη καινοτόμων ενεργειών από τους τοπικούς φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων του αγροτικού χώρου, να ενισχύσει την ανταλλαγή αυτών των εμπειριών σε όλη την Κοινότητα και να βοηθήσει τους φορείς αγροτικής ανάπτυξης των διαφόρων κρατών μελών που το επιθυμούν να αξιοποιήσουν την πείρα που αποκτήθηκε σε άλλες περιοχές και να υλοποιήσουν από κοινού ορισμένα σχέδια.

Οι διάφορες συνιστώσες της πρωτοβουλίας LEADER II περιστρέφονται γύρω από ένα ευρωπαϊκό δίκτυο αγροτικής ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη διάδοση των πληροφοριών όσον αφορά τις πολιτικές αγροτικής ανάπτυξης, την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των φορέων αγροτικής ανάπτυξης, την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των φορέων αγροτικής ανάπτυξης, τη διάδοση των καινοτομιών και της τεχνογνωσίας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές που αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα προβλήματα και την κατάρτιση κοινών σχεδίων.

ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ :

A. Σκέλος : "απόκτηση ικανοτήτων"

Τεχνική στήριξη θα παρασχεθεί για τις δραστηριότητες που αφορούν την αγροτική ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία της ολοκληρωμένης ανάπτυξης σε περιοχές όπου η πρακτική αυτή αποτελεί καινοτομία. Το σκέλος αυτό αφορά τη χρηματοδότηση της τεχνικής βοήθειας στο στάδιο πριν από τις επενδύσεις (διάγνωση των αναγκών της περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις που θα εκφραστούν από τον τοπικό πληθυσμό, παροχή κινήτρων και κατάρτισης στον πληθυσμό για την ενεργή συμμετοχή του στην αναπτυξιακή διαδικασία, ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των τοπικών εταίρων, διαμόρφωση μιας στρατηγικής, αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης κ.λ.π.....). Η φύση των μέτρων, τα χαρακτηριστικά των δικαιούχων και ο τύπος του οργανισμού που θα είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή αυτών των μέτρων θα πρέπει να καθοριστούν επακριβώς. - Διάγνωση των περιοχών. - Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού σχετικά με την πρωτοβουλία LEADER. - Παροχή τεχνικής στήριξης για τη δημιουργία των εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο. - Παροχή τεχνικής στήριξης για την διαμόρφωση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών στρατηγικών σε τοπικό επίπεδο. - Παροχή τεχνικής στήριξης για την αναζήτηση πηγών χρηματοδότησης και για την κατάρτιση των φακέλλων από τους πιθανούς δικαιούχους (τοπικές ομάδες και άλλοι συλλογικοί φορείς).

B. Σκέλος : "καινοτόμα προγράμματα για την αγροτική ανάπτυξη"

Προτεραιότητα θα δοθεί σε προγράμματα δράσης και επενδύσεων σε τοπικό επίπεδο τα οποία παρουσιάζουν, εκτός από τη σύνδεσή τους με μια σφαιρικότερη στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης (σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο) και τη δυνατότητα συνέχισης των ενεργειών που έχουν ήδη αναληφθεί στη συγκεκριμένη περιοχή (ιδίως

στο πλαίσιο της LEADER I), 3 βασικά χαρακτηριστικά: καινοτομία σε σχέση με τα τοπικά δεδομένα (από άποψη μεθόδου προϊόντος, τρόπου παρασκευής, αγοράς), επίδειξη δυνατότητας μεταφοράς τεχνογνωσίας. Τα "υποδειγματικά αυτά προγράμματα" πρέπει να αντικατοπτρίζουν τις νέες κατευθύνσεις που είναι δυνατόν να ακολουθήσει η αγροτική ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά αναλαμβάνονται είτε από φορείς είτε από δημόσιους οργανισμούς (σε συνεργασία με άλλους επαγγελματικούς φορείς και ενώσεις) οι οποίοι στηρίζονται στο πρότυπο της πρωτοβουλίας LEADER I (ενέργειες γενικής εδαφικής ανάπτυξης), είτε από άλλους συλλογικούς φορείς του αγροτικού χώρου. Ο καινοτόμος και υποδειγματικός χαρακτήρας των ενεργειών θα προσαρμοστεί στις ανάγκες της συγκεκριμένης περιοχής. Οι καινοτομίες μπορούν να αφορούν αποκλειστικά τον οικονομικό τομέα καθώς και πολιτιστικά και περιβαλλοντικά θέματα, θέματα που αφορούν κοινωνική ένταξη, κ.λ.π. εφόσον συνδέονται άμεσα με την αγροτική ανάπτυξη. Οι φορείς σχεδίων ανάπτυξης θα πρέπει: - να καθορίσουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα δημιουργηθεί η καινοτομία προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνατότητα εφαρμογής της σε άλλους τομείς και το κόστος που αυτή συνεπάγεται (μεταφορά της τεχνογνωσίας και/ή της τεχνολογίας), - να εξασφαλίσουν τη διαφήμιση του σχεδίου και άλλες δράσεις πληροφόρησης, - να δείξουν τις δυνατότητες που υπάρχουν όσον αφορά την αγορά σε περίπτωση που πρόκειται για προϊόντα ή για εμπορικές υπηρεσίες. Τα σχέδια πρέπει να παρουσιάζουν στοιχεία καινοτομίας και επίδειξης που θα εκτιμηθούν σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της περιοχής και το περιεχόμενο του επιχειρησιακού προγράμματος που εμπίπτει στο ΚΠΣ για την ίδια περιοχή. Οι τοπικές ομάδες που ήταν δικαιούχοι LEADER I πρέπει να εξεταστούν με τα ίδια κριτήρια και όρους που ισχύουν για όλους τους πιθανούς δικαιούχους. Το σχέδιο που θα υποβληθεί από τις τοπικές ομάδες (εταίροι του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα που εφαρμόζουν με πολυτομεακή αναπτυξιακή πολιτική σε τοπικό επίπεδο) πρέπει να περιλαμβάνει πολλές από τις παρακάτω συνιστώσες.

Το σχέδιο που θα υποβληθεί από άλλους συλλογικούς φορείς δημόσιους ή ιδιωτικούς, μπορεί να περιοριστεί σε έναν τομέα παρέμβασης.

1) Παροχή τεχνικής στήριξης για την αγροτική ανάπτυξη - Παροχή τεχνικής βοήθειας στους φορείς σχεδίων ανάπτυξης - Παροχή τεχνικής βοήθειας στις ΜΜΕ και σε άλλες δραστηριότητες (γεωργοί, βιοτέχνες κ.λ.π., καθορισμός των πιθανών αγορών,

πρόσβαση στις χρηματοδοτήσεις, διαχείριση καινοτομιών κ.λ.π.) - Δημιουργία ενιαίων θυρίδων πληροφόρησης για τον προσανατολισμό, την παροχή συμβουλών και τη στήριξη των νέων που επιθυμούν να ξεκινήσουν επαγγελματικές δραστηριότητες. - Ευαισθητοποίηση του πληθυσμού, όπως και των νέων, στην πολιτιστική ταυτότητα και στις προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής τους όπως και στην αναγκαιότητα της καινοτομίας. - Εξοδα λειτουργίας - Ενισχύσεις για την απόκτηση εξοπλισμού πληροφορικής και τηλεματικής.

2) Επαγγελματική κατάρτιση και ενισχύσεις για την απασχόληση - Κατάρτιση των υπευθύνων για τη διαχείριση και την εμπύχωση των δραστηριοτήτων του σχεδίου - Κατάρτιση για ειδικά και αναπτυξιακά θέματα - Σύνδεση του μηχανισμού παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αναπτυξιακή διαδικασία - Καινοτόμα μέτρα για την επαγγελματική ένταξη των ατόμων που βρίσκονται σε αβέβαιη κατάσταση (επιχειρήσεις ένταξης, εργαστήρια μαθητείας, απασχόληση σε εργασίες κοινής ωφελείας κ.λ.π.)

3) Αγροτουρισμός - Ατομικές ή συλλογικές καινοτόμες επενδύσεις μικρής κλίμακας (συμπεριλαμβανομένων του τουριστικών επενδύσεων που συνδέονται με τις γεωργικές δραστηριότητες) - Επενδύσεις στα μικρά δημόσια έργα υποδομής για να ανταποκριθούν στις ανάγκες που απορρέουν από την τουριστική ζήτηση - Απογραφή, ανακαίνιση και αξιοποίηση ιστορικών κτιρίων και αγροτικών οικισμών τουριστικού ενδιαφέροντος - Ενέργειες προώθησης, έρευνα της αγοράς και δημιουργία συστημάτων κράτησης δωματίων - Δημιουργία και οργάνωση νέων προϊόντων αγροτουρισμού (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού για πολιτιστικούς σκοπούς και του τουρισμού για την ανακάλυψη του περιβάλλοντος).

4) Μικρές επιχειρήσεις, βιοτεχνία, υπηρεσίες παρεχόμενες σε μικρή κλίμακα - Πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων και των βιοτεχνιών στις υπηρεσίες (παροχή συμβουλών, έρευνα της αγοράς, μεταφορά τεχνολογίας, καινοτομία, επαγγελματική κατάρτιση) - Δημιουργία υπηρεσιών (ενισχύσεις για την έναρξη λειτουργίας), οι οποίες θα καλύπτουν και τον τομέα της ανάπτυξης πολλαπλών δραστηριοτήτων των γεωργών (πληροφόρηση, ενιαίες θυρίδες πληροφόρησης μεταφορά εφόσον κάποιος το ζητήσει κ.λ.π.) - Ενισχύσεις στις καινοτόμες επενδύσεις των βιοτεχνιών και των μικρών επιχειρήσεων, ιδίως για την αξιοποίηση των τοπικών φυσικών πόρων. -

Διευκόλυνση της εργασίας εξ αποστάσεως - Ενισχύσεις για τη δημιουργία επιχειρήσεων.

5) Αξιοποίηση επιτόπου και εμπορία της γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής καθώς και εκείνης της τοπικής αλιείας. - Έρευνα των τοπικών και περιφερειακών αγορών και ανάλυση των δικτύων διανομής - Τεχνική βοήθεια και επενδύσεις για την παραγωγή και την αξιοποίηση χαρακτηριστικών τοπικών προϊόντων που προέρχονται από τη γεωργία, τη δασοκομία και την αλιεία - Μεταφορά τεχνολογίας - Προώθηση και σήμανση των τοπικών και περιφερειακών προϊόντων ποιότητας και σύνδεση των προϊόντων με την περιοχή τους - Εμπορία (δομή πωλήσεων, συμμετοχή σε εκθέσεις, σύνδεση με δίκτυα πωλήσεων δι αλληλογραφίας, κεντρικές υπηρεσίες αγορών, τηλεαγορά) - Διαφοροποίηση της γεωργικής παραγωγής και των δραστηριοτήτων των γεωργών - Ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και της αλιείας για ψυχαγωγικούς σκοπούς. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (1996)

2.4 ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΑΜ Α.Ε.

Το 1998 ιδρύεται η ΕΝΟΑΜ Α.Ε. στην οποία συμμετέχουν τα τότε μέλη με σκοπό τη διαχείριση του έργου της Κ.Π. LEADER II, το οποίο, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προγράμματος, κατανέμεται σε 5 μέτρα όπου εντάσσονται οι διάφορες δράσεις, συνολικού προϋπολογισμού 3,61 εκ. ευρώ, με δημόσια δαπάνη 2,31 εκ. ευρώ και ιδιωτική συμμετοχή 1,3 εκ ευρώ περίπου.

Συγκεκριμένα, ο συνολικός προϋπολογισμός κατανέμεται ως εξής:

- Επαγγελματική κατάρτιση 1%
- Διατήρηση πολιτιστικής κληρονομιάς 9%
- Αξιοποίηση γεωργικής παραγωγής 11%
- Τεχνική στήριξη 12%
- Οινικός τουρισμός 67%

Η επιχορήγηση ανήλθε σε ποσοστό 60% για τις περισσότερες ενέργειες, για ορισμένες 70% ή 80%, ενώ οι λειτουργικές δαπάνες καλύφθηκαν κατά 100%.

Όσον αφορά τις δράσεις του έργου, κατανέμονται σε 3 κατηγορίες, ανάλογα με τους στόχους τους και αφορούν τη λειτουργία της ENOAM, τις επενδύσεις στα οινοποιεία και την προβολή - διαφήμιση. Συγκεκριμένα, η κατανομή της δημόσιας δαπάνης ανά κατηγορία πράξης ισχύει ως ακολούθως:

Λειτουργία ENOAM 12%

Προβολή-Διαφήμιση 17%

Επενδύσεις σε οινοποιεία 71%

Από τις παραπάνω κατηγορίες, οι επενδύσεις στα οινοποιεία που είχαν σα σκοπό το εξωραϊσμό και τη μετατροπή τους σε επισκέψιμα, με τη δημιουργία και βελτίωση της υποδομής για την υποδοχή επισκεπτών, αποτελούν το σημαντικότερο τμήμα του έργου και ως εκ τούτου καλύπτουν το 71% του προϋπολογισμού.

Τον Ιούνιο του 2000 θεσπίζεται Κανονισμός Λειτουργίας και οι οινοπαραγωγοί, που επιθυμούν να συμπεριληφθούν στους Δρόμους του Κρασιού της Μακεδονίας, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σεβαστούν συγκεκριμένους όρους που προσδιορίζουν τις κύριες προϋποθέσεις για την λειτουργία των οινοποιείων, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται δεκτός ο επισκέπτης, καθώς και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών:

Συγκεκριμένα οι υποχρεώσεις αυτές περιλαμβάνουν:

1. Φροντίδα για την ασφαλή πρόσβαση στο οινοποιείο
2. Ύπαρξη πινακίδας στην είσοδο με το σήμα των Δρόμων του Κρασιού, το ωράριο επισκέψεων και το κόστος της γευστικής δοκιμής, εάν υπάρχει
3. Δυνατότητα να παραμένει το οινοποιείο ανοικτό σε καθορισμένες μέρες και ώρες επίσκεψης (για τα Σαββατοκύριακα, μετά από επικοινωνία)
4. Επιμέλεια των κατευθυντηρίων πινακίδων των οινοποιείων, καθώς και των γενικών πινακίδων των .Κ.Μ (επιδιόρθωση ή ενημέρωση της εταιρείας για συντήρηση)
5. Πάρκινγκ
6. Χώρος υποδοχής επισκεπτών και χώροι υγιεινής.
7. Οργάνωση ξενάγησης με σχεδιασμένη διαδρομή, προσαρμοσμένη στο κάθε οινοποιείο.

8. Κατάλληλος χώρος γευσιγνωσίας με σωστή θερμοκρασία για άνετη γευστική δοκιμή .
9. Χώρος πώλησης με λογιστική παρακολούθηση
10. Βιβλίο εντυπώσεων επισκεπτών
11. Ενημερωτικό έντυπο για το οινοποιείο και τα κρασιά παραγωγής, καθώς και τιμοκατάλογος κρασιών και λοιπών υπηρεσιών
12. Παροχή πληροφοριών για τους Δρόμους του Κρασιού και τα συμμετέχοντα οινοποιεία

Η μη εφαρμογή των παραπάνω μπορεί να έχει ως επακόλουθο την αποπομπή του μέλους από τους Δρόμους του Κρασιού της Μακεδονίας. και την αφαίρεση της ειδικής πινακίδας που φέρει στην είσοδό του.

Υπήρχαν και ορισμένες προαιρετικές ευθύνες του οινοπαραγωγού προς τον επισκέπτη, όπως η προσφορά τοπικών εδεσμάτων, η πώληση τοπικών προϊόντων, η έκθεση παραδοσιακών αντικειμένων αμπελουργίας οινοποιίας και η λειτουργία μουσείου, οι πωλήσεις αξεσουάρ κρασιού και βιβλίων κ.λπ.

Ανάλογες υποχρεώσεις ανέλαβαν τα οινοποιεία – μέλη προς την ENOAM A.E., όπως την υποδοχή των στελεχών της εταιρείας και την παροχή κάθε είδους πληροφορίας σε σχέση με το επισκέψιμο οινοποιείο, την καταβολή συγκεκριμένου ποσού ανά έτος, κ.λπ.. Αλλά, και η ENOAM A.E. είχε ευθύνες απέναντι στα μέλη της, όπως την ισότιμη προβολή και υποστήριξή τους, την πραγματοποίηση εκδηλώσεων σε κάθε οινοποιείο, εφόσον το επιθυμεί ο οινοποιός, προτάσεις βελτίωσης της επισκεψιμότητας, κ.λ

Στην κατηγορία προβολή – διαφήμιση περιλαμβάνονται κυρίως η οργάνωση εκδηλώσεων προβολής, διεθνών συμποσίων, του Διεθνούς Διαγωνισμού Οίνου στη Θεσσαλονίκη, η συμμετοχή σε εκθέσεις, η παραγωγή εντύπων, η κατάρτιση στον τρόπο λειτουργίας του επισκέψιμου οινοποιείου, οι προσκλήσεις δημοσιογράφων και η παραγωγή video, η σηματοδότηση και οι μελέτες. Οι δράσεις της κατηγορίας αυτής έχουν ως στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος «Δρόμοι του Κρασιού».

Τα οφέλη από τις ενέργειες αυτές επικεντρώνονται κυρίως στην προβολή και βελτίωση της φήμης, όπως σημειώνει σχετική μελέτη της ENOAM A.E., ενώ οι

περισσότεροι από τους συμμετέχοντες οινοπαραγωγούς σημειώνουν ότι αυτά είναι ανάλογα των προσδοκιών τους. Στις τοπικές εκδηλώσεις καταγράφονται, ως πλεονεκτήματα, η προσφορά στην τοπική κοινωνία και η προβολή των περιοχών και ως μειονεκτήματα, η περιορισμένη συμμετοχή του κοινού και σε ορισμένες περιπτώσεις, η εξέλιξη της διοργάνωσης σε λαϊκή, με απουσία αίγλης για το κρασί, καθώς υπάρχει προσέλευση ατόμων που δεν ενδιαφέρονται πραγματικά γι αυτό.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι κυριότεροι λόγοι που ώθησαν τους οινοποιούς να ιδρύσουν την ENOAM ήταν η ανάπτυξη των Δρόμων του Κρασιού της Μακεδονίας και η προσέλκυση επισκεπτών στα οινοποιεία, - παρόλο που οι περισσότεροι δε γνώριζαν αρχικά τον τρόπο λειτουργίας ενός δικτύου επισκέψιμων οινοποιείων-, καθώς και η γενικότερη ανάπτυξη του κλάδου και η προβολή του κρασιού ως προϊόν.

Φαίνεται ότι η αρχική εγγραφή τους στην ENOAM δεν αποσκοπούσε στα επιχορηγούμενα προγράμματα, αφού τότε δεν γνώριζαν καν την ύπαρξή τους, αλλά αργότερα απολογιστικά, η συμμετοχή στις επιχορηγούμενες επενδύσεις της Ε.Ε. και του Υπουργείου συγκαταλέχθηκε στα σημαντικότερα οφέλη.

Ακόμα, τα μέλη θεωρούν ότι οι «Δρόμοι του Κρασιού», ως τουριστικό προϊόν, έχουν αναπτυχθεί ικανοποιητικά, ότι η ENOAM συνέβαλε πολύ στη γενική ανάπτυξη του κλάδου και στην ισχυροποίηση του κύρους του φορέα και των μελών του. Τέλος, ότι υπάρχει πλήρης ενημέρωση για θέματα του ενδιαφέροντός τους και ότι προβάλλονται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Ως κυριότερη αδυναμία προβάλλεται το κόστος λειτουργίας της ENOAM και η αναπόφευκτα σημαντική γεωγραφική απόσταση που χωρίζει τόσο την έδρα από τα μέλη της, όσο και τα μέλη μεταξύ τους.

Όσον αφορά τη στρατηγική κατεύθυνση και τα μελλοντικά οφέλη που περιμένουν από την ENOAM, αυτά περιλαμβάνουν μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων, με πρώτη τη συμβολή της στην περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου, τη διοργάνωση εκδηλώσεων, τις επενδύσεις με επιδότηση, τη διεκδίκηση συλλογικών αιτημάτων, την προσέλκυση, μέσω της προβολής, περισσότερων επισκεπτών, τη διαχείριση προγραμμάτων και τη δημιουργία Περιφερειακού Διεπαγγελματικού Οργανισμού, είτε με μετεξέλιξη της εταιρίας είτε με τη δημιουργία ανεξάρτητου τμήματος. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μέλη ζητούν από την εταιρία να ασχοληθεί επιτυχημένα με πολλούς τομείς, χωρίς να

προχωρούν σε επιλογή προτεραιοτήτων, ενώ σημειώνουν ότι δεν επιθυμούν την ανάληψη της εμπορικής δραστηριότητας απ' αυτήν.

Αναφερόμενοι στη βιωσιμότητα του δικτύου, θα λέγαμε ότι σημαντικό κατόρθωμα της εταιρίας είναι το γεγονός ότι έχει καταφέρει τη συνεργασία των οινοποιών της Μακεδονίας και την ομαλή συλλογική λειτουργία τους στο πλαίσιο των στόχων της. Έχει δημιουργήσει την υποδομή των Δρόμων του Κρασιού και το σήμα της έχει ήδη αρχίσει να αναγνωρίζεται από το κοινό. Οι εκδηλώσεις προβολής σημείωσαν γενικά επιτυχία και ο Διεθνής Διαγωνισμός Οίνου Θεσσαλονίκης έχει θεσμοθετηθεί.

Αξίζει να σημειωθεί ότι και μετά τη λήξη της ενίσχυσης από την πρωτοβουλία LEADER II, η κοινή δομή που δημιουργήθηκε, όχι μόνο διατηρήθηκε και συνέχισε να λειτουργεί, αλλά διευρύνθηκε με την προσάρτηση της Ηπείρου και μετονομάστηκε σε EN.O.A.BE (Ενωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδας). Σήμερα, η εταιρία αριθμεί συνολικά 28 κύρια μέλη και 34 συνεργαζόμενα, καλύπτοντας πάνω από το 90% περίπου του οινοποιητικού κλάδου της Βόρειας Ελλάδας. Ως εκ τούτου, μπορούμε να πούμε ότι το δίκτυο εκπροσωπεί το σύνολο σχεδόν της οργανωμένης παραγωγής στο χώρο.

Φιλοδοξία της EN.O.A.BE A.E. είναι η περαιτέρω διεύρυνση και οργάνωση του δικτύου των Δρόμων του Κρασιού, με την ένταξη νέων επιλεγμένων επιχειρήσεων και συναφών φορέων, ώστε μαζί να αναπτύξουν τις προϋποθέσεις για τη στήριξη του αμπελοοινικού τουρισμού και της ελληνικής γαστρονομικής παράδοσης.

Η οινοποιητική επανάσταση της τελευταίας εικοσαετίας, είναι γεγονός: γνωστοί και έμπειροι οιολόγοι, νέα φροντισμένα κτήματα με γραμμικούς αμπελώνες, μοντέρνα οινοποιεία εξοπλισμένα με την τελευταία τεχνολογία και ειδικά οργανωμένοι χώροι για την υποδοχή και εξυπηρέτηση των τουριστών.

Παράλληλα, φιάλες με πρωτιές σε διεθνείς έγκριτους διαγωνισμούς περιμένουν τους επισκέπτες ν' ανακαλύψουν τον πλούτο των κρασιών της περιοχής, προσκαλώντας τους να αποδράσουν για λίγο από τους γρήγορους ρυθμούς της πόλης και οδηγημένοι από το απόσπασμα του Ομήρου

«Θεριεύει ο Οίνος την Ψυχή Ανθρώπου Κουρασμένου», να μυηθούν στα μυστικά του Διόνυσου και να ψυχαγωγηθούν. Διότι σύμφωνα με τον Ευριπίδη: «Καλότυχος όποιος ξεφαντώνει χαρά γεμάτος απ' τον γλυκό και ποθητό καρπό του σταφυλιού». Σύμη Αρ. Πασαλίδου (2007).

2.5 LEADER+

Έπειτα από το LEADER II την σκυτάλη πήρε η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+, η οποία είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την 3η προγραμματική περίοδο (2000-2006). Αποτελεί δυναμικό εργαλείο ανάπτυξης ώστε να καταστεί η ύπαιθρος ανταγωνιστική σε επίπεδο οικονομικό και κοινωνικό, ελκυστικότερη για τη διαβίωση αλλά και την ανάπτυξη οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ένας τόπος όμορφος στον οποίο άνθρωποι όλων των ηλικιών να μπορούν να ζήσουν με καλύτερη ποιότητα ζωής. Την Κ.Π. Leader+ μπορούν να την αξιοποιήσουν μόνο κοινωνίες και άνθρωποι με οράματα, με φιλοδοξίες, με ικανότητες αλλά και θέληση για δημιουργία και ανάπτυξη.

Η Leader+ εξυπηρετεί τους γενικούς στόχους τους οποίους έχει αναλάβει η Κοινότητα και ιδιαίτερα την προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών. Συμβάλλει στη προσπάθεια της Κοινότητας για οικονομική και κοινωνική συνοχή μέσω της ισόρροπης αειφόρου ανάπτυξης, της αύξησης της απασχόλησης, της εξασφάλισης ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και τη προστασία – βελτίωση του περιβάλλοντος. Επίσης εξυπηρετεί τους γενικούς στόχους του Γ΄ ΚΠΣ για τον αγροτικό τομέα και ιδιαίτερα «τη βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου».

Το Εθνικό Πρόγραμμα LEADER+ διαρθρώνεται σε δύο γενικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

1ος ΣΤΟΧΟΣ: Η ολοκληρωμένη, υψηλής ποιότητας, αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών.

Ο στόχος αυτός βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αγροτικών περιοχών. Με το στόχο αυτό, επιδιώκεται η ανάπτυξη και αξιοποίηση των περιοχών εφαρμογής με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, ώστε να αμβλυνθούν τα μειονεκτήματά τους και να μειωθούν οι ανισότητες που παρατηρούνται στη ποιότητα ζωής μεταξύ των κατοίκων των ορεινών και μη ορεινών περιοχών.

2ος ΣΤΟΧΟΣ: Η ενίσχυση της προσπάθειας για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Ο στόχος αυτός σχετίζεται άμεσα με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για ανάπτυξη, διατήρηση και ενίσχυση ενός βιώσιμου κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές. Αναπτυξιακή Κιλκίς (2000). Στις 30 Ιουνίου 2009 ολοκληρώθηκαν με επιτυχία όλες οι δράσεις της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader+, στο πλαίσιο της οποίας δημιουργήθηκε από την Εν.Ο.Α.Β.Ε. σε συνεργασία με 16 αναπτυξιακές εταιρείες της Βόρειου Ελλάδος το οινοτουριστικό δίκτυο: «Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος».

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος «Οι Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος» δημιουργήθηκε το μεγαλύτερο οινοτουριστικό δίκτυο που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και στο οποίο σήμερα συμμετέχουν 169 αξιολογημένες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα:

- 42 επισκέψιμα οινοποιεία
- 55 επιχειρήσεις φιλοξενίας
- 49 επιχειρήσεις εστίασης
- 19 επιχειρήσεις με τοπικά προϊόντα
- 4 επιχειρήσεις με εναλλακτικές δραστηριότητες

Στις επιχειρήσεις αυτές έχει δοθεί το διακριτικό σήμα ποιότητας των Δρόμων του Κρασιού της βορείου Ελλάδος.

Η προβολή του προγράμματος των «Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος» πραγματοποιήθηκε με:

A. Άμεση επικοινωνία με δημοσιογράφους, τουριστικούς πράκτορες και ευρύ κοινό.

Συγκεκριμένα:

1. Με οχτώ (8) ταξίδια Ελλήνων και ξένων δημοσιογράφων και τουριστικών πρακτόρων στις οχτώ (8) διαδρομές του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος.
2. Με διοργάνωση δύο (2) εκθέσεων (στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη).
3. Με συμμετοχή σε επτά (7) τουριστικές εκθέσεις (5 στην Ελλάδα και στο 2 εξωτερικό).

B. Παραγωγή και διανομή έντυπου και ηλεκτρονικού προωθητικού υλικού:

1. 64.000 πολυσέλιδα έντυπα (8.000 για κάθε οινική διαδρομή).

2. 2.000 DVD με ντοκιμαντέρ στο οποίο προβάλλεται η Βόρεια Ελλάδα ως οινοτουριστικός προορισμός.
3. 2.500 DVD με φωτογραφικό υλικό των μελών του δικτύου.
4. 6.000 τουριστικοί οδηγοί των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος.
5. 3.000 βιβλία μαγειρικής με τοπικά προϊόντα και συνταγές από τις Διαδρομές του κρασιού της Βορείου Ελλάδος.
6. 6.000 έντυπα - χάρτες ευρείας διανομής.
7. 8.000 έντυπα ευρείας διανομής.
8. Δημιουργία ιστοσελίδας: www.wineroads.gr
9. Τοποθέτηση 26 μεγάλων πληροφοριακών πινακίδων-χαρτών του δικτύου σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα.

Η Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος ευχαριστεί την Κ.Π. Leader+, τις 16 αναπτυξιακές εταιρείες και τις επιχειρήσεις που εντάχθηκαν στο δίκτυο που ήταν αρωγοί στην ολοκλήρωση του οινοτουριστικού δικτύου των «Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος».

Τέλος, ενημερώνουμε τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό ότι μπορούν να αιτηθούν την ένταξή τους στο δίκτυο των «Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος» με προϋπόθεση την τήρηση των ποιοτικών προδιαγραφών του προγράμματος. Οίνοι Βορείου Ελλάδος (2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΟΙ 8 ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Η κοιλάδα των Τεμπών αποτελεί το φυσικό νότιο όριο των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Εδώ, στα κρυστάλλινα νερά των πηγών εξάγνισαν οι Μούσες τον Απόλλωνα μετά από το θάνατο του δράκοντα Πύθωνα, μας διηγείται η μυθολογία.

Από εδώ ξεκινά η πρώτη διαδρομή των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος, η Διαδρομή των Θεών του Ολύμπου, με σταθμούς το οινοποιείο της εταιρείας Ε. ΤΣΑΝΤΑΛΗ Α.Ε. στη Ραψάνη, το Κτήμα Κατσαρού στην Κρασιά και την Οινοποιία Ντούγκου στην Ιτέα Τεμπών.

Σκαρφαλωμένη στα 800 μέτρα από τους νοτιοανατολικούς πρόποδες του Ολύμπου, αγναντεύει η Ραψάνη το καταγάλανο Αιγαίο, τον Θερμαϊκό κόλπο, τις παραλίες της Χαλκιδικής, τις κορυφογραμμές της Όσσας και τον Θεσσαλικό κάμπο. Ο αμπελώνας της απλώνεται σ' ένα από τα ωραιότερα τοπία της Ελλάδας, στις βουνοπλαγιές του προφήτη Ηλία. Σ' αυτές τις κορφές γεννήθηκε ο θρύλος του Νέκταρ, του ποτού των θεών του Ολύμπου.

Στην πρώτη στάση του ο επισκέπτης θα ξεναγηθεί στο οινοποιείο της εταιρείας ΤΣΑΝΤΑΛΗ και στη συνέχεια, μπορεί να απολαύσει, πεζοπορώντας ή με αυτοκίνητο, τις πλούσιες φυσικές ομορφιές της περιοχής. Στην πλατεία της Ραψάνης, κάτω από βαθύσκια αιωνόβια πλατάνια, να γευτεί τις φημισμένες τοπικές νοστιμιές παρέα με ένα ποτήρι κρασί. Εκλεκτά κρέατα, νοστιμότητα κατσικάκια και τοπικό τυρί. Οι νοικοκυρές φτιάχνουν θαυμάσιες γαλατόπιτες, κρεατόπιτες, τυρόπιτες και το 'πλατσάρο' (ιδιόμορφη χορτόπιτα).

Από τη Ραψάνη, πολύ εύκολα, μπορεί κανείς να επισκεφτεί την Κρασιά, χωριό κτισμένο στην ανατολική πλαγιά του Κάτω Ολύμπου, σε υψόμετρο 700 μέτρων. Μπροστά του απλώνεται πανοραμικά η πεδιάδα των εκβολών του Πηνειού και το Αιγαίο Πέλαγος. Στο Κτήμα Κατσαρού, ο επισκέπτης αφού ξεναγηθεί μπορεί να θαυμάσει τη μοναδική θέα που απλώνεται μπροστά του.

Στη συνέχεια, στην Ιτέα Τεμπών ξενάγηση στις εγκαταστάσεις του προσφέρει η Οινοποιία Ντούγκου, ένα από τα καινούρια μέλη της Ένωσης Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος.

Συνεχίζοντας πάνω στον δρόμο που οδηγεί στη Θεσσαλονίκη, ο επισκέπτης θα συναντήσει τις αμμουδερές ακρογιαλιές του Πλαταμώνα, όπου θα απολαύσει τις όμορφες παραλίες και φρέσκα ψάρια σε παραθαλάσσια εστιατόρια και ταβέρνες. Στον Αγιο Παντελεήμονα θα θαυμάσει τον παραδοσιακό οικισμό και το ενετικό

κάστρο. Στο αρχαίο Δίο θα επισκεφτεί την πόλη με τα ιερά των θεών των Μακεδόνων, ένα μοναδικό δείγμα αρχαίας Μακεδονικής αρχιτεκτονικής. Τέλος ο μυθικός Όλυμπος με τα καταφύγια και τα χιονοδρομικά κέντρα αποτελεί μόνιμο πόλο έλξης για τους λάτρεις της ορειβασίας, του καθαρού βουνίσιου αέρα και της ηρεμίας.

Οι επισκέπτες του Δρόμου του Κρασιού του Ολύμπου, εκτός από τα οινοποιία της περιοχής, τους ξενώνες, τα εστιατόρια, τα εργαστήρια παρασκευής τοπικών προϊόντων και τις επιχειρήσεις εναλλακτικού τουρισμού, μπορούν να επισκεφτούν τους αξιόλογους επισκέψιμους χώρους, οι οποίοι είναι:

- Ο οικισμός της Ραψάνης και το λαογραφικό της μουσείο
- Αρχαιολογικός χώρος Δίου
- Πλαταμώνας (κάστρο, παραλίες)
- Παραδοσιακός οικισμός Σκοτεινάς
- Παραδοσιακός οικισμός Παλαιού Παντελεήμονα
- Λιτόχωρο-Όλυμπος (καταφύγια-ορειβατικός τουρισμός)
- Τέμπη
- Αμπελάκια

3.2 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Η Ήπειρος, το βορειοδυτικό άκρο της Ελλάδας, χαρακτηρίζεται κυρίως από τους ορεινούς όγκους, τις γραφικές λίμνες και τους ήρεμους κόλπους. Το μεγαλύτερο μέρος της γης είναι ορεινό, με άγρια πανύψηλα βουνά. Η διαδρομή της Ηπείρου, γεωγραφικά ανήκει στο νομό Ιωαννίνων και περιλαμβάνει τις αμπελοοινικές περιοχές της Ζίτσας και του Μετσόβου. Τα οινοποιεία που βρίσκονται στη διαδρομή και συμμετέχουν στους Δρόμους του Κρασιού, είναι της Ζοίνος Α.Ε. και το Κτήμα Γκλίναβος στη Ζίτσα και το Κατώγι & Στροφιλιά Α.Ε. στο Μέτσοβο.

Ο επισκέπτης οδικώς, φτάνει στο Μέτσοβο μέσω Γρεβενών ή μέσω Τρικάλων από την Καλαμπάκα και τα Μετέωρα. Διατηρητέος παραδοσιακός οικισμός το Μέτσοβο, κτισμένο σε υψόμετρο 1160 μέτρων, με ξενοδοχειακή υποδομή και μεταξύ άλλων

αξιοθέατων, την «Πινακοθήκη Ε. Αβέρωφ», με πολλά και αξιόλογα έργα εικαστικών δημιουργών. Το οινοποιείο της Κατώγι & Στροφιλιά Α.Ε. «Κτήμα Αβέρωφ», βρίσκεται κοντά στην πλατεία του Μετσόβου. Η περιοχή αποτελεί κέντρο χειμερινού τουρισμού, ιδιαίτερα χειμερινού σκι με δυο σημαντικές πίστες. Τα βουνά του Περιστερίου και τα ποτάμια Μετσοβίτικος και Καλαρίτικος δημιουργούν πανέμορφα ορεινά τοπία, ενώ η τεχνητή λίμνη πηγών Αώου αποτελεί ένα ακόμη στολίδι της ευρύτερης περιοχής. Από το φαράγγι του Αώου, ο επισκέπτης απολαμβάνει τον Εθνικό δρυμό της Βάλια Κάλντα, ένα διατηρητέο μνημείο της φύσης. Ακόμη το Μέτσοβο, έχει ξεχωριστή παράδοση στην κτηνοτροφία και την παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων ποιότητας.

Κατηφορίζοντας δυτικά από το Μέτσοβο, σε απόσταση 55 χλμ. ο επισκέπτης θα συναντήσει τη γραφική πόλη των θρύλων και των παραδόσεων, την πρωτεύουσα πόλη της Ηπείρου, τα Ιωάννινα, που απλώνεται στη δυτική όχθη της λιόκαλης Παμβώτιδας. Πυρήνας της το πολυθρύλητο κάστρο των Ιωαννίνων, με τις δυο ακροπόλεις του να αγναντεύουν το μοναδικό για τις ομορφιές του νησί της Παμβώτιδας, όπου, από τα ύστερα βυζαντινά χρόνια, αναπτύχθηκε μια αξιοπρόσεκτη μοναστική πολιτεία σε μοναστήρια και ασκηταριά, τα οποία διασώζονται μέχρι και σήμερα.

Βορειοδυτικά του λεκανοπεδίου των Ιωαννίνων, έχοντας δυτικά της τον ποταμό Καλαμά, αναπτύσσεται η περιοχή της Ζίτσας και τα χωριά της. Τη Ζίτσα ύμνησε με τους στίχους του ο λόρδος Βύρων, που φιλοξενήθηκε εκεί, στο περίφημο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Η ευρύτερη περιοχή είναι πασίγνωστη για τα ονομαστά κρασιά της. Εδώ βρίσκεται το οινοποιείο της Ζοίνος Α.Ε. και το Κτήμα Γκλίναβος που αποτελούν σταθμούς επίσκεψης για τον περιηγητή της Διαδρομής του Κρασιού της Ηπείρου. Το «θεογέφυρο», ένα φυσικό γεφύρι με βράχους στον Καλαμά είναι ένα σπάνιο μνημείο της φύσης, στολίδι για ολόκληρη την περιοχή, ενώ σε κοντινή απόσταση βρίσκεται η ονομαστή Ιερά Μονή Πατέρων καθώς επίσης πιο πριν η Ιερά Μονή Παλιουρής, γνωστή για το πανηγύρι της.

Η Διαδρομή ανηφορίζει προς την περιοχή Ζαγορίου, στον Εθνικό δρυμό Βίκου-Αώου με πιο χαρακτηριστικό στοιχείο τη μοναδικής ομορφιάς χαράδρα του Βίκου αλλά και τις φυσικές πισίνες του Πάπιγκου και τη Δρακολίμνη της Γκαμήλας. Στην ευρύτερη

περιοχή, απλώνονται χωριά και παραδοσιακοί οικισμοί με ξενώνες, εστιατόρια και εργαστήρια τοπικών προϊόντων.

Τελευταίος σταθμός της Διαδρομής του Κρασιού της Ηπείρου, η περιοχή της Κόνιτσας με ανεπανάληπτες φυσικές ομορφιές που διαμορφώνονται στους ορεινούς όγκους του Γράμμου, του Σμόλικα, της Γκαμήλας και στο πέρασμα των ποταμών Σαρανταπόρου, Αώου, Βοϊδομάτη. Η περιοχή προσφέρεται για εναλλακτικές μορφές αναψυχής, διασκέδασης και τουρισμού (πεζοπορία, rafting, kayak, αλεξίπτωτο πλαγιάς, χειμερινό σκι στη Βασιλίτσα, κ.ά.).

3.3 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΝΑΟΥΣΑΣ

Η Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσας αποτελεί την πιο διάσημη περιοχή παραγωγής κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Εδώ ωριμάζει η πιο εκλεκτή ερυθρή ποικιλία του βορειοελλαδικού χώρου, το ξινόμαυρο, ενώ στην περιοχή, υπάρχει σημαντικός αριθμός επισκέψιμων οινοποιείων. Η διαδρομή ξεκινά από τη Βέροια, 74 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη και το μικρό χωριό της Βεργίνας με το παγκόσμιο αρχαιολογικό ενδιαφέρον για τα ευρήματα και το ομώνυμο μουσείο όπου μεταξύ άλλων φυλάγονται τάφοι μακεδόνων βασιλέων. Στη συνέχεια φτάνουμε στη Νάουσα, τη φημισμένη πόλη για τους καταρράκτες, τα νηματοουργεία, το καρναβάλι και φυσικά το κρασί της.

Ο περιηγητής της διαδρομής μπορεί να επισκεφθεί τα οινοποιεία της Διαδρομής του Κρασιού της Νάουσας: Μπουτάρη στη Στενήμαχο, Κτήμα Φουντή στη Νέα Στράντζα, Κυρ-Γιάννη στο Γιαννακοχώρι, Αργατία στο Ροδοχώρι και Βαένη Νάουσα στην Επισκοπή.

Επίσης, στη Νάουσα λειτουργεί το Μουσείο Οίνου και Αμπέλου, από τον Δημοτικό Πολιτιστικό Οργανισμό Νάουσας. Το μουσείο στεγάζεται στο παραδοσιακό - διατηρητέο, ανακαινισμένο κτίριο Ι. Μπουτάρη. Πρόκειται για ένα νεοκλασικό κτίριο που ανεγέρθη το 1908, όπως αυτό φαίνεται από την μαρμάρινη πλάκα στην πρόσοψη,

από τον Ιωάννη Μπουτάρη, ιδρυτή της ομώνυμης εταιρίας και κατασκευάστηκε για να χρησιμοποιηθεί σαν οινοποιείο, το πρώτο οργανωμένο οινοποιείο στην Νάουσα. Στο μουσείο υπάρχουν εκθέματα τα οποία παρουσιάζουν στον επισκέπτη ή στο μελετητή, όλη την παραδοσιακή διαδικασία παραγωγής κρασιού - από τον αμπελώνα μέχρι την αποθήκευση του σε βαρέλια - καθώς επίσης και μικροαντικείμενα που είναι απαραίτητα για την διαδικασία παραγωγής και κατανάλωσης του κρασιού. Το Μουσείο αναβαθμίζει το τουριστικό προϊόν των Δρόμων του Κρασιού της περιοχής προσφέροντας ένα ακόμα στοιχείο στο πολύμορφο τοπικό παζλ και εμπλουτίζοντας με τον τρόπο αυτό την υφισταμένη υποδομή των οινοποιείων.

Στη διάθεση των επισκεπτών βρίσκεται και μια μεγάλη λίστα επιλεγμένων ξενώνων, εστιατορίων, εργαστηρίων τοπικών προϊόντων και επιχειρήσεων που προσφέρουν εναλλακτικές δραστηριότητες αναψυχής - τα μέλη του δικτύου που ολοκληρώνουν την αγροτουριστική πρόταση των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Τέλος, απαραίτητη η επίσκεψη σε πλήθος άλλων αξιόλογων χώρων της περιοχής, όπως:

- Βεργίνα (Μουσείο και αρχαιολογικός χώρος)
- Βέροια (βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί ναοί, Αρχαιολογικό Μουσείο)
- Νάουσα (σημαντικό πάρκο με πανοραμική θέα στον κάμπο, Λαογραφικό Μουσείο, καταρράκτη των Σουμπάνων, ιστορικό χώρο θυσίας των Ναουσαίων γυναικών το 1822)
- Μακεδονικοί Τάφοι Λευκαδίων Νάουσας
- Νυμφαίον της Μίεζας, έξω από τη Νάουσα (Σχολή του Αριστοτέλη)
- Χιονοδρομικό Κέντρο Τρία Πέντε Πηγάδια
- Χιονοδρομικό Κέντρο Σέλι
- Αραπίτσα
- Άγιος Νικόλαος Νάουσας (χώρος αναψυχής)

3.4 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΠΕΛΛΑΣ-ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

Η Διαδρομή Πέλλας-Γουμένισσας γεωγραφικά ανήκει στους Νομούς Κιλκίς και Πέλλας και περιλαμβάνει τις αμπελοοινικές περιοχές της Γουμένισσας και των

Γιαννιτσών. Τα οινοποιεία που βρίσκονται στη διαδρομή και συμμετέχουν στους Δρόμους του Κρασιού είναι του Χρίστου Αϊδαρίνη, της Μπουτάρη Α.Ε., της οικογένειας Τάτση και του Βαγγέλη Χατζηβαρύτη στη Γουμένισσα Νομού Κιλκίς, του Θωμά Λίγα στα Γιαννιτσά Νομού Πέλλας.

Στη γραφική κωμόπολη της Γουμένισσας, πρωτεύουσα της επαρχίας Παιονίας, υπάρχει η Ζώνη Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας Γουμένισσας. Η ζώνη βρίσκεται 70 χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη και εκτείνεται στις παρυφές του Πάϊκου. Εδώ βρίσκονται τα οινοποιεία του Χρίστου Αϊδαρίνη, της Μπουτάρη Α.Ε. και της οικογένειας Τάτση.

Κατηφορίζοντας στα Γιαννιτσά, ο περιηγητής θα συναντήσει το Κτήμα Λίγα και αμέσως μετά, στα ανατολικά, θα επισκεφθεί τον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Πέλλας με τα μοναδικά ψηφιδωτά δάπεδα και το ομώνυμο μουσείο.

Η εξερεύνηση χώρων, γεύσεων και εμπειριών συνεχίζεται δυτικά προς την Αριδαία για να καλύψει ολόκληρο το νομό Πέλλας μέχρι τα γραφικά χωριά γύρω από το χιονοδρομικό κέντρο του Καϊμακτσαλάν. Επιλεγμένοι ξενώνες, εστιατόρια, εργαστήρια τοπικών προϊόντων και επιχειρήσεις εναλλακτικών δραστηριοτήτων αναψυχής καλωσορίζουν τους επισκέπτες της περιοχής.

Στη Διαδρομή Πέλλας-Γουμένισσας, άλλοι αξιόλογοι επισκέψιμοι χώροι που πλαισιώνουν την περιήγηση στα οινοποιεία και τα υπόλοιπα μέλη των Δρόμων του Κρασιού, είναι:

- Παραδοσιακός ορεινός οικισμός της Καστανερής, στο Πάϊκο
- Κιλκίς (αρχαιολογικό, λαογραφικό μουσείο, μουσείο πολέμου, φυσικής ιστορίας)
- Λαογραφικό μουσείο Γουμένισσας
- Ιερά Μονή Παναγίας Γουμένισσας
- Ιερά Μονή Οσίου Νικόδημου, Πεντάλοφου Γουμένισσας
- Ιερά Μονή Αγίου Ραφαήλ, Γρίβας.

Μια πολύ καλή πρόταση για τον επισκέπτη είναι και η γιορτή του Αγίου Τρύφωνα, την 1η Φεβρουαρίου, κατά τη διάρκεια της οποίας γίνονται δρώμενα σχετικά με το κρασί, μια και ο Άγιος Τρύφωνας είναι ο προστάτης άγιος της αμπελουργίας.

3.5 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΩΝ ΛΙΜΝΩΝ

Η Διαδρομή των Λιμνών γεωγραφικά ταυτίζεται με τις αμπελοοινικές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας. Τα οινοποιεία που βρίσκονται στη Διαδρομή και συμμετέχουν στους Δρόμους του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος, είναι της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Αμυνταίου, της Κυρ-Γιάννη Α.Ε. και το Κτήμα Παύλου στον Άγιο Παντελεήμονα Αμυνταίου, Κτήμα Άλφα στη Βεγόρα Αμυνταίου και του Κτήματος Βογιατζή και της Οινοποιίας Ζανδέ στο Βελβεντό Κοζάνης. Στην Σιάτιστα Κοζάνης βρίσκεται το οινοποιείο Οι Δύο Φίλοι, ενώ στο Νομό Καστοριάς συμμετέχουν το Κτήμα Μάγγελ και το Κτήμα Στεργίου.

Η ζώνη αμπελοκαλλιέργειας του Αμυνταίου είναι χαρακτηρισμένη ως ζώνη Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας και εκτείνεται στην περιοχή του οροπεδίου του Αμυνταίου. Το υψόμετρο της ζώνης είναι 570-750μ. και καταλαμβάνει 5.500 περίπου στρέμματα αμπελώνων. Χαρακτηριστικό της περιοχής που καταλαμβάνει η ζώνη ΟΠΑΠ είναι οι δύο λίμνες της: Βεγορίτιδα και η λίμνη των Πετρών. Στις όχθες της Βεγορίτιδος μπορεί ο επισκέπτης να φάει στα ταβερνάκια του Αγίου Παντελεήμονα, με θέα τη λίμνη, όπως επίσης μπορεί να κάνει περίπατους στην όχθη της λίμνης. Για την διαμονή των επισκεπτών προτείνονται επιλεγμένοι ξενώνες σε όλη την περιοχή. Η λίμνη των Πτερών είναι μια περιοχή ενταγμένη στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Natura, λόγω της διαβίωσης σπάνιων ειδών πουλιών και αρπακτικών. Το πρόγραμμα έχει ως στόχο την προστασία των σπάνιων ειδών πουλιών του υδροβιότοπου. Στην περιοχή ο Δήμος Αμυνταίου έχει σχεδιάσει την κατασκευή παρατηρητηρίων πουλιών για τους επισκέπτες ενώ για την ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με την λίμνη των Πτερών έχει εκδοθεί ειδικό ενημερωτικό έντυπο.

Ο επισκέπτης μπορεί να συνδυάσει την επίσκεψη του στα οινοποιεία της περιοχής με το Νυμφαίο, που βρίσκεται σε απόσταση 23 χιλιομέτρων από το Αμύνταιο. Το Νυμφαίο είναι ένας παραδοσιακός οικισμός που έχει γίνει θέρετρο ορεινού τουρισμού. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει το μαγευτικό τοπίο, να περπατήσει στα καλντερίμια του χωριού και να επισκεφτεί το λαογραφικό μουσείο. Σε μικρή απόσταση από το χωριό βρίσκεται το μονοπάτι E4, όπου προσφέρεται μια πανέμορφη διαδρομή μέσα στο κοινοτικό δάσος οξιάς του όρους Νυμφαίο. Επίσης στο χωριό δίνεται η δυνατότητα για τους λάτρεις των σπορ να κάνουν ιπασία στην οροσειρά της Πίνδου ξεκινώντας από τον Ιππικό Όμιλο, αιωροπερισμό ή να νοικιάσουν mountain-bikes. Τέλος σε αυτή την περιοχή δραστηριοποιείται και ο Αρκτούρος που είναι μια μη κερδοσκοπική αστική εταιρία για τη προστασία και διαχείριση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος, με τη δημιουργία του Κέντρου Ενημέρωσης για την Αρκούδα στον Αετό και το δασικό σταθμό στο Νυμφαίο. Στο Νυμφαίο, όπως και στο χωριό Σκλήθρο στους πρόποδες του Βιτσίου, αλλά και σε ολόκληρη την περιοχή, υπάρχουν ξενοδοχεία, ξενώνες και εστιατόρια, όπου ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει τοπική παραδοσιακή κουζίνα και άλλες σπεσιαλιτέ.

Στη συνέχεια, ο επισκέπτης μπορεί να κατευθυνθεί προς τη γραφική κωμόπολη του Βελβεντού. Το Βελβεντό βρίσκεται 33 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της Κοζάνης στους πρόποδες των Πιερίων και δίπλα στη λίμνη του Πολυφύτου. Ο οικισμός έχει αξιόλογα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία τα οποία μπορεί να δει ο επισκέπτης παράλληλα με το αληθινό μαγευτικό τοπίο των Πιερίων και της λίμνης. Ο επισκέπτης μπορεί ακόμα να επισκεφθεί το Κάστρο της γειτονικής κωμόπολης των Σερβίων, καθώς και την Κοζάνη η οποία διαθέτει πολύ αξιόλογο μουσείο, βιβλιοθήκη και αγορά.

Η διαδρομή συνεχίζει προς την ακριτική Φλώρινα και φθάνει μέχρι την παραδοσιακή Καστοριά, μια από τις πιο όμορφες πόλεις της μακεδονικής γης, καταλήγοντας στα Γρεβενά και την αρχοντική Σιάτιστα.

Σημαντικοί χώροι με τους οποίους μπορεί να συνδυάσει τις δραστηριότητές του ο επισκέπτης της αμπελοοινικής διαδρομής των Λιμνών, είναι:

- Το Χιονοδρομικό Κέντρο Βόρα (Καϊμακτσαλάν) και ο παραδοσιακός οικισμός του Αγίου Αθανασίου
- Τα Λουτρά (Πόζαρ) Αριδαίας
- Νυμφαίο-Αρκτούρος
- Η πόλη της Φλώρινας (ζωολογικός κήπος, μουσεία, ποταμός Σακουλέβας)
- Το Χιονοδρομικό Βίγλας
- Οι Πρέσπες (Ψαράδες, Αγ. Αχίλλειος, Αγ. Γερμανός)
- Το Μοναστήρι Κλεισούρας
- Ο προϊστορικός οικισμός Δισπηλιού και το οικομυσείο Δισπηλιού
- Η πόλη της Καστοριάς και το απολιθωμένο δάσος Νόστιμου
- Η πόλη της Κοζάνης (μουσείο, φανοί τις αποκρίες)
- Η Αιανή (αρχαιολογικός χώρος και μουσείο)

3.6 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Στο κέντρο των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος βρίσκεται η Θεσσαλονίκη, η κλασική, ελληνιστική, ρωμαϊκή, βυζαντινή και σήμερα, βαλκάνια πόλη. Τη λαμπρή διαχρονική παρουσία της μαρτυρούν οι ναοί, η αγορά, τα ανάκτορα, ο ιππόδρομος, οι βασιλικές, τα κάστρα, τα λουτρά, τα τεμένη, τα art deco κτήρια της.

Στη διαδρομή του κρασιού της Θεσσαλονίκης,, ο επισκέπτης θα περάσει από το Καλοχώρι και το Δέλτα Αξιού με τον αξιόλογο υδροβιότοπο με κατεύθυνση, είτε βόρεια στο Λαγκαδά και στην ορεινή Όσσα, είτε ανατολικά, στον Ασκό και τις λίμνες Κορώνεια και Βόλβη μέχρι τον Στρυμωνικό κόλπο. Πλησιέστερα στη Θεσσαλονίκη, η διαδρομή οδηγεί στα παραθαλάσσια κέντρα Περαιά, Αγία Τριάδα και Νέα Μηχανιώνα για να καταλήξει στην Επανομή, στο ακρωτήρι, στην άκρη του Θερμαϊκού.

Τα οινοποιεία όπου μπορούν να ξεναγηθούν οι επισκέπτες της περιοχής είναι: το Κτήμα Γεροβασιλείου στην Επανομή, το Κτήμα Μπαμπατζιμόπουλου στην Όσσα Λαγκαδά, η Οινοποιία Αρβανιτίδη στον Ασκό Σοχού και η Οινοποιία Κεχρή στο

Καλοχώρι. Κατά μήκος της διαδρομής οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν ζεστή φιλοξενία, τοπικές γεύσεις και παραδοσιακά προϊόντα από τις επιλεγμένες επιχειρήσεις - μέλη των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος.

Για τους επισκέπτες των οινοποιείων υπάρχει στη Θεσσαλονίκη και ένα πλήθος από σημαντικά αξιοθέατα που μπορούν να συνδυαστούν με την περιήγηση στην περιοχή και τα οινοποιεία. Τα σημαντικότερα από τα αξιοθέατα αυτά είναι:

- Λευκός Πύργος
- Αρχαιολογικό Μουσείο
- Βυζαντινό Μουσείο
- Λαογραφικό Εθνολογικό Μουσείο
- Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα
- Τα Κάστρα (Τριγώνιο, Επτάπυργο, Ακρόπολη)
- Αρχαία Αγορά
- Αψίδα Γαλέρου (Καμάρα)
- Ροτόντα
- Βυζαντινοί ναοί της Θεσσαλονίκης (Άγιος Δημήτριος, Αγία Σοφία, Αχειροποίητος, Παναγία Χαλκείων, Μονή Βλατάδων κλπ.)

3.7 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ

Στην αρχαιότητα το Παγγαίον Όρος, διάσημο για τα ορυχεία χρυσού και αργύρου, ήταν κέντρο της διονυσιακής λατρείας. Εδώ, σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία ανατράφηκε ο θεός Διόνυσος και με κρασί του τόπου μέθυσε τα σαρκοβόρα άλογα του τοπικού βασιλιά Λυκούργου. Έτσι, η όγδοη Διαδρομή των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος, αρχίζει από το Παγγαίον Όρος, το Κοκκινοχώρι στο Δήμο Ορφανού και περνά από την πόλη της Καβάλας για να συνεχίσει προς την πόλη της Δράμας, περνώντας από το Μικροχώρι. Στη συνέχεια, ανηφορίζοντας προς το Φαλακρόν Όρος, φτάνει στα Κοκκινόγεια στο Δήμο Προσοτσάνης και διασχίζει προς τα δυτικά το νομό Σερρών περνώντας από τους Αμπέλους, μέχρι τον πλούσιο υδροβιότοπο της Κερκίνης.

Επιστρέφοντας στην Καβάλα, ο επισκέπτης θα κατευθυνθεί ανατολικά προς τη Θράκη, με τελικό προορισμό το νομό Έβρου. Στη διαδρομή, η Κοιλάδα του Νέστου, η παραδοσιακή Ξάνθη, τα Άβδηρα, πατρίδα του Δημόκριτου, η λιμνοθάλασσα Βιστωνίδα με το φυσικό όρμο Πόρτο Λάγος και η Κομοτηνή. Πιο ανατολικά ο επισκέπτης θα συναντήσει τη Μαρώνεια, το όμορφο χωριό με τα παλιά αρχοντικά στις πλαγιές του Ίσμαρου και θα κλείσει την περιήγησή του στο Σουφλί.

Στη Διαδρομή, ερχόμενοι από τη Θεσσαλονίκη, στα 110 χλμ. περίπου, θα συναντήσουμε πρώτα το περίφημο λιοντάρι και τα ερείπια της αρχαίας πόλης της Αμφιπόλεως. Σε μικρή απόσταση, στο Κοκκινοχώρι, βρίσκεται το Κτήμα Βιβλία Χώρα, επισκέψιμο σημείο της Διαδρομής του Κρασιού του Διονύσου. Συνεχίζοντας παραλιακά τη Διαδρομή μας, θα συναντήσουμε την αμφιθεατρικά κτισμένη η Καβάλα με το περίφημο Βυζαντινό κάστρο, τα Τείχη και το επιβλητικό υδραγωγείο. Σε κοντινές τοποθεσίες, θα απολαύσουμε ωραίες παραλίες και φρέσκο ψάρι στις ψαροταβέρνες.

Ο δρόμος που οδηγεί από την Καβάλα στη Δράμα περνά από τον αρχαιολογικό χώρο των Φιλίππων. Οι ανασκαφές στη θέση της αρχαίας πόλης και στα περίχωρα απεκάλυψαν ίχνη της Εγνατίας οδού, τη περίφημη ρωμαϊκή αγορά, το γνωστό αρχαίο θέατρο και πλήθος οικοδομημάτων. Πιο ψηλά στο Παγγαίον Όρος βρίσκεται το βυζαντινό μοναστήρι της Εικοσιφοινίτσας, με την Αχειροποίητη εικόνα της Παναγίας.

Πριν φτάσουμε στη Δράμα, ο δρόμος κατευθύνεται για λίγο ανατολικά, στο Μικροχώρι. Εκεί, θα επισκεφθούμε το Κτήμα Τέχνη Οίνου Μικροχωρίου.

Η πόλη της Δράμας είναι χτισμένη στους πρόποδες του Φαλακρού Όρους που οι ντόπιοι ονομάζουν `βουνό των λουλουδιών`. Η περιήγηση στην περιοχή είναι ιδανική για όσους αγαπούν το βουνό και το δάσος. Θα βρουν: χιονοδρομικό κέντρο και τέσσερα ορεινά καταφύγια, το σπήλαιο του Μαρά με πολύχρωμους σταλακτίτες και αντανάκλασεις, το πανέμορφο δάσος της Ελάτης. Θα συνεχίσουμε βορειοανατολικά, στα Κοκκινόγεια Δράμας μετά την Προσοτσάνη, για να επισκεφθούμε το Κτήμα Παυλίδη.

Στη συνέχεια, ο δρόμος κατευθύνεται στη Θράκη. Περνά από την Ξάνθη, την πόλη με τα χίλια χρώματα, με στολίδι την ανέπαφη και διατηρητέα Παλιά Πόλη, όπου ένας περίπατος στα στενά σοκάκια και αρχοντικά που θυμίζουν το μεγαλείο της θα συναρπάσει τον επισκέπτη και φυσικά τη νέα πόλη με τα μοντέρνα κτίρια και εμπορικά της κέντρα.

Έπειτα, κατηφορίζει προς το Θρακικό πέλαγος και φτάνει στα Άβδηρα, για να επισκεφτούμε το οινοποιείο του Κτήματος Βουρβουκέλη, τον παραδοσιακό οικισμό, το λαογραφικό και το αρχαιολογικό μουσείο και την αρχαία πόλη. Συνεχίζει δίπλα στη Βιστωνίδα, απέραντη λιμνοθάλασσα μοναδικής ομορφιάς και παγκοσμίως γνωστή ως καταφύγιο άγριων πτηνών της Μεσογείου. Κάνει μια στάση στο γραφικό λιμάνι του Πόρτο Λάγος και φτάνει στο κέντρο της Θράκης, στη Ροδόπη με τη Μαρώνεια και την ομηρική Ίσμαρο - την πατρίδα του οίνου με τον οποίο, σύμφωνα με τον Όμηρο στην Οδύσσεια, ο πολυμήχανος Οδυσσεύς μέθυσσε τον Κύκλωπα απελευθερώνοντας... εαυτώ και συντρόφους. Σήμερα, οι νεοφύτευτοι αμπελώνες, αποδεικνύουν τη προσπάθεια αναβίωσης και συνέχισης μιας πανάρχαιας οινοποιητικής παράδοσης.

Η διαδρομή του Διονύσου συνεχίζεται στην ανατολική Ελλάδα, περνώντας από την Αλεξανδρούπολη, τις Φέρες και το Σουφλί, την πόλη με την μεγάλη παράδοση στην παραγωγή μεταξίου. Κατα μήκος της διαδρομής, επιλεγμένοι ξενώνες, εστιατόρια και χώροι παραγωγής και διάθεσης τοπικών/παραδοσιακών προϊόντων αναλαμβάνουν να φιλοξενήσουν και να περιποιηθούν τους περιηγητές.

Οι επισκέπτες της Διαδρομής του Κρασιού του Διονύσου, εκτός από τα οινοποιεία της περιοχής μπορούν να επισκεφτούν πολλούς αξιόλογους χώρους αρχαιολογικού και φυσιολατρικού ενδιαφέροντος, οι οποίοι είναι:

- Αμφίπολη (αρχαιολογικός χώρος, μουσείο)
- Φίλιπποι (αρχαιολογικός χώρος, μουσείο)
- Σπήλαιο Αλιστράτης και Φαράγγι του Αγγίτη
- Σπήλαιο Μααρά
- Χιονοδρομικό Κέντρο Φαλακρού
- Σπήλαιο Ποταμών

- Δάσος Σημύδας στη Μικρομηλιά
- Δάσος Ελάτης
- Δέλτα του Νέστου
- Πόρτο Λάγος
- Νήσος Θάσος
- Άβδηρα (αρχαιολογικό και λαογραφικό μουσείο, παραδοσιακός οικισμός)
- Αρχαιολογικός χώρος στα παράλια του Ν. Ξάνθης
- Αρχαιολογικός χώρος της Μαρώνειας

3.8 Η ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Η Διαδρομή του Κρασιού της Χαλκιδικής ξεκινάει από τον Άγιο Παύλο στη χερσόνησο της Χαλκιδικής με σταθμό το οινοποιείο της εταιρείας Τσάνταλη, συνεχίζει στο Πόρτο Καρράς στη Σιθωνία και το Κτήμα Πόρτο Καρράς, για να ανηφορίσει στην ορεινή Χαλκιδική, στην Αρναία και το Κτήμα Κλαούντια Παπαγιάννη και να καταλήξει στο Άγιο Όρος, στη Χρωμίτσα και το οινοποιείο του Μυλοπόταμου.

Στον Άγιο Παύλο, ο επισκέπτης θα ξεναγηθεί στο οινοποιείο της Τσάνταλη και συνεχίζοντας τον δρόμο του, δεν πρέπει να παραλείψει να θαυμάσει το σπήλαιο των Πετραλώνων, όπου βρέθηκε ο σκελετός του αρχαιότερου ανθρώπου στην Ευρώπη, του Αρχάνθρωπου όπως ονομάστηκε, ο οποίος έζησε προ 700.000 ετών και πλέον.

Στα παραθαλάσσια θέρετρα θα βρει ταβέρνες που απλώνουν τα τραπέζια τους πάνω στο κύμα και θα απολαύσει φρέσκο ψάρι με λαχταριστούς θαλασσινούς μεζέδες. Η Σιθωνία, η μεσαία χερσόνησος της Χαλκιδικής, είναι γεμάτη γραφικά λιμανάκια, παραλίες με άμμο, καταπράσινες εκτάσεις και παραθαλάσσιους οικισμούς. Μετά το Νέο Μαρμαρά και το τουριστικό συγκρότημα Πόρτο Καρράς, ο επισκέπτης θα ξεναγηθεί στο Κτήμα Πόρτο Καρράς, στις ηλιόλουστες πλαγιές του όρους Μελίτωνα. Εκτός από την ομορφιά των κολπίσκων με τα διάφανα νερά, ο επισκέπτης θα βρει γήπεδα γκολφ, τένις, άλογα για ιππασία, σκάφη για ιστιοπλοία ή άλλα θαλάσσια σπορ

και mountain bikes που θα ικανοποιήσουν κάθε ανάγκη του για άθληση. Θα επισκεφτεί τον Παρθενώνα, ένα κουκλίστικο ορεινό χωριό που ενώ στη δεκαετία του '70 εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους του, σήμερα ξαναπαίρνει ζωή από τους πρωτοπόρους που αγόρασαν και αναπαλαιώσαν τα πέτρινα σπίτια του προτιμώντας το υγιεινό κλίμα του βουνού, την ησυχία και τη θαυμάσια θέα. Στο Νέο Μαρμαρά θα βρει αρκετές ψαροταβέρνες που στρώνουν τα καρό τους τραπεζομάντιλα πάνω στην άμμο, μέχρι το κύμα σχεδόν, και σερβίρουν μαστόρικα ψημένο ψάρι και δροσιστικό κρασί. Η περιήγηση στη Διαδρομή του Κρασιού της Χαλκιδικής συνεχίζεται βόρεια στην πανέμορφη κωμόπολη της Αρναίας και στο Κτήμα Κλαούντια Παπαγιάννη. Μέσα από παραδοσιακά ορεινά χωριά, η διαδρομή φθάνει μέχρι τα αρχαία Στάγειρα, πατρίδα του Αριστοτέλη και την παραθαλάσσια Ολυμπιάδα, ένα πανέμορφο τουριστικό χωριό.

Επιστρέφοντας νοτιότερα, στην ανατολική χερσόνησο της Χαλκιδικής βρίσκεται η Αθωνική πολιτεία. Σχεδόν σε όλα τα μοναστήρια του Αγίου Όρους υπάρχει μία μακρόχρονη παράδοση στην τέχνη της αμπελουργίας και της παραγωγής κρασιού. Η επίσκεψη στον αμπελώνα του Αγίου Όρους, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από άντρες. Ο Ευάγγελος Τσάνταλης έκανε μία αξιόλογη προσπάθεια για να αναβιώσει τον ιστορικό αμπελώνα στη Χρωμίτσα του Αγίου Όρους σε συνεργασία με τους μοναχούς. Το αποτέλεσμα της συνεργασίας αυτής είναι ο πανέμορφος αμπελώνας του Αγίου Όρους, που καλλιεργείται από μοναχούς. Η ξενάγηση στο Άγιο Όρος συνεχίζεται στο οινοποιείο του Μυλοποτάμου, ένα από τα νεότερα μέλη της Ένωσης Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος.

Οι επισκέπτες της Διαδρομής του Κρασιού της Χαλκιδικής μπορούν να συνοδεύσουν τις οινογευστικές περιπλανήσεις τους με φιλοξενία και γευσιγνωσία τοπικών συνταγών υψηλού επιπέδου όπως και με ποιοτικά τοπικά προϊόντα και εναλλακτικές δραστηριότητες αναψυχής στις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις – μέλη των Δρόμων του Κρασιού.

Η περιήγηση στη Διαδρομή της Χαλκιδικής πλαισιώνεται και από τα παρακάτω αξιόλογα αξιοθέατα και δραστηριότητες:

- Το Αρχαιολογικό μουσείο Πολύγυρου
- Αρχαία Στάγειρα

- Όλυνθος
 - Κάστρο της Τορώνης
 - Αρναία
 - Κάστρο Ρεντίνας
 - Ιερισσός
 - Καλλιθέα
 - Ουρανούπολη
 - Επίσκεψη στις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους
 - Γύρος του Αγίου Όρους με το караβάκι
- Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος (2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΤΑΣ ΤΟΥ ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

4.1 ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ

Για να κατανοήσουμε το φαινόμενο του οινικού τουρισμού, είναι σημαντικό ότι ένα προφίλ του καταναλωτή (τουριστική κρασί) θα αναπτυχθεί. Πρόωρη στερεοτυπικών περιγραφών των επισκεπτών οινοποιείο κυμαίνονταν από τους γνώστες του οίνου, η διέλευση των τουριστικών συναλλαγών που σκέφτεται μια ανίχνευση οινοποιείο είναι απλά μια καλή διακοπές. Είναι αβέβαιο εάν αυτές οι περιγραφές είναι μια αντανάκλαση του καταναλωτή του χρόνου ή μόνο τις παρατηρήσεις των άκρων. Ωστόσο, ένα πράγμα είναι βέβαιο: η πρόσφατη έρευνα σε τουριστικό κρασί είναι σε θέση να παρέχουν πιο λεπτομερείς περιγραφές των τουριστικών οίνου σε συνάρτηση με τα εμπειρικά δεδομένα, ίσως καταρρίπτοντας τους μύθους του γνώστη και του “μεθύστακα”.

Φαινόμενο σε ανάπτυξη χαρακτηρίζουν οι επιστήμονες τον οινικό τουρισμό. Οι επισκέπτες οινοποιείων στην Ελλάδα είναι στην πλειονότητά τους νέοι, μέσου ή υψηλού εισοδήματος και κάτοικοι αστικών κέντρων.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται βελτίωση της ποιότητας του ελληνικού κρασιού. Παράλληλα, οι οινόφιλοι Έλληνες που πραγματοποιούν επισκέψεις σε οινοποιεία αυξάνονται. Παρά το υψηλό επίπεδο των σημερινών υποδομών, το περιθώριο ανάπτυξης του οινικού τουρισμού στην Ελλάδα παραμένει μεγάλο. Αυτά, μεταξύ άλλων, αναφέρει η καθηγήτρια της Γεωπονικής σχολής του ΑΠΘ Όλγα Ιακωβίδου. “Τα οινοποιεία που υπάρχουν στην Ελλάδα”, διευκρινίζει, “παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον και έχουν αξιόλογες υποδομές. Είναι πολλοί αυτοί που ενδιαφέρονται να δοκιμάσουν κρασί, να ενημερωθούν για τις συνθήκες παραγωγής του, ακόμη και να παρακολουθήσουν σεμινάρια γευστιγνωσίας. Πρόκειται για ένα κίνημα γνωριμίας με το κρασί, που πρέπει να προωθήσουμε με κάθε τρόπο”.

Σύμφωνα με έρευνα του συνδέσμου “Ελληνίδες του κρασιού” στη Βόρεια, την Κεντρική και τη Νότια Ελλάδα ο οινικός τουρισμός προσελκύει Έλληνες σε ποσοστό 70%, ενώ στις νησιωτικές περιοχές το ποσοστό των ξένων επισκεπτών είναι μεγαλύτερο. Βάσει έρευνας της Γεωπονικής σχολής του ΑΠΘ για τους επισκέπτες οινοποιείων της Μακεδονίας, ο οινικός τουρισμός αναλύεται σε μονοήμερες εκδρομές σε ποσοστό 77,4%, σε παρέες φίλων σε ποσοστό 29,3% και σε οργανωμένες εκδρομές σε ποσοστό 25,6%.

Τυπολογικά, οι επισκέπτες των οινοποιείων της Μακεδονίας κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες: Οι “οινόφιλοι” διαθέτουν υψηλό επίπεδο μόρφωσης και εισοδήματος, και βασικότερα κίνητρό τους είναι η συνάντηση με τον οινοπαραγωγό και η ενημέρωση για το κρασί. Οι “νεοφώτιστοι” είναι συνήθως φοιτητές με περιορισμένο εισόδημα αλλά μεγάλο ενδιαφέρον για την οινοποιία, οι “περιστασιακοί επισκέπτες” με βασικό κίνητρο όχι το κρασί αλλά τη γαστρονομία της περιοχής και, τέλος, οι “τουρίστες” οι οποίοι αντιμετωπίζουν το οινοποιείο και τους αμπελώνες ως τουριστικά αξιοθέατα της περιοχής που επισκέπτονται. Συμπερασματικά, τα κίνητρα των επισκεπτών ποικίλλουν και διαφοροποιούνται ανάλογα με τα κοινωνικά τους χαρακτηριστικά, τις αντιλήψεις και τα ενδιαφέροντά τους. Καθεμιά από τις τέσσερις κατηγορίες μπορεί να γίνει στόχος επιχειρηματικών σχεδίων καθώς και να συμβάλει στην ανάπτυξη του οινικού τουρισμού -με τους “οινόφιλους” και τους “νεοφώτιστους” να συμβάλλουν περισσότερο στα κέρδη των οινοποιητικών επιχειρήσεων. Η γνώση των αναγκών τους είναι το μυστικό της επιτυχίας και η προσφορά ενός ολοκληρωμένου και διαρθρωμένου οινοτουριστικού προϊόντος -που

θα περιλαμβάνει ποικιλία δραστηριοτήτων- απαραίτητη προϋπόθεσή της. Τερζούδη Μ. (2009).

4.2 ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗ

Το κίνητρο είναι ένας εσωτερικός παράγοντας που προκαλεί, καθοδηγεί, και ολοκληρώνει τη συμπεριφορά ενός ατόμου. Τα ποιοτικά στοιχεία από μια μελέτη στο Οτάγκο της Νέας Ζηλανδίας, δείχνουν ότι η επίσκεψη σε ένα οινοποιείο, είναι ένας τρόπος να δοκιμάσει κανείς και να μάθει περισσότερα για το κρασί έτσι ώστε με την αύξηση της εμπειρίας και της γνώσης του να είναι σε θέση να αποφασίζει πιο συνειδητά για την επιλογή του κρασιού. Ομοίως, η χαλάρωση και η ανάγκη για διαφυγή από τη ζωή της πόλης είναι μερικά ακόμη κίνητρα. Στη συνέχεια, οι επισκέπτες που υποκινήθηκαν για μια συνάντηση με τον οινοποιό ή τον ιδιοκτήτη, είχαν ως κίνητρο την αξιοπιστία της γνησιότητας του προϊόντος, όταν επισκέπτεσαι τον τόπο παραγωγής του και το πάθος για το κρασί συνδυαζόμενο με τα ταξίδια. (C.Michael Hall, 2000:126).

Ο Johnson (1998:15) προτείνει ίσως μια από τις πιο στοιχειώδεις τυπολογίες, με βάση τα κίνητρα εκείνου του τουρίστα που κατά κύριο λόγο ενδιαφέρεται για το κρασί και του τουρίστα που το κρασί δεν αποτελεί τον βασικό σκοπό του ταξιδιού. Στην πρώτη περίπτωση η αναψυχή και η περιήγηση στην ευρύτερη περιοχή πέραν των οινοποιείων έρχεται σε δεύτερη μοίρα, καθώς δίνεται έμφαση σε ό,τι μπορεί να αφορά το κρασί (επισκέψη ενός αμπελώνα, συμμετοχή σε φεστιβάλ κρασιού) ενώ στην δεύτερη συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Ο οίνος αποτελεί την αφορμή πραγματοποίησης ενός ταξιδιού.

Στη δεκαετία του 1980 οι ερευνητές της συμπεριφοράς των καταναλωτών άρχισαν να αναγνωρίζουν τη σημασία του αισθήματος ικανοποίησης που δημιουργείται από τις αγορές πολλών αγαθών και υπηρεσιών και ως εκ τούτου, η βιωματική άποψη προέκυψε. Σε αντίθεση με το πιο παραδοσιακό μοντέλο της επεξεργασίας πληροφοριών, η βιωματική άποψη αναγνώρισε την ιδιαίτερη φύση των προϊόντων και

υπηρεσιών που έχουν μια συνιστώσα απόλαυσης, όπως το κρασί, οι δραστηριότητες αναψυχής και τα ταξίδια αναψυχής.

Κατά την αγορά αυτών των προϊόντων η λήψη των αποφάσεων δεν βασίζεται στην επίλυση προβλημάτων, αλλά οι αποφάσεις είναι συχνά το αποτέλεσμα της πρωτογενούς διαδικασίας σκέψης: διασκέδαση, ψυχαγωγία, φαντασία, διέγερση, αισθητική διέγερση και την απόλαυση με τον ίδιο τρόπο που ένα μωρό ζητεί την άμεση ικανοποίηση (Holbrook και Hirshman, 1982:135)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΟΙΝΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

5.1 ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ-ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ & ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τις πληροφορίες της ιστοσελίδας της Γουμένισσας, η κωμόπολη, πρωτεύουσα της επαρχίας Παιονίας σήμερα, κατέχει ένα μικρό μέρος από την μεγάλη χώρα των παιόνων, που εγκαταστάθηκαν πριν από τον τρωϊκό πόλεμο (1194π.Χ) και στις δύο όχθες της κοιλάδας του Αξιού ως τις εκβολές του στο νότιο τμήμα (Αμφαξίτις ή Αμφίτις Παιονία).

Στην περίοδο της Τουρκοκρατίας η Γουμένισσα χαρακτηρίστηκε αυτοδιοικούμενη και απέκτησε προνόμια. Από τότε εξελίχθηκε σε οικονομικό, πολιτισμικό και θρησκευτικό κέντρο. Η Γουμένισσα απελευθερώθηκε από τους Τούρκους στις 23 Οκτωβρίου το 1912 κατά τη διάρκεια του Α Βαλκανικού πολέμου. Από τις αρχές του 20ου αιώνα αναδεικνύεται σε σημαντική κωμόπολη.

Είναι κτισμένη στους πρόποδες του όρους Πάϊκου, στα 250μ. υψόμετρο. Ανήκει στο νομό Κιλκίς με πρωτεύουσα το Κιλκίς που βρίσκεται 50χλμ. ανατολικά της Γουμένισσας.

Υπάρχουν πολλές εκδοχές για την προέλευση του ονόματος Γουμένισσα. Η πιθανότερη είναι ότι σύμφωνα με την τοπική παράδοση ληστές κρέμασαν τον Ηγούμενο της μονής και απ' αυτόν πήρε η πόλη τ' όνομα Γουμέντσε-α, που σημαίνει τόπο του Ηγούμενου και αργότερα έγινε Γουμένισσα.

Αποστάσεις:

539 χιλιόμετρα Νότια (S) Αθήνα

45,7 χιλιόμετρα ανατολικά (E) Κιλκίς

16,3 χιλιόμετρα βορειοανατολικά (ENE) Πολύκαστρο

5.2 ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

Στις ανατολικές και νοτιοανατολικές πλαγιές του Πάικου σε εκτάσεις ημιορεινές, αλλά και πεδινές, βρίσκονται μια σειρά από χωριά που τα περισσότερα συγκεντρώνουν μεγαλύτερο πληθυσμό τους καλοκαιρινούς μήνες

Η Κάρπη, λίγο παραπάνω, είναι ένας παρόδιος οικισμός κτισμένος πάνω σε οροπέδιο με το χαρακτηριστικό μαύρο ρέμα να τρέχει στο νοτιοδυτικό τμήμα του χωριού, η κοίτη του οποίου πράγματι έχει μαύρο χρώμα. Η Κάρπη είναι χτισμένη σε υψόμετρο 380μ. στους ανατολικούς πρόποδες του Πάικου,σε απόσταση 5χλμ απο τη Γουμένισσα. Η παλαιότερη ονομασία της είναι Τσέρνα Ρέκα (Μαύρο Ποτάμι), από το μαύρο χρώμα που έχει η κοίτη του ρέματος που ρέει στο νοτιοδυτικό τμήμα του χωριού. Κατά τον 15ο αιώνα στην περιοχή υπήρχαν 4 οικισμοί. Παρόλο που οι οικισμοί αυτοί στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ανήκαν στις προνομιούχες περιοχές , εν τούτοις δέχονταν επιδρομές από διάφορες τουρκικές ομάδες , γεγονός που τους οδήγησε στη συνένωση και τελική εγκατάσταση στον οικισμό Τσέρνα Ρέκα. Σήμερα στην Κάρπη κατοικούν λιγότερα από 400 άτομα , που ασχολούνται κυρίως με την καλλιέργεια σιτηρών, καπνού και οπωροφόρων δέντρων. Τα σπίτια χτίστηκαν κυρίως τη δεκαετία του '50 με υλικά την πέτρα, τα πλιθιά και το ξύλο.

Η Γρίβα, που κατοικείται από το 817,στο πρώτο ανηφόρισμα της πλαγιάς του Παϊκού, όπως μαρτυρείτε από την εκκλησία του Αγίου Αθανασίου στην οποία διασώζονται ενδιαφέρουσες τοιχογραφίες, απέχει μόλις 5 χιλιόμετρα από τη Γουμένισσα. Παραδοσιακές δεντροκαλλιέργειες, κτηνοτροφία και προϊόντα του δάσους είναι η ασχολία των κατοίκων. Τα παλαιότερα κτίσματα του γραφικού αυτού

οικισμού έχουν φρουριακό χαρακτήρα με λιθόκτιστο περιμετρικό τοίχο, που μαρτυρεί το χαρακτήρα αυτής της περιοχής τα παλαιότερα χρόνια.

Βόρεια από τη Γρίβα βρίσκεται η Καστανερή μέσα σ' ένα εξαιρετο φυσικό περιβάλλον. Η ονομασία οφείλεται όπως είναι φανερό στα πολύτιμα δάση από καστανιές που την περιβάλλουν. Σύμφωνα με την παράδοση αυτός ο οικισμός δημιουργήθηκε πριν από 250 χρόνια από κτηνοτρόφους και φυγόδικους που δεν άντεχαν την τουρκική κυριαρχία που υπήρχε στην περιοχή.

Στη νότια πλευρά του Πάϊκου της περιοχής Παιονίας βρίσκονται ακόμα δύο χωριά, η Φιλυριά και η Γερακώνα (γεράκι + παραγωγική περιεκτική κατάληξη -ώνας, τόπος γεμάτος γεράκια).

Άλλα χωριά είναι ο Ομαλός και ο Πεντάλοφος (τουρκ. *pes kız*, πέντε κορίτσια) ονομάστηκε από τη μορφολογία του εδάφους.

Τέλος, στην ανατολική είσοδο της Γουμένισσας υπάρχει το χωριό Στάθης. Απέχει μόλις 3χλμ. από τη Γουμένισσα.

5.3 ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΩΝ

"Εύοινος Κωμόπολις" ονομάστηκε η Γουμένισσα, κι όχι τυχαία, γιατί η αμπελουργία είναι η κύρια απασχόληση των κατοίκων της. Μακρόχρονη, επίμονη και κοπιαστική εργασία, αληθινή τελετουργία είναι η καλλιέργεια των αμπελιών. Έτσι, δίκαια, χαρακτηρίζονται πλέον τα κρασιά της, "Ονομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας". Αναπόσπαστο στοιχείο της ζωής των κατοίκων της το κρασί, κατά συνέπεια και τα παράγωγα του (ούζο, τσίπουρο, γράπα), δεν αγαπήθηκαν απλά και μόνο αλλά ευλογήθηκαν ξεχωριστά κι απ' το Θεό.

Η "Εύυδρος και Εύοινος Κώμη" ,όμως, λόγω των κατάλληλων μορφολογικών παραγόντων (έδαφος, κλίμα) και σε συνάρτηση με τον παράγοντα άνθρωπο, καθόρισε την ιστορική ανάπτυξη της περιοχής και την άνθιση του οικονομικού της επιπέδου.

Ο μεγάλος οίκος κρασιών «ΜΠΟΥΤΑΡΗ» συντέλεσε στην νέα άνθιση με την δημιουργία νέων αμπελώνων, την εγκατάσταση οινοποιείου στη Γουμένισσα και την

εμπορία κρασιών με την ένδειξη «ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ». Έτσι, τα Γουμενισσιώτικα κρασιά έφθασαν σε κάθε άκρη της Ελληνικής γης και σε πολλές ξένες χώρες. Και πολλοί όμως ιδιώτες παρασκευάζουν κρασιά, μεταξύ των οποίων γνωστότατο είναι το όνομα των κρασιών «ΑΪΔΑΡΙΝΗ», «ΤΑΤΣΗ», «ΕΥΤΥΧΙΔΗ».

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Μπουτάρη

Στα τέλη της δεκαετίας του '80 η εταιρία Μπουτάρη έδωσε νέα πνοή στην οινοπαραγωγή και την αμπελοκαλλιέργεια της περιοχής της Γουμένισσας, με την οικονομική ενίσχυση των ντόπιων αμπελουργών και την επένδυσή της στο μικρό Οινοποιείο της περιοχής, που εξοπλίστηκε με την τελευταία λέξη της τεχνολογίας.

Εδώ παράγεται και η Φιλυριά Μπουτάρη, ένα εκλεκτό μείγμα των δύο σημαντικότερων ντόπιων ποικιλιών, του Ξινόμαυρου και της Νεγκόσκας, που φτιάχεται από σταφύλια που καλλιεργούνται βιολογικά στον ομώνυμο, ιδιόκτητο αμπελώνα Μπουτάρη.

Τοποθεσία

Βορειοδυτικά της Θεσσαλονίκης, στην ορεινή Γουμένισσα, το Οινοποιείο Μπουτάρη άρχισε να λειτουργεί το 1984, και για πολλά χρόνια ήταν το μοναδικό Οινοποιείο της περιοχής. Η Γουμένισσα είναι το κέντρο μιας περιοχής που φημίζεται εδώ και αιώνες για τα κρασιά της. Από τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας οι ντόπιοι κάτοικοι καλλιεργούσαν στις πλαγιές του όρους Πάικου και στους χαμηλούς λόφους που περιβάλλουν την κωμόπολη, τις ποικιλίες σταφυλιών Ξινόμαυρο και Νεγκόσκα.

Ταυτότητα

Το κτήμα Μπουτάρη στη Γουμένισσα βρίσκεται στη Κοινότητα της Φιλυριάς του νομού Κιλκίς. Η εταιρία αγόρασε στο τέλος της δεκαετίας του '80 την συγκεκριμένη έκταση η οποία σε συνδυασμό με την λειτουργία του οινοποιείου Μπουτάρη στην περιοχή από το 1984, συνέβαλε καθοριστικά ώστε η αμπελοκαλλιέργεια να γίνει και πάλι από τις κυριότερες ασχολίες του τόπου.

Ο ιδιόκτητος αμπελώνας Μπουτάρη, που καλλιεργείται σύμφωνα με τις αρχές της βιολογικής καλλιέργειας φυτεύτηκε το 1991. Σήμερα το κτήμα Φιλυριά αποτελεί

πρότυπο αμπελώνα για τα δεδομένα της περιοχής και του ελλαδικού χώρου γενικότερα.

Η συνολική έκταση του κτήματος είναι 66 στρέμματα, από τα οποία ο αμπελώνας καταλαμβάνει τα 55. Αποτελεί ένα από τα πιο πυκνοφυτεμένα αμπέλια της περιοχής με περισσότερα από 400 φυτά ανά στρέμμα, έχει δυτικό προσανατολισμό και υψόμετρο που φτάνει τα 187 μέτρα. Το κλίμα είναι ηπειρωτικό με ιδιαίτερα ψυχρό χειμώνα και ισχυρούς βόρειους ανέμους. Τα εδάφη του αμπελώνα, ασβεστολιθικά, ξηρικά, καλά αποστραγγιζόμενα, εμφανίζουν αρκετές παραλλαγές ως προς το βάθος και τη σύνθεσή τους.

Το μεγαλύτερο μέρος του είναι φυτεμένο με Ξινόμαυρο και Νεγκόσκα ενώ υπάρχουν και άλλες υπό πειραματισμό ποικιλίες όπως Chardonnay, Syrah, Merlot και Cabernet Sauvignon οι οποίες επέδειξαν μεγάλη προσαρμοστικότητα και με την κατάλληλη διαχείριση εξαιρετικά αποτελέσματα.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του οινοποιείου Τάτση

"... Οικογένεια Τάτση..." 1924

Πολύ μακριά στον τόπο και στον χρόνο άρχισε η ενασχόληση της Οικογένειας Τάτση με το αμπέλι και το κρασί. Κατάγεται από το Άνω Βοδενό της Ανατολικής Ρωμυλίας, περιοχή από αιώνες αμπελουργική.

Το 1924 οι πρόσφυγες παππούδες επέλεξαν ως τόπο εγκατάστασης της επίσης αμπελουργική Γουμένισσα.

Η οικογένεια Τάτση απέκτησε αμπέλια στα υψώματα Λιμπάσκεριτ, Γερακώνα, θέσεις ιδανικές για αμπελοκαλλιέργεια σε ασβεστολιθικά εδάφη που δεν αρδεύονται και τα δουλεύουν οικογενειακά, πρώτα ο παππούς, μετά ο γιος Χρήστος μαζί με τους γιους του, τον Περικλή και τον Στέργιο.

Από το 1998 τα αμπέλια καλλιεργούνται με το καθεστώς της βιολογικής καλλιέργειας με μέση στρεμματική απόδοση 800 κιλά περίπου. Η οινοποίηση γίνεται στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις του παραδοσιακού οικογενειακού οινοποιείου και στην συνέχεια παλαίωση των ερυθρών κρασιών σε δρύινα βαρέλια.

Το κτήμα Τάτση είναι μέλος της ΕΝ.Ο.Α.Β.Ε.(Ενωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βόρειας Ελλάδας) και συμμετέχει στο πρόγραμμα Δρόμοι του Κρασιού της Βόρειας Ελλάδας.

Το οινοποιείο είναι επισκέψιμο κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας.

Συνέχεια έχει το οινοποιείο του Αϊδαρίνη. Η οικογένεια Αϊδαρίνη ζει και παράγει κρασιά και τσίπουρο στη Γουμένισσα από τα τέλη του 19ου αιώνα. Χειρόγραφα του προπάππου του φυλάσσονται στην αίθουσα γευστικών δοκιμών, οι οποίες χρονολογούνται από το 1880. Σύμφωνα με το διαφημιστικό έντυπο του οινοποιείου, η οικογενειακή επιχείρηση, της οποίας ηγείται ο Χρίστος Αϊδαρίνης, διαθέτει ιδιόκτητους αμπελώνες και διατηρεί σταθερές συνεργασίες με αμπελουργούς της ζώνης Ονομασίας Προέλευσης. Στοχεύοντας στη συνεχή ποιοτική αναβάθμιση των προϊόντων της, δημιούργησε ένα καινούργιο, άρτια εξοπλισμένο οινοποιείο στην είσοδο της κωμόπολης, όπου υποδέχεται τους επισκέπτες για ξενάγηση και γευστικές δοκιμές. Παραμένει επίσης επισκέψιμο το παραδοσιακό γραφικό κελάρι, το οποίο αποτελεί σημείο πώλησης και σημαντικό πόλο έλξης για τους επισκέπτες. Ακόμη, άξιο αναφοράς αποτελεί το κρασί «Δίδυμος» το οποίο εμφιαλώνεται από τον ίδιο και είναι το αποτέλεσμα του blend των καλύτερων ποικιλιών από οινοπαραγωγούς οι οποίοι έχουν δίδυμα (Αϊδαρίνης, Βασιλείου, Βογιατζής, Γιαννάκης, Λαζαρίδης, Λίγας και Πάγκαλος). (Διαφημιστικό έντυπο οινοποιείου Αϊδαρίνη)

5.4 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

Ανυπέρβλητης ομορφιάς και κάλλους είναι η πλατεία της Γουμένισσας. Κάτω από τα τεράστια και αγέρωχα πλατάνια της βυθίζεται κανείς σε γαλήνιες και γλυκές αναμνήσεις, νοιώθοντας ότι ευτυχία είναι ίσως αυτό, λίγες στιγμές κάτω από τα πολύφυλλα πλατάνια της πλατείας.

5.4.1 ΤΟ ΠΑΪΚΟ

Ανακαλύπτοντας το Πάικο Ξημέρωμα. Ο ζεστός καφές αχνίζει μπροστά μας. Είναι πολύ νωρίς ακόμη, ένα πρωινό του Οκτώβρη στη Γουμένισσα, ψυχρό, γεμάτο υγρασία. Σκυμμένοι πάνω στο μεγάλο χάρτη του Δασαρχείου, προσπαθούμε, ανάμεσα από ατελείωτες ισουΰψεις καμπύλες, τοποθεσίες και ονόματα, να φανταστούμε την πραγματικότητα της Ανατολικής πλευράς του Πάικου. Άγνωστο

στο σύνολό του, έξω από τα προγράμματα και τους προορισμούς περιπέτειας, πολύ κοντά όμως στα γύρω αστικά κέντρα. Έξω τα δύο 4X4 περιμένουν υπομονετικά. Το σκαρφάλωμα στο υψόμετρο αρχίζει. ΓΡΙΒΑ, ΚΑΣΤΑΝΕΡΗ, πανέμορφα χωριά, άφθονη βλάστηση. Πίσω μας η πεδιάδα απομακρύνεται, χαμένη μέσα στα σύννεφα και στην ομίχλη. Οι πρώτες καστανιές, φορτωμένες με τον νόστιμο καρπό τους, προβάλλουν μπροστά μας. Η άσφαλτος τελειώνει, δίνει τη θέση της στην γοητεία του δασικού δρόμου. Καφεκίτρινα ξερόκλαδα οξυάς, ξεκολλούν με το φύσημα του αέρα από τα κλαδάκια τους, λικνίζονται με χάρη και ακουμπούν μαλακά στο χώμα τον τελικό τους προορισμό. Δεκάδες ολόφρεσκα μανιτάρια του είδους *Coprinus comatus* στα ρείθρα του δρόμου μας, μας αναγκάζουν κάθε λίγο να σταματάμε και να τα μαζεύουμε. Το δάσος αραιώνει, τις πυκνές οξυές διαδέχονται ειρηνικά λιβάδια, ένα ήσυχο ρέμα κυλάει τα πεντακάθαρα νερά του ανάμεσα τους. Άφθονες φτέρες γεμίζουν ολόκληρες πλαγιές με τα ζεστά καφετιά τους χρώματα, γλυκαίνουν το τοπίο. Το Πάικο σιγά-σιγά ξετυλίγεται μπροστά στα μάτια μας με τα πυκνά υπέροχα δάση του, τις ρεματιές, τα γάργαρα νερά και τα λιβάδια του. Προσιτό, ειρηνικό και πανέμορφο. Διασχίζουμε τον αυχένα και ένα διαφορετικό τοπίο ξανοίγεται μπροστά μας. Ορίζοντας ανοιχτός, χωράφια και λιβάδια, γύρω-γύρω κατάφυτες κορφές και το μέσον του οροπεδίου, τα ΜΕΓΑΛΑ ΛΙΒΑΔΙΑ. Βλαχοχώρι με πλούσια ιστορία και ακτινοβολία, το καλοκαίρι σφύζει από ζωή, ενώ το χειμώνα πολύ σπάνια βλέπει κανείς καπνό στις καμινάδες του. Τα Μεγάλα Λιβάδια Νέος προορισμός περιπλάνησης τα ΜΕΓΑΛΑ ΛΙΒΑΔΙΑ και η γύρω περιοχή. Φωλιασμένο το μικρό χωριό στο προφυλαγμένο του οροπέδιο, ξυπνάει νωχελικά, καθώς οι πρώτες ακτίνες διαλύουν την πάχνη στα 1200μ. Στα γύρω χωράφια η μέρα έχει ξεκινήσει από νωρίς. Δεκάδες εργάτες είναι σκυμμένοι μέσα στα πατατοχώραφα και γεμίζουν μεγάλους κόκκινους σάκους, με τις φημισμένες πατάτες των Μ.Λιβαδιών. Δύο πανέμορφες πρασινοκέφαλες πάπιες ξεπηδούν με πάταγο απ' τα μισοπαγωμένα νερά και πετούν μακριά. Σκύβω να μαζέψω μερικά νοστιμότατα μανιτάρια σε μία πλαγιά. Σπάζουν σαν ξερόκλαδα στο χέρι μου, έχουν παγώσει. Οι εκπληκτικοί χρωματικοί συνδυασμοί του φθινοπώρου μας καθηλώνουν. Το Πάικο

Το όρος ΠΑΙΚΟ βρίσκεται στην Κεντρική Μακεδονία, ΒΔ του Νομού Κιλκίς, ΝΑ του νομού Πέλλας και κοντά στα σύνορα με την πρώην Γιουγκοσλαβία. Το τμήμα του Πάικου που ανήκει στο νομό Κιλκίς και υπάγεται δασοδιοικητικά στο Δασαρχείο Γουμένισσας περιλαμβάνει τις ανατολικές και νοτιοανατολικές κλιτείς του ορεινού

συγκροτήματος αλλά και τις λοφώδεις και ημιορεινές εκτάσεις στους ανατολικούς πρόποδες αυτού. Η συνολική έκταση του τμήματος αυτού ανέρχεται σε 39.000 Ha (1 Ha=10 στρέμματα). Σε ότι αφορά τις κορυφές του ορεινού συγκροτήματος, απαντώντας διαδοχικά από το Βορρά προς Νότο και με αφετηρία τα Ελληνογιουγκοσλαβικά σύνορα οι κορυφές ΣΚΡΑ (1097μ), ΤΣΟΥΜΑ (1219μ), και ΠΥΡΓΟΣ (1494μ). Στη συνέχεια ακολουθεί μια οροπεδική έκταση με επίκεντρο τον οικισμό Μ.ΛΙΒΑΔΙΑ, που περικλείεται από τις κορυφές ΠΥΡΓΟΣ, ΒΕΡΤΟΠΙΑ(1490μ), και ΚΑΝΤΑΣΙ(1607μ). Η υψηλότερη κορυφή είναι η ΓΚΟΛΑ ΤΣΟΥΚΑ (1650μ).

Ο κάμπος της Γουμένισσας ξυπνάει νοχελικά μέσα στην πρωινή αχλύ.

ότερες κορυφές δημιουργώντας τοπία λεπτομερειών υψηλής αισθητικής αξίας. Η εναλλαγή αυτή των δασών και των βοσκοτόπων που χρωματίζεται εντονότερα την άνοιξη και το φθινόπωρο σε συνδυασμό με τους πολλούς μικρούς ποταμίσκους που άλλοτε μαιανδρίζουν και άλλοτε κατευθύνονται με ορμή προς τα κατάντη σχηματίζοντας μικροκαταρράκτες, δημιουργούν τοπία λεπτομερειών υψηλής αισθητικής αξίας λειτουργώντας μάλιστα πολλαπλασιαστικά στην αξία των πόρων αναψυχής της περιοχής και παροτρύνοντας τον επισκέπτη να βιώσει την μοναδική αυτή βιοποικιλότητα.

Το Δασαρχείο Γουμένισσας έχοντας σαν στρατηγικό στόχο τη δασοπονία πολλαπλών σκοπών μέσα από την αειφόρο διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων του όρους Πάικου σχεδίασε και υλοποίησε ένα ευρύ δίκτυο ήπιας δασοτουριστικής ανάπτυξης με χώρους αναψυχής, μονοπάτια και θέσεις θέας.

Ανηφορίζοντας λοιπόν από την γραφική και ιστορική κωμόπολη της Γουμένισσας-πρωτεύουσα της Παιονίας-ξετυλίγονται μπροστά στον επισκέπτη όλες οι ομορφιές του Πάικου.

Ακολουθώντας Β.Α. πορεία στον επαρχιακό δρόμο Γουμένισσας - Κάρπης στην θέση «Δύο Ποτάμια» όπου συναντώνται δύο χείμαρροι του Πάικου, κάτω από πανύψηλα και δροσερά πλατάνια, συναντούμε χώρο αναψυχής με μονοπάτια, πεζογέφυρες, παγκάκια, τραπεζοπάγκους, παιδική χαρά και μια πρωτότυπη «πισίνα». Φιλόξενος και δροσερός χώρος ιδανικός για μαζική διήμερευση.

Στον ίδιο άξονα και 3 χλμ από το χωριό Κάρπη, στη θέση «Πετρωτό» Κάρπης, στην κορυφή της απότομης βραχώδους εξάρσεως, εγκαταστάθηκε κiosk με θέα το φαράγγι και ολόκληρη την πεδιάδα μέχρι την Θεσ/νίκη. Από την θέση αυτή

ακολουθώντας το παλιό μονοπάτι που ανακατασκευάστηκε μήκους 2 χλμ., καταλήγουμε στην θέση «Μύτικας» Κάρπης στην καρδιά του Δημοτικού Δάσους Γουμένισσας.

Λίγο έξω από το χωριό Γρίβα στην θέση «Άγιος Αντώνιος» με το ομώνυμο εκκλησάκι και σε ένα λόφο που δεσπόζει επιβλητικά σ' όλη την περιοχή οργανώθηκε χώρος Δασικής Αναψυχής που προσφέρει όλες τις ανέσεις στον επισκέπτη για διημέρευση.

Ανηφορίζοντας για την Καστανερή στα 500 μέτρα από την Γρίβα, στην θέση Πετρωτό, ανακατασκευάστηκε ένα παλιό μονοπάτι, μήκους 7500 μ., που αφού διασχίσει ένα πανέμορφο δάσος από οξιές και καστανιές, καταλήγει στον αυχένα Ντουϊκοβο και από εκεί στην ψηλότερη κορυφή του Πάικου, την «Γκόλα Τσούκα» σε υψόμετρο 1650μ., όπου αναπαυόμενοι στο πέτρινο παρατηρητήριο μπορούμε να αγναντέψουμε την ευρύτερη περιοχή που απλώνεται κάτω από το βουνό από τα Γιαννιτσά και την Αλεξάνδρεια μέχρι το Πολύκαστρο και τον Θερμαϊκό κόλπο.

Έξω από το χωριό Καστανερή στη θέση «Προφήτης Ηλίας» επί του δρόμου Καστανερής - Λιβαδίων σε ένα χώρο με πανύψηλες και υπεραιώνιες καστανιές και το ομώνυμο εκκλησάκι στήθηκε ένας χώρος αναψυχής με παγκάκια, τραπεζοπάγκους και παιδική χαρά, σημαντικός πόλος έλξης για τους επισκέπτες.

Σε απόσταση 1Km από τον προφήτη Ηλία στη θέση «Κεραϊτέλι», ξεκινά το εντυπωσιακό μονοπάτι μήκους 5χλμ. που διασχίζοντας δασώδεις εκτάσεις και εντυπωσιακούς βραχώδεις σχηματισμούς καταλήγει στο ρέμα Στραβοπόταμος.

Ανεβαίνοντας προς το κέντρο του δασικού συμπλέγματος και μόλις 5 Km από την Καστανερή στη θέση Παλιοχώρι «στήθηκε» το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Πάικου. Σε ένα πανέμορφο και λειτουργικό ξύλινο οίκημα το Δασαρχείο Γουμένισσας φιλοδοξεί να προσφέρει στους επισκέπτες βασικές πληροφορίες και ενημέρωση για τα Δασικά οικοσυστήματα του όρους Πάικου και

την πρόσβαση σε αυτά. Από τη θέση αυτή σαν στρατηγείο πλέον ο επισκέπτης έχει στην διάθεσή του μια ποικιλία τοπίων και χώρων που μπορεί να επισκεφτεί.

Ακολουθώντας τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο για τα Λιβάδια σε απόσταση 1:300m από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, υπάρχει η εντυπωσιακή θέα «Πριματάρι» όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει την εντυπωσιακή θέα του ομώνυμου φαραγγιού από το ξύλινο παρατηρητήριο που υπάρχει. Από τη θέση αυτή ξεκινάει δασικό μονοπάτι μήκους 3.500 μέτρων. Πρόκειται για μια πανέμορφη διαδρομή μέσα από τον παχύ ίσκιο των πανύψηλων οξιών, που σε συνδυασμό με το υγρό στοιχείο του ρέματος Στραβοπόταμος, το οποίο διασχίζει 8 φορές, με εντυπωσιακά ξύλινα γεφύρια, με τις ιδανικές εναλλαγές χρωμάτων και το κελάηδισμα των πουλιών, το κάνουν μοναδικό σε ομορφιά και απολαυστικό για όλες τις εποχές του έτους. Το μονοπάτι καταλήγει σε χώρο Δασικής Αναψυχής στη θέση Στραβοπόταμος δίπλα στον ασφαλτοστρωμένο δρόμο για τα Μ.Λιβάδια όπου υπάρχει και ξύλινο λυόμενο οίκημα του Δασαρχείου.

Από τη θέση Λυόμενο Στραβοποτάμου ο επισκέπτης ακολουθώντας σε ΝΔ πορεία τον δασικό δρόμο Στραβοπόταμο - Γκρόπ σε απόσταση 3.000μ, στην καρδιά ενός πανέμορφου δάσους οξυάς συναντά το χώρο Δασικής αναψυχής «Βάλε Όρβο» με βρύση που ρέει «παγωμένο νερό», με λυόμενο οίκημα, ψησταριές, τραπεζόπαγκους, παγκάκια, παιδική χαρά. Εκεί μπορεί να απολαύσει το φαγητό του με την οικογένειά του ή τους φίλους του και να συλλέξειμανιτάρια που υπάρχουν άφθονα στην θέση αυτή. Ακολουθώντας τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο για Μ.Λιβάδια συναντάμε το χώρο Δασικής Αναψυχής στη βρύση Γιούδα και στη συνέχεια αφού περάσαμε από το Βλαχοχώρι Μ.Λιβάδια μπορούμε ανεβαίνοντας τις κορυφές «Πύργος» και «Ανεμοράχη» όπου υπάρχουν πέτρινα παρατηρητήρια να απολαύσουμε μια υπέροχη θέα προς το οροπέδιο των Λιβαδίων, με απaráμιλλες εναλλαγές τοπίου μεταξύ ορεινών βοσκοτόπων, αγροτικών καλλιεργειών και πανύψηλου δάσους οξυάς.

Με αφετηρία το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στο Παλιοχώρι μπορούμε ανεβαίνοντας στην θέση «Σέλημα» να περπατήσουμε το μονοπάτι που διασχίζει το δάσος οξιάς, καταλήγει στην πηγή «Μάντοβα» και απ'εκεί στο «Βάλε Όρβο» στον χώρο αναψυχής.

Από το Παλαιοχώρι ακολουθώντας νότια πορεία τον δασικό δρόμο καταλήγουμε στην θέση «ΒΑΟ» στα όρια του χωριού Κρώμνη όπου υπάρχει το εγκαταλειμμένο ομώνυμο καταφύγιο. Ο χώρος αυτός οργανώθηκε σε χώρο αναψυχής όπου με φόντο την πεδιάδα των Γιαννιτσών, ο επισκέπτης βρίσκει έναν ιδανικό χώρο διήμερευσης. (Δασαρχείο Γουμένισσας)

5.4.2 ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Τη σύνδεση του σήμερα με το χθες, προσπαθεί να κρατήσει όλο το χρόνο το Λαογραφικό Μουσείο της Γουμένισσας που είναι ένας ενδιαφέρον επισκέψιμος χώρος, με τα πλούσια εκθέματα του, να διαγράφει μία ατμόσφαιρα πνευματική στον ορίζοντα της πόλης. Το 1991, ο Χρήστος και η Κατερίνα Αλευρά ιδρύουν το μουσείο λαογραφίας, το οποίο στεγάζεται σε ένα νέο διώροφο κτήριο στο δρόμο από Γουμένισσα προς το κοντινό χωριό Γρίβα, και ο σκοπός του είναι να συντηρήσει την λαϊκή παράδοση και τον πολιτισμό και να μυήσει τη νεώτερη γενιά στα μυστικά και τις ομορφιές του λαϊκού Πολιτισμού.

Στο ισόγειο είναι επιδειχθέντα λαϊκά κοστούμια - επίσημη και καθημερινή ένδυση των ανδρών και των γυναικών - από όλη τη Μακεδονία, συμπεριλαμβανομένων των κοστούμιών Σαρακατσάνων και Θρακιωτών και της στολής ενός μακεδονικού μαχητή ελευθερίας. Υπάρχουν επίσης κεντημένα μετάξια με το χέρι, έπιπλα, εργαλεία, διακοσμητικά και πολυάριθμα έγγραφα του δέκατου ένατου αιώνα. Φυσικά, το μουσείο έχει επίσης τα παραδοσιακά γεωργικά μέσα (άροτρο, αξίνες, γούρνες ύδατος) και τα μηχανήματα της ύφανσης (ένας αργαλειός, περιστρεφόμενες ρόδες, άξονες, σαΐτες).

Στο υπόγειο είναι μερικά εντυπωσιακά βαρέλια για το κρασί και το τοπικό ρακί γνωστό ως τσίπουρο, μαζί με τα διάφορα χειροποίητα αντικείμενα που συνδέονται με την παραδοσιακή οινοποίηση. Η είσοδος του μουσείου είναι ελεύθερη. (Δήμος Γουμένισσας)

5.4.3 ΤΑ ΧΑΛΚΙΝΑ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

Η εμφάνιση των χάλκινων πνευστών και η ένταξη τους στις λαϊκές παραδοσιακές ορχήστρες, τόσο στην περιοχή της Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας αλλά και του ευρύτερου Βαλκανικού χώρου, τοποθετείται στις αρχές του 20ού αιώνα. Πιθανολογείται ότι προέκυψε από την διάλυση των τουρκικών μουσικών τμημάτων κατά την απελευθέρωση της Μακεδονίας το 1912. Με το ιδιαίτερο χρώμα και τον εκρηκτικό ήχο τους εκτόπισαν σιγά σιγά τα παλαιότερα όργανα όπως ο ζουρνάς, η γκάιντα, οι φλογέρες και τα καβάλια και καθιερώθηκαν στην περιοχή.

Στην περιοχή της Γουμένισσας, αν και χρησιμοποιήθηκαν πιο αργά από ότι στην Δυτική Μακεδόνια, δημιουργήθηκε μεγαλύτερη παράδοση. Παράδοση που περνάει από γενειά σε γενειά.

Η πόλη είναι γενέτειρα εκατοντάδων μουσικών και λαϊκών οργανοπαιχτών, διαφόρων οργάνων όπως κλαρίνα, τρομπέτες, τρομπόνια, ευφώνια, σαξόφωνα νταούλια, τύμπανα και γκράν κάσα. Όλοι αυτοί αποτελούν των πυρήνα σε διάφορα μουσικά σχήματα σε ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις όπως γάμους, πανηγύρια κλπ.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα τα Χάλκινα της Γουμένισσας, η ονομασία αυτή δόθηκε για πρώτη φορά στην μπάντα του Αλέξανδρου Ζώρα σε μια συνεργασία με την Δήμητρα Γαλανή στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Από τότε το σχήμα έχει καθιερωθεί λαμβάνοντας μέρος σε συναυλίες με πολλούς γνωστούς καλλιτέχνες όπως ο Μανώλης Μητσιάς, σε μουσικές εκδηλώσεις, σε διεθνή αλλά και εγχώρια φεστιβάλ με χορευτικά συγκροτήματα.

Τα Χάλκινα του Αλέξανδρου Ζώρα με βασικό πυρήνα την οικογένεια Ζώρα και σε συνεργασία με διάφορους άλλους μουσικούς, έχουν εμφανιστεί σε σημαντικούς χώρους όπως το Ηρώδειο και το Μέγαρο Μουσικής.

Το 2004 η μπάντα του Αλέξανδρου Ζώρα ήταν υποψήφια στα μουσικά βραβεία Αρίων στην κατηγορία παραδοσιακής μουσικής. Έχουν ηχογραφήσει πολλές παραγωγές και έχουν εμφανιστεί σε πολλές τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές.
(Χάλκινα της Γουμένισσας Αλέξανδρος Ζώρας)

5.4.4 ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

Η Ιερά μονή Παναγιάς στη Γουμένισσα αποτέλεσε το μεγαλύτερο θρησκευτικό κέντρο της περιοχής στην περίοδο της Τουρκοκρατίας (1430-1912). Θεωρείται ότι ήταν καθολικό μοναστήρι, που στον 14ο αιώνα παραχωρήθηκε στην Μονή του Αγίου Όρους. Η σημερινή εκκλησία κτίσθηκε το 1802. Έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο και έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια σημαντικές εργασίες για την αποκατάσταση του. Η Εικόνα, καμάρι της Παιονικής πρωτεύουσας, κατά τους ειδικούς επιστήμονες είναι έργο του 13ου ή 14ου αιώνα.

Η θαυματουργή Εικόνα της Παναγιάς της επονομαζόμενης και Γουμένισσας Τιμάται 4 φορές το χρόνο.

- * Της Υπαπαντής 2 Φεβρουαρίου (με αγρυπνία)
- * Την πρώτη Κυριακή του Μαρτίου (με λιτανεία)
- * Την τρίτη μέρα του Πάσχα (με λιτανεία)
- * Το τριήμερο 15 (εορτή Κοιμήσεως Θεοτόκου), 16 & 17 Αυγούστου (εορτή Μεταστάσεως Θεοτόκου)

Ο Μητροπολιτικός ναός του Αγίου Γεωργίου είναι κτισμένος πάνω στον κεντρικό οδικό άξονα της πόλης. Κτίστηκε το 1864 με δαπάνες και προσωπική εργασία των κατοίκων της Γουμένισσας και αποτελεί μνημείο αστικού χαρακτήρα. Ο Ιερός Ναός του Αγίου Γεωργίου ίσως είναι από τους μεγαλύτερους σε διαστάσεις και χωρητικότητα Ναός του Νομού Κιλκίς. Το σίγουρο είναι 'οτι είναι ο μεγαλ'υτερος στην επαρχία Παιονίας. Είναι ρυθμού βασιλικής, έχει δική του αρχιτεκτονική χαρακτηριστική που τον κάνει να ξεχωρίζει. Απο τον Οκτώβριο του 1991 είναι και Μητροπολιτικός Ναός.

Σε μια από τις ομορφότερες πλαγιές του όρους Πάικου, σε υψόμετρο 700 περίπου μέτρων από τη Γουμένισσα, πάνω από τον οικισμό Πενταλόφου, βρίσκεται το μοναστήρι του Οσίου Νικοδήμου του Αγιορείτου. Το μοναστήρι είναι μετόχι της Ιεράς Μονής Σίμωνος Πέτρας Αγίου Όρους και θεμελιώθηκε το 1981. Ο κεντρικός ναός είναι διπλός και το άνω επίπεδο του είναι αφιερωμένο στον Άγιο Νικόδημο, ενώ το ισόγειο τμήμα στους Αγίους Ραφαήλ, Ειρήνη και Νικόλαο.

Δύο χιλιόμετρα μετά από τη Γρίβα , σε ένα ειρηνικό τοπίο του Πάικου, δεσπόζει το μοναστήρι των νεοφάνων μαρτύρων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης. Η Μονή ιδρύθηκε το 1992 και υπάγεται εκκλησιαστικά στην τοπική Μητρόπολη.(Δήμος Γουμένισσας).

5.5 ΧΩΡΟΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, ΕΣΤΙΑΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

5.5.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ

Προφίλ: Στη Γουμένισσα του νομού Κιλκίς, στους πρόποδες του Πάικου βρίσκεται το πρόσφατα ανακατασκευασμένο και ανακαινισμένο ξενοδοχείο Δημοσθένης.

Μικρό ξενοδοχείο στη Γουμένισσα, πάνω στον δρόμο που οδηγεί στον Πεντάλοφο και τον Ομαλό με τα γνωστά μοναστήρια. Οι κοινόχρηστοι χώροι και τα δωμάτια διαμορφώνονται σε δύο κτίρια- το παλιό ανακαινισμένο και ένα καινούργιο διώροφο. Άνετα δωμάτια με κλασική διακόσμηση στο παλιό κτίριο, πιο μοντέρνας αισθητικής το καινούργιο. Το πρωινό σερβίρεται σε τραπεζαρία και αυλή. Στο υπόγειο λειτουργεί γυμναστήριο και ετοιμάζονται χώροι χαμάμ και δωμάτια μασάζ. Ζητείστε να επισκεφθείτε και την προσωπική κάβα του ιδιοκτήτη με κρασιά της περιοχής. Το ξενοδοχείο λειτουργεί σύμφωνα με πρότυπο ISO. Νέτσικα (2008:109)

5.5.2 ΤΟ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΟ

Πρόσβαση: Το κατάστημα βρίσκεται στην κεντρική πλατεία της Γουμένισσας με τα τεράστια πλατάνια και την χαρακτηριστική βρύση. Το διώροφο κτίριο αναπαλαιώθηκε εξ' ολοκλήρου το 2006, πιστό στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Δυτικής Μακεδονίας. Ζεστό εσωτερικό, δωματιάκια με την απαραίτητη πέτρα και πολυθρόνες σκηνοθέτη για τις ηλιόλουστες ημέρες. Σερβίρει όλη την ημέρα ροφήματα, αναψυκτικά, ποτά και βεβαίως κρασί. Θα βρείτε τις ετικέτες όλων των οινοποιών της ζώνης Ονομασίας Προέλευσης. Νέτσικα (2008:109).

5.5.3 ΤΟ ΤΖΑΚΙ

Ταβέρνα με ζεστό, φιλόξενο περιβάλλον και μυρωδάτα εδέσματα, πάνω στον κεντρικό δρόμο, στην είσοδο της όμορφης Γουμένισσας. Παραδοσιακός ο διάκοσμος με μεγάλο τζάκι, φανερό τούβλο στους τοίχους, παλιές φωτογραφίες και τα περίφημα χάλκινα της Γουμένισσας. Θα απολαύσετε γευστικά ντόπια κρέατα, κατσικίσιο τυρί από τα κοπάδια του Πάικου και νόστιμα λουκάνικα. Κρασί και τσίπουρο αποκλειστικά από τα τοπικά οινοποιεία. Νέτσικα (2008:113).

5.5.4 ΟΙ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΕΣ

Οδηγώντας στον δρόμο που μας ανεβάζει στις πλαγιές του Πάικου, θα κάνουμε μια στάση στην είσοδο της Γρίβας για να επισκεφτούμε το μικρό εργαστήριο. Η οικοτεχνία λειτουργεί από το 2000 με αντικείμενο την παρασκευή παραδοσιακών προϊόντων (γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά κι άλλα αλμυρά εδέσματα) στηριζόμενη στην τοπική παραγωγή φρούτων και των υπόλοιπων υλών. Οι συνταγές που χρησιμοποιούνται είναι παλιές, των γιαγιάδων, προσαρμοσμένες στα σημερινά δεδομένα. Το εργαστήριο είναι επισκέψιμο δίνοντας μας τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε και τον τρόπο παρασκευής. Νέτσικα (2008:115).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο :Η ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ

6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η περιοχή της Γουμένισσας ήταν πολύ γνωστή για το κρασί της και την ποιότητά του. Στο Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν, τ.3, εκδ. Μπαρτ και Χηρς, Ιανουάριος 1892 και στο λήμμα «Γκομέντζα» διαβάζουμε: «Γκομέντζα κώμη της Μακεδονίας. Παράγει άριστον οίνον, τον της Γκομέντζας λεγόμενον, ούτινος γίνεται μεγάλη

εξαγωγή...»⁶⁵. Επίσης στο λήμμα «οίνος» του ίδιου λεξικού διαβάζουμε «...Από τα κρασιά της δούλης Ελλάδος ονομαστά είναι της Ναούσης, Γκομέντζας και Σιατίστης...».

Στα τέλη του προ-προηγούμενου αιώνα και στις αρχές του προηγούμενου καλλιεργούνταν περισσότερο από 11000 στρέμματα αμπέλια, κυρίως με ερυθρές οινοποιήσιμες ποικιλίες από τις οποίες παράγονταν τα φημισμένα μαύρα ταννινούχα κρασιά Γουμενίσσης.

Πριν τον ερχομό των προσφύγων (1924), στην περιοχή καλλιεργούνταν τρεις ερυθρές οινοποιήσιμες ποικιλίες αμπέλου: Το Ξινόμαυρο (ξινή Ποπόλκα) η Νεγκόσκα (γλυκιά Ποπόλκα) και το Φαρτσάλο, καθώς και το άσπρο «Μουμίνουκ» ή «Μουμίντσκο» το οποίο χρησιμοποιούσαν κυρίως για το τσίπουρο.⁶⁶

Κατά τη διάρκεια του πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου η Γουμένισσα βρέθηκε στη γραμμή του Μακεδονικού Μετώπου. Υπήρξε έδρα των Γάλλων, οι οποίοι εξετίμησαν ιδιαίτερα τα κρασιά της. Θεωρείται μάλιστα από τους κατοίκους της περιοχής ότι αυτοί έφεραν και τη μάστιγα της φυλλοξήρας (1917-1920).

Το 1922 ο γενικός επιθεωρητής της Μέσης Γεωργικής Σχολής Θεσσαλονίκης σε επιστολή του στο Νομάρχη Πέλλας αναφέρει τη Γουμένισσα ως φυλλοξηριώσα περιοχή και μιλά για τους όρους υπό τους οποίους οι αμπελουργοί της θα προμηθευτούν «αμερικάνικα κλήματα» ⁶⁶.

Ο ερχομός των προσφύγων από την Ανατολική Ρωμυλία, οι οποίοι έφεραν πέρα από τις ποικιλίες που καλλιεργούσαν στον τόπο τους (Φωκιανό, Παμίδι, Σέφκα, Δαμιάτη, Μοσχάτο κλπ) και την τεχνική του εμβολιασμού, βοήθησαν ουσιαστικά με την τεχνογνωσία που μετέφεραν, στη γρήγορη ανασύσταση του αμπελώνα.

Η φυλλοξήρα αλλά και η καλλιέργεια του μεταξιού στη συνέχεια είχαν σαν αποτέλεσμα την υποχώρηση της αμπελοκαλλιέργειας, χωρίς όμως ποτέ αυτή να σταματήσει.

6.2 Ο ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η αναγνώριση του οίνου Ο.Π.Α.Π. «Γουμένισσα» έγινε το 1979 και αφορά τους ερυθρούς οίνους που παράγονται από τη συνοινοποίηση των ποικιλιών Ξινόμαυρο και Νεγκόσκα σε αναλογία. Η αμπελουργική ζώνη Ονομασίας Προελεύσεως «Γουμένισσα» έκτασης 2500 στρεμμάτων, περιλαμβάνει τους αμπελώνες της κτηματικής περιοχής του δήμου Γουμένισσας και των διαμερισμάτων Γρίβας, Κάρπης, Πενταλόφου, Πολυπέτρου, Γερακώνας, Φιλλυριάς, Στάθης και Γοργόπης.

Όπως και στην περίπτωση της ζώνης της Νάουσας η οριοθέτηση έγινε και εδώ με βάση τα κοινοτικά όρια και όχι τα εδαφοκλιματικά χαρακτηριστικά των υποπεριοχών της. Το Ξινόμαυρο είναι η κυρίαρχη και στη ζώνη αυτή ποικιλία (βλ. αμπελουργικά και οινολογικά χαρακτηριστικά της στη ζώνη της Νάουσας), εμβολιασμένη και εδώ κυρίως στα υποκείμενα 110 R και 41 B, ενώ τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία τάση αύξησης των εκτάσεων που καλλιεργούνται με την ποικιλία Νεγκόσκα (περίπου 700 στρέμματα).

Όσο για το Φαρτσάλο, ποικιλία χωρίς αξιόλογα οινικά χαρακτηριστικά, η καλλιέργειά του έχει εγκαταλειφθεί, ενώ τα τελευταία χρόνια έκαναν στη ζώνη την εμφάνιση τους κυρίως γαλλικής προέλευσης ποικιλίες όπως το Merlot, Cabernet Sauvignon, Chardonnay, Sauvignon.

Η Νεγκόσκα, η δεύτερη σε έκταση ποικιλία της ζώνης, είναι ποικιλία πολύ ζωνρή, εύρωστη, γόνιμη, παραγωγική, ανθεκτική στις περισσότερες ασθένειες και τον άνεμο (εξ' ου και εν μέρη η προτίμησή της στην περιοχή σε σχέση με το Ξινόμαυρο). Διαμορφώνεται σε γραμμικό αμφίπλευρο κορδόνι και δέχεται κλάδεμα κοντό στα 2 μάτια. Προτιμά εδάφη ασβεστώδη, βαθιά, με καλή στράγγιση. Ξεκινά τη βλάστηση το πρώτο δεκαήμερο του Απρίλη και ωριμάζει μετά τις 20 Σεπτεμβρη. Κάθε καρποφόρα κληματίδα φέρνει 2 σταφύλια μεγάλα, που ξεπερνούν τα 300 g, κυλινδροκωνικά, κανονικής πυκνότητας που κόβονται δύσκολα. Οι ράγες είναι μέσου μεγέθους, σφαιρικές, με φλοιό παχύ κυανομέλανου χρωματισμού και σάρκα άχρωμη, χυμώδη, γλυκιά, με 2-3 μεγάλα γίγαρτα. Η Νεγκόσκα δίνει κρασιά υψηλόβαθμα, μέτριας οξύτητας, με καλό χρώμα.

Οι περισσότεροι αμπελώνες της Γουμένισσας χαρακτηρίζονται από μεγάλη ζωηρότητα. Αρκεί κανείς να δει το πάχος των κληματίδων του Ξινόμαυρου αλλά και της Νεγκόσκας για να αντιληφθεί την μεγάλη ζωηρότητα των φυτών.

Παράλληλα ο λόγος του ύψους της βλάστησης προς τη μεταξύ των γραμμών απόσταση φύτευσης, στους περισσότερους αμπελώνες, είναι μικρότερος του επιθυμητού (κάτω από 0,6). Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την τεχνική του ξεφυλλίσματος που εφαρμόζεται και εδώ και τις υπάρχουσες κλιματικές συνθήκες όπως περιγράφονται στη συνέχεια, δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την επίτευξη της σωστής τεχνολογικής ωριμότητας των σταφυλιών.

Οι ίδιοι προβληματισμοί που αναπτύχθηκαν στην περίπτωση της Νάουσας σχετικά με την ύπαρξη περιοχών ακατάλληλων για την καλλιέργεια του Ξινόμαυρου και της Νεγκόσκας, την ακαταλληλότητα των υποκειμένων, την αναγκαιότητα καλλιέργειας και άλλων ποικιλιών ισχύουν και στην περίπτωση της Γουμένισσας.

Στη ζώνη βέβαια αυτή αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο το Ξινόμαυρο όσο και οι υπόλοιπες ποικιλίες ωριμάζουν ακόμα πιο όψιμα σε σχέση με τη Νάουσα, λόγω των κλιματολογικών συνθηκών, όπως εξηγείται στη συνέχεια. (Εν.Ο.Α.Β.Ε. Α.Ε.,2005)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

7.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

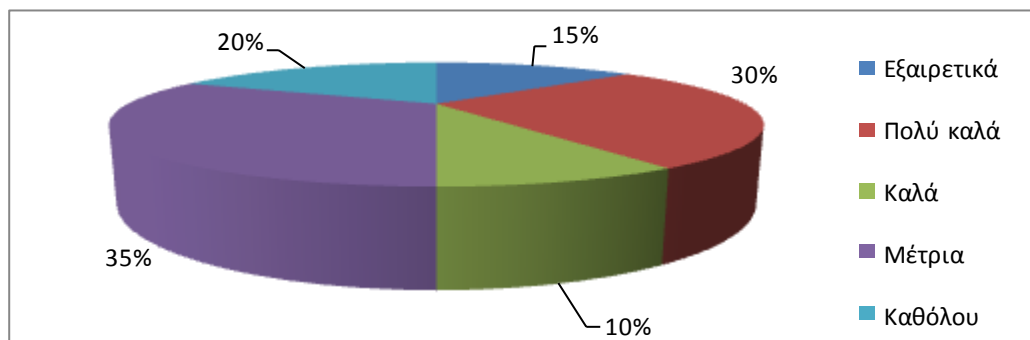
Οι παρακάτω ερωτήσεις χρησιμοποιήθηκαν για την πρωτογενή έρευνα. Σε κάθε ερώτηση υπάρχει και η σχετική επεξήγηση. Οι άνθρωποι που ρωτήθηκαν ήταν τουρίστες. Συνολικά από το πληθυσμιακό πεδίο απάντησαν 20 από τα 30 άτομα που ερωτήθηκαν. Για το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Η έρευνα αυτή έγινε στη κωμόπολη της Γουμένισσας και συγκεκριμένα στα οινοποιεία, στο ξενοδοχείο και χώρους εστίασης και διασκέδασης της περιοχής.

Η εκτίμηση αφορά τους επισκέπτες της Γουμένισσας τη χρονική περίοδο του φθινοπώρου 2010 και τα στοιχεία είναι 70% πλήρη. Η επιλογή του δείγματος

πραγματοποιήθηκε με την μέθοδο της <<απλής τυχαίας δειγματοληψίας>>. Για το ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου. Το ερωτηματολόγιο πλαισίωναν από 19 ως 20 ερωτήσεις. Για εκπαιδευτικούς λόγους τα γραφήματα των απαντήσεων στις ερωτήσεις των ερευνών είναι σε μορφή πίτας και διαγραμμάτων.

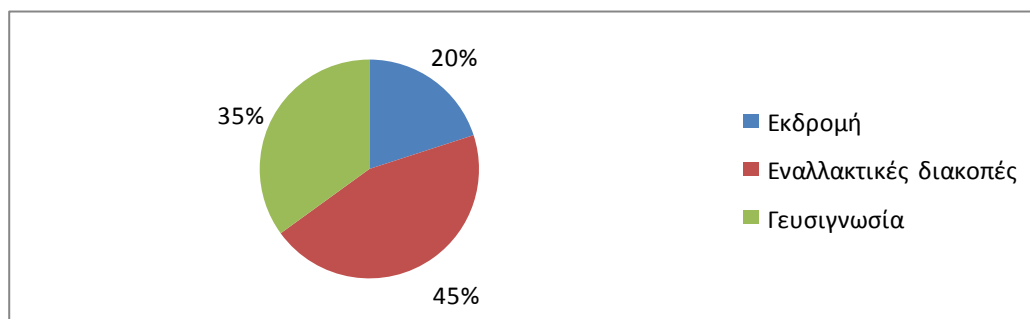
Κάποιες ερωτήσεις είναι ίδιες, σε διαφορετικό θέμα, αλλά οι λόγοι που έγιναν είναι πολλοί, π.χ. για άνοιγμα διαλόγου και προθυμία απαντήσεων. Σε κάθε έρευνα αναφέρεται η μεθοδολογία της συγκεκριμένης έρευνας και οι απαντήσεις σε μορφή πίτας ή διαγράμματος. Έγινε καταμέτρηση των ερωτηματολογίων. Μελετήθηκαν τα δεδομένα του ερωτηματολογίου. Συζητήθηκε η εγκυρότητα των απαντήσεων. Μετρήθηκαν οι απαντήσεις και καταχωρήθηκαν τα δεδομένα. Συμπεριλήφθηκε ο μεγαλύτερος αριθμός των απαντήσεων σε κάθε ερώτηση. Βρέθηκε το ποσοστό ανά απάντηση σε κάθε δεδομένο, με την μέθοδο της απλής αναλογικής. Καταχωρήθηκαν τα δεδομένα με σειρά προτίμησης. Δημιουργήθηκαν τα διαγράμματα και οι πίτες, ανάλογα με τα δεδομένα ποσοστά. Τα ευρήματα αναφέρθηκαν όλα καθώς θεωρήθηκαν στατιστικά σημαντικά.

1. Πόσο καλά γνωρίζετε την έννοια οινικός τουρισμός;

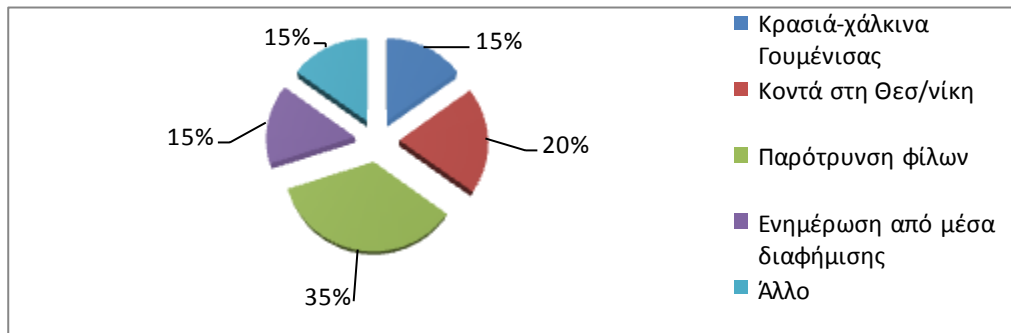
Ο σκοπός της ερώτησης είναι να διαπιστώσουμε αν έχει γίνει κατανοητή η έννοια αυτή.

2. Ποια είναι η πρώτη λέξη που σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τις παρακάτω λέξεις: οινικός τουρισμός, Δρόμοι του κρασιού;

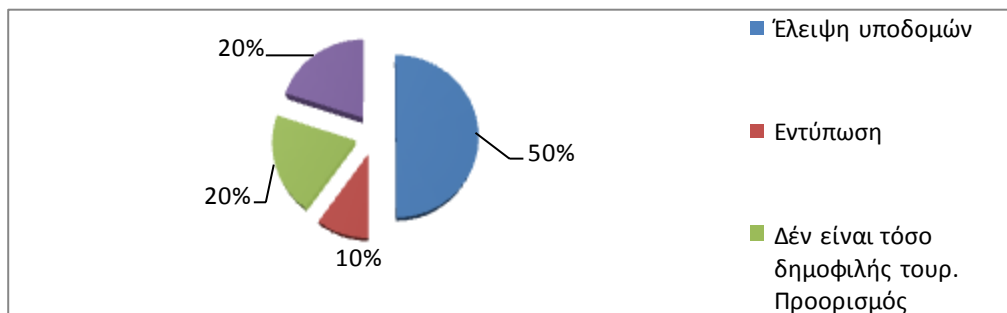
Με την ερώτηση αυτή ανακαλύπτουμε πως βλέπει ο καθένας αυτό το είδος τουρισμού. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

3.Επέλεξα τη διαδρομή του κρασιού της Γουμένισσας γιατί

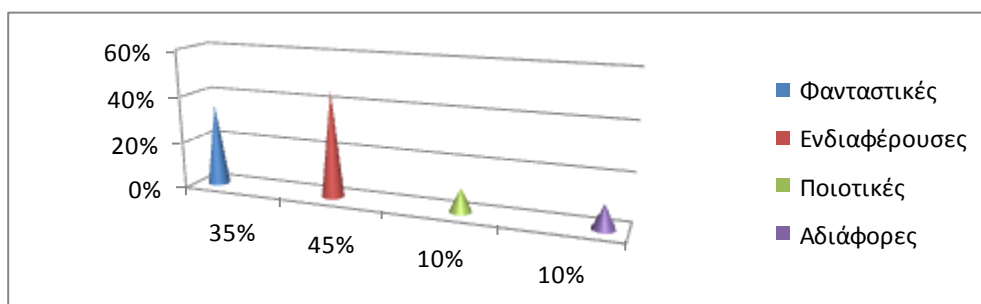
Ο λόγος της ερώτησης είναι να δούμε με ποια αφορμή επιλέγουν οι τουρίστες τη διαδρομή αυτή. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

4.Ερχόμενος στη Γουμένισσα πρόσεξα ότι έχει ένα μόνο ξενοδοχείο μέσα στην κωμόπολη. Αυτό μου προξένησε τα παρακάτω αισθήματα και σκέψεις:

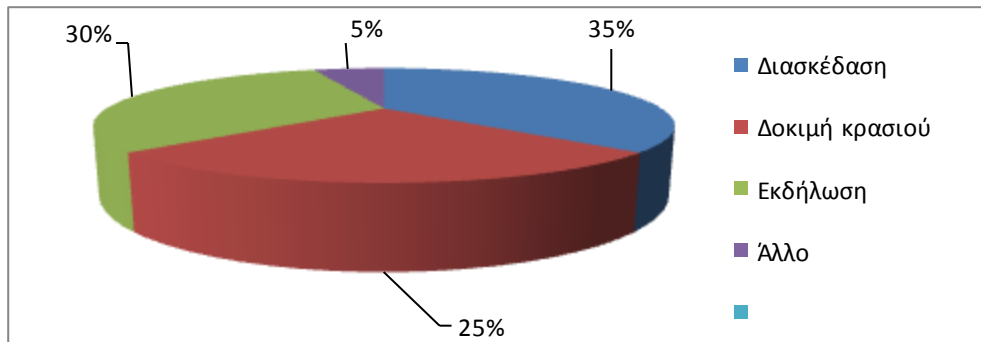
Σκοπός της ερώτησης είναι να γνωστοποιηθεί το κατά πόσο επηρεάζει τους τουρίστες η έλλειψη χώρων διαμονής. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

5. Πώς σου φαίνονται οι εναλλακτικές αυτές διακοπές;

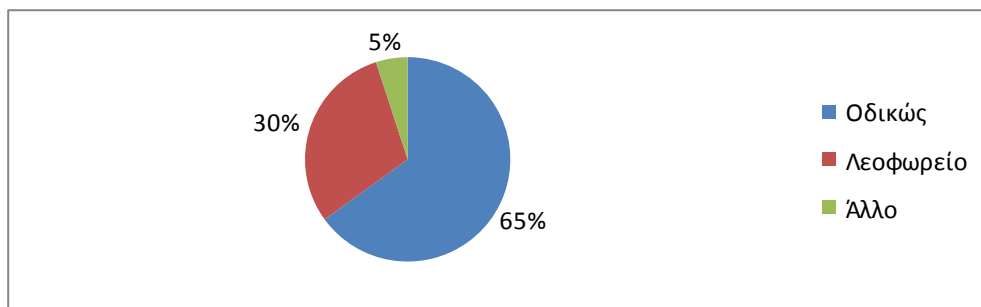
Η ερώτηση πραγματοποιήθηκε για να διαπιστωθεί η ανταπόκριση των τουριστών σε αυτό το είδος διακοπών. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

6. Τι κατά τη γνώμη σας συμβαίνει στο παρακάτω σκίτσο;

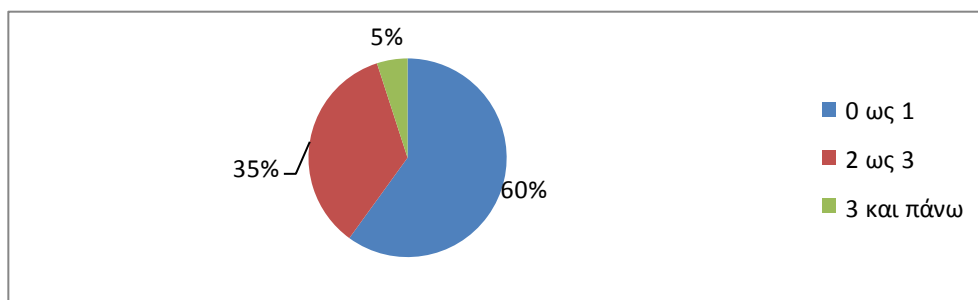
Σκοπός της ερώτησης είναι να εξακριβωθεί η εξοικείωση του κόσμου με τον οικότουρισμό. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

7. Πώς ήρθατε/πήγατε;

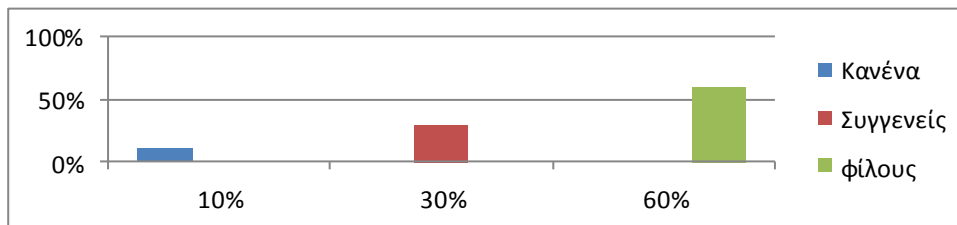
Η ερώτηση αυτή έγινε για να αποκαλυφθεί ο τρόπος μεταφοράς που προτιμούν οι τουρίστες.

8. Πόσες μέρες μείνατε/ θα μείνετε;

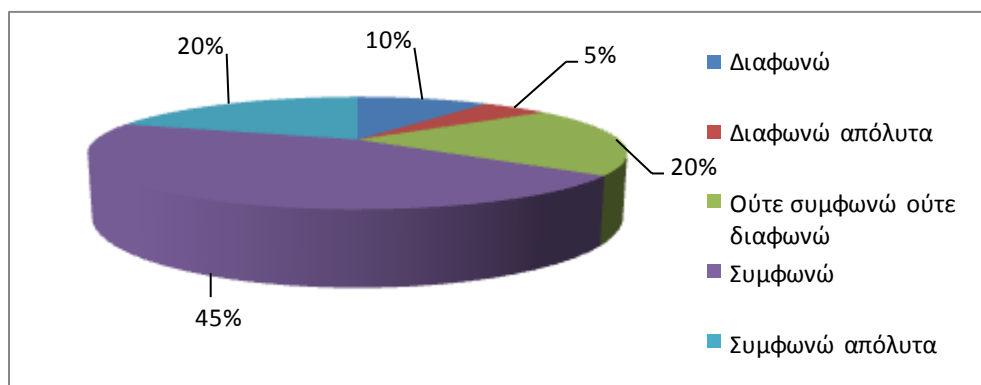
Η ερώτηση αυτή έγινε για να εξακριβώσουμε τον ακριβή αριθμό ημερών διαμονής των τουριστών στην περιοχή .

9. Μαζί με ποια από τα παρακάτω πρόσωπα ταξιδεύσατε;

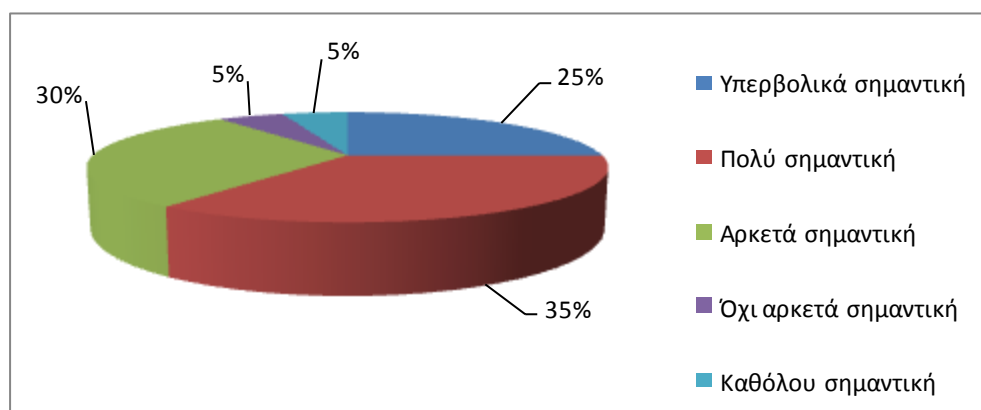
Σκοπός της ερώτησης είναι να βρούμε με ποιον διαλέγουν να κάνουν την επίσκεψή τους.

10. Τα οινοποιεία της Γουμένισσας πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να ανήκουν στο πρόγραμμα Δρόμοι του Κρασιού;

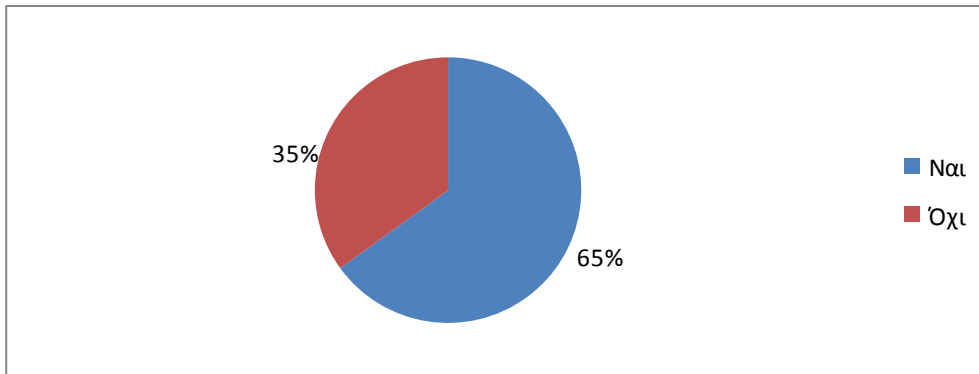
Η ερώτηση έγινε για να δούμε αν οι τουρίστες είναι ικανοποιημένοι με την οργάνωση των οινοποιείων.

11. Η ποικιλία των χώρων διαμονής, εστίασης είναι για μένα:

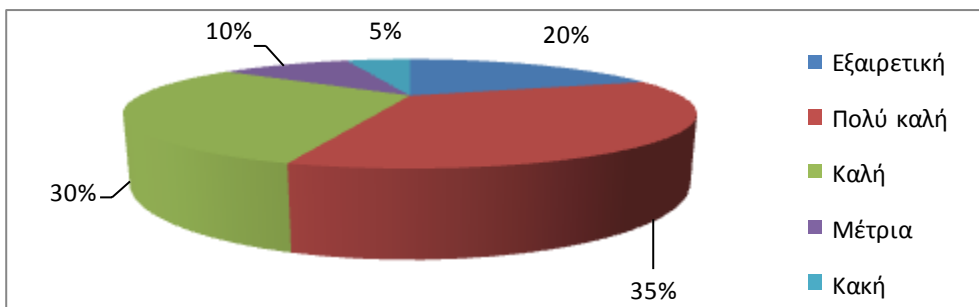
Αυτή η ερώτηση έγινε για να διαπιστωθεί πόσο επηρεάζει τους τουρίστες η δυνατότητα επιλογής χώρων εστίασης.

12. Αυτήν την εκδρομή την αποφασίζετε εσείς προσωπικά;

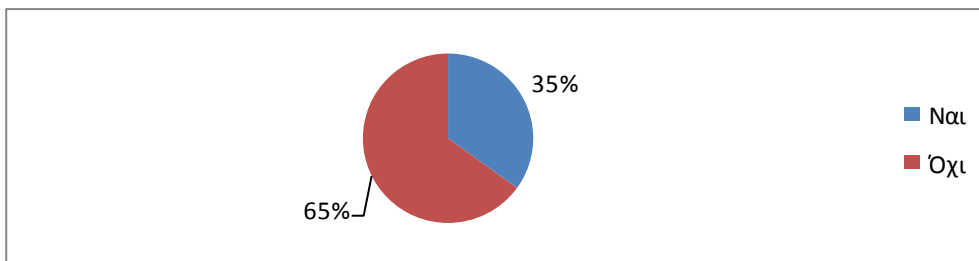
Σκοπός της ερώτησης είναι να καταλάβουμε εάν ο τουρίστας πήρε την απόφαση μόνος του.

13. Πώς κρίνετε την ιδέα του οινοτουρισμού;

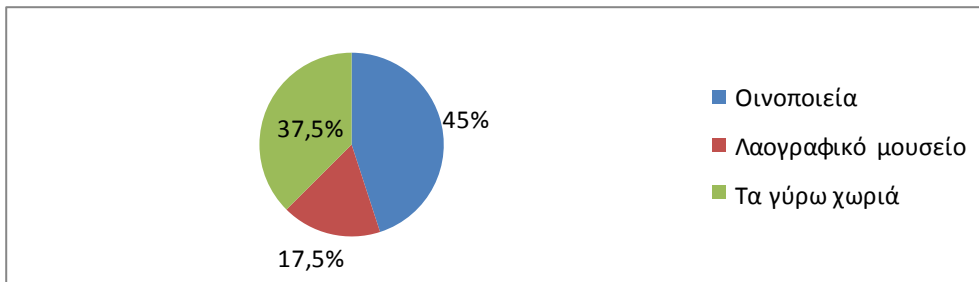
Μια ερώτηση για να ερευνηθεί το κατά πόσο ο τουρίστας βλέπει θετικά την ιδέα του εναλλακτικού αυτού τουρισμού.

14. Έχετε επισκεφτεί ξανά τη Γουμένισσα;

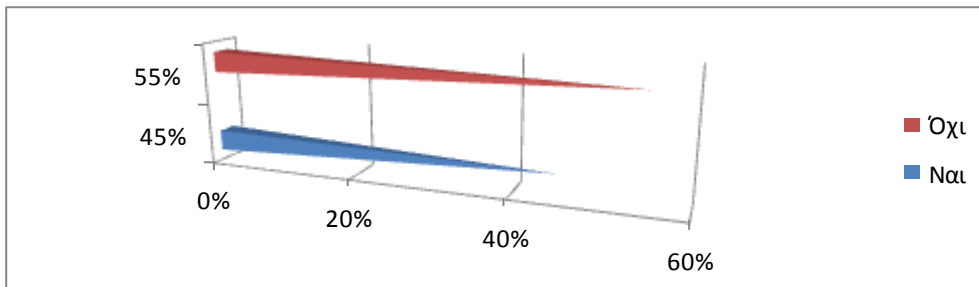
Σκοπός της ερώτησης είναι να γνωστοποιηθεί αν είναι η πρώτη επίσκεψη των τουριστών ή όχι.

15.Επισκεφτήκατε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω;

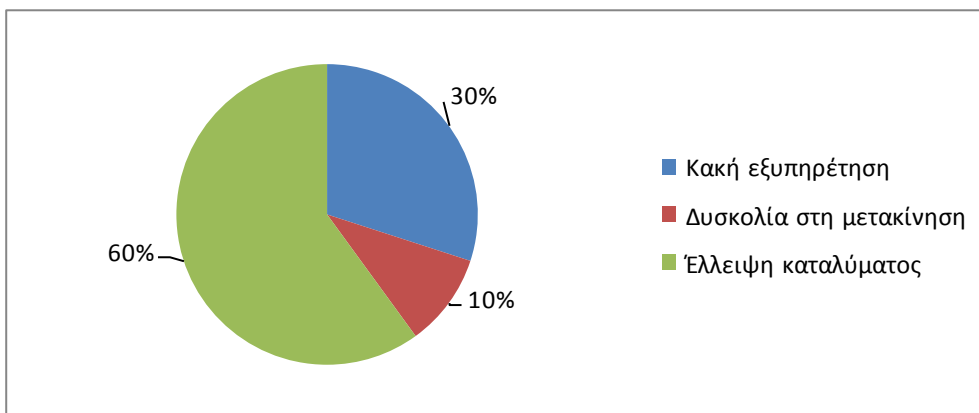
Η ερώτηση έγινε να αποκαλυφθεί τι κινεί το ενδιαφέρον των τουριστών κατά την διάρκεια της επίσκεψής τους.

16.Εντοπίσατε κάτι που δεν σας άρεσε;

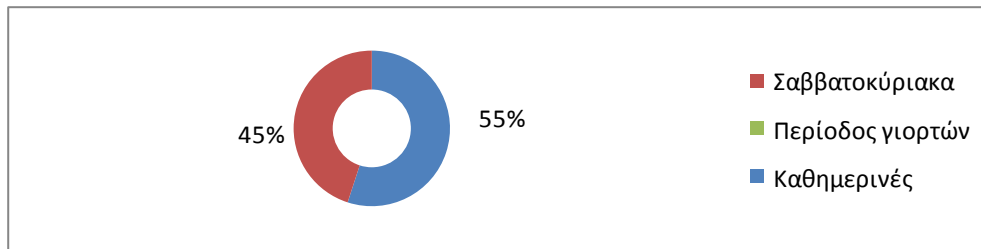
Μια συνδετική ερώτηση με την επόμενη η οποία βοηθά να γίνει αντιληπτό τι κυρίως δεν άρεσει στους επισκέπτες.

17. Αν ναι, ποιο/τι ήταν αυτό;

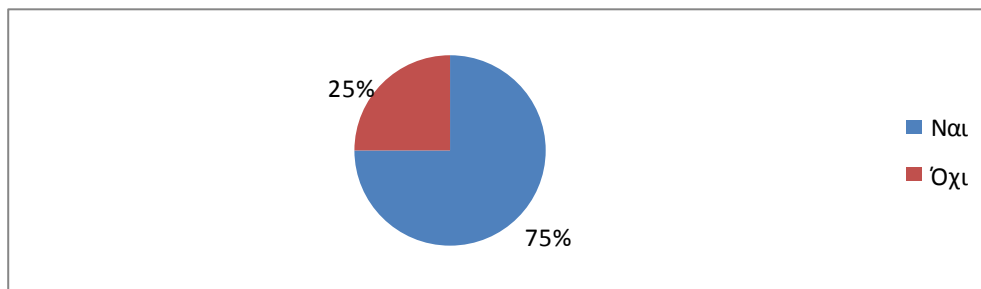
Η ερώτηση αυτή ήταν ανοικτού τύπου και έγινε προκειμένου να αποκαλυφθεί τι ενοχλεί τους επισκέπτες. Η κάθε κατηγορία προήλθε μετά από ομαδοποίηση των απαντήσεων.

18. Ποιες μέρες είναι εντονότερη η επισκεψιμότητα;

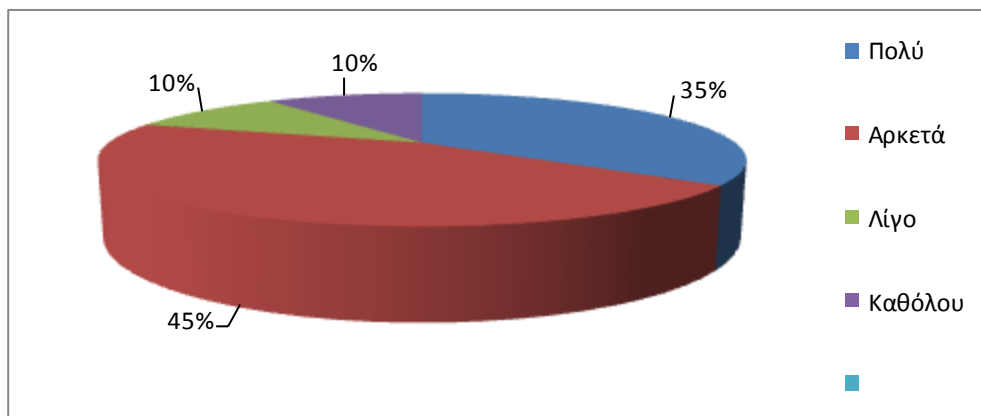
Σκοπός της ερώτησης είναι να διαπιστώσουμε πότε προτιμούν οι τουρίστες να επισκέπτονται την Γουμένισσα.

19. Θεωρείτε ότι οι 'φίλοι' του οινοτουρισμού αυξάνονται με το χρόνο;

Η ερώτηση έγινε για να σφυγμομετρηθεί η γνώμη των κατοίκων περί της τάσεως του τουρισμού. Βρίσκεται σε συσχέτιση με την επόμενη ερώτηση.

20. Πιστεύετε ότι αξίζει η επίσκεψή σας στη Γουμένισσα;

Μια ερώτηση υποκειμενική που τέθηκε για να βρεθεί μια γενική άποψη για την επίσκεψη του στην πόλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η Γουμένισσα είναι μια κωμόπολη που δεν περνάει απαρατήρητη, χάριν στη παράδοση που διατηρεί όσον αφορά την παραγωγή κρασιού, την συμβολή της στα πολιτιστικά με τα 'Χάλκινα της Γουμένισσας', αλλά και τα τοπικά της προϊόντα.
2. Βρίσκεται πολύ κοντά στην πόλη της Θεσσαλονίκης κάτι που ευνοεί και τις μονοήμερες εκδρομές όπως και έδειξαν να προτιμούν οι επισκέπτες και ιδιαίτερα τις περιόδους του Σαββατοκύριακου και των γιορτών.
3. Δίνεται η δυνατότητα στους τουρίστες, πέρα από την επίσκεψη στα οινοποιεία, να θαυμάσουν το βουνό Πάϊκο, να απολαύσουν μια βόλτα στα γύρω χωριά Γρίβα, Κάρπη, Καστανερή και να ξεκουραστούν στην πλατεία της Γουμένισσας κάτω από τα επιβλητικά πλατάνια.
4. Το οδικό δίκτυο που την συνδέει με τις υπόλοιπες πόλεις είναι αρκετά καλό και κάποιος μπορεί να φτάσει σ' αυτήν από αρκετές διαφορετικές διαδρομές.
5. Δεν είναι αρκετά προσιτή τουριστική περιοχή όσον αφορά την διαμονή επισκέπτη καθώς υπάρχει έλλειψη χώρων διαμονής μέσα στη κωμόπολη. Συγκεκριμένα, η ύπαρξη ενός μόνο ξενοδοχείου προκαλεί δυσαρέσκεια στον τουρίστα.
6. Ένας ακόμη αρνητικός παράγοντας είναι η 'κακή' εξυπηρέτηση που αντιμετωπίζουν οι επισκέπτες κάποιες φορές στους χώρους εστίασης και στις διάφορες υπηρεσίες γενικότερα. Αυτό συμβαίνει, διότι υπάρχει απροθυμία και έλλειψη ενδιαφέροντος από ένα ποσοστό κατοίκων να επενδύσουν σε αυτό που ονομάζεται οινικός τουρισμός.
7. Θετικό θεωρείται το γεγονός ότι η οργάνωση των οινοποιείων είναι ικανοποιητική σύμφωνα με τους τουρίστες, κάτι που τους ενθαρρύνει να επισκεφτούν ξανά την περιοχή.
8. Η αστική συγκοινωνία είναι συχνή, αλλά όχι τόσο όσο θα μπορούσε να εξυπηρετήσει τους πολίτες για τις καθημερινές τους δραστηριότητες, αλλά και τους επισκέπτες για την περιήγηση τους στην πόλη.
9. Ακόμη, δεν περνάει απαρατήρητο ότι οι περισσότεροι τουρίστες επέλεξαν να ακολουθήσουν τον δρόμο του κρασιού της Γουμένισσας λόγω παρότρυνσης φίλων και κατόπιν γιατί ενημερώθηκαν από κάποιο μέσο διαφήμισης.
10. Τέλος η Γουμένισσα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως προορισμός τεσσάρων εποχών κι αυτό γιατί αποτελεί εναλλακτικό προορισμό η παραμονή στην πόλη, η επίσκεψη στα οινοποιεία είναι μια πρόκληση που αξίζει να την γευτεί ο καθένας μας.

8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Περισσότερη διαφήμιση σε άλλες πόλεις με φωτογραφίες σε στάσεις λεωφορείων, με διάφορα διαφημιστικούς τουριστικούς οδηγούς που θα

- μπορούσαν να μοιράζονται με περιοδικά ή εφημερίδες εθνικής εμβέλειας.
Αλλά και με διαφημίσεις και προσφορές μέσω του διαδικτύου.
- 2 Προσθήκη περισσότερων και συχνότερων δρομολογίων αστικής συγκοινωνίας με σκοπό να λιγοστέψει η κυκλοφορία στο κέντρο της πόλης.
 - 3 Δημιουργία ενός τουριστικού λεωφορείου. Ο δήμος ή ένας ιδιωτικός φορέας θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει ένα τουριστικό μικρό λεωφορείο, με συγκεκριμένα ωράρια τα οποία θα είναι αναρτημένα σε διάφορα εμφανή σημεία της πόλης. Το λεωφορείο αυτό θα κάνει τον γύρο της Γουμένισσας και των κοντινών χωριών με ξενάγηση αλλά και στάσεις στα οινοποιεία και στα σημαντικότερα σημεία της με σκοπό να γνωρίσει στον επισκέπτη άγνωστες ομορφιές της πόλης. Θα μπορέσει να φέρει έσοδα στο δήμο αν είναι δημοτική επιχείρηση ή στον ιδιώτη μέσω των εισιτηρίων αλλά και των διαφημίσεων διαφόρων επιχειρήσεων της περιοχής, οι οποίες θα μπορούν να διαφημίζονται μέσα σ αυτό ή μέσω διαφόρων προσφορών ή εκπτώσεων που θα μπορούν να δίνουν στα άτομα που θα χρησιμοποιούν το μέσο αυτό.
 - 4 Δημιουργία περισσότερων χώρων διαμονής ώστε να δίνεται ποικιλία επιλογών στον τουρίστα. Έτσι, θα εμφανιστούν νέες θέσεις εργασίας και αυτό θα αποτελέσει μια ανάσα για την τοπική κοινωνία.
 - 5 Προσπάθεια από τους ίδιους τους κατοίκους και κυρίως από τους καταστηματάρχες να κατανοήσουν και να συνδράμουν προσφέροντας καλύτερες υπηρεσίες στην ανάπτυξη του οινικού τουρισμού μέσα από τον οποίο μπορούν να επωφεληθούν.
 - 6 Ανάδειξη του λαογραφικού μουσείου και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λαγός Δ. (2005) Τουριστική οικονομική, εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Ασκέλη Στέλλα (2005), «Επιχειρήστε αγροτουριστικά - Πώς να οργανώσετε τη δική σας αγροτουριστική επιχείρηση» - Οδηγός της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΕ. , Εκδόσεις ΚΕΡΚΥΡΑ, Αθήνα.
- Βαρβαρέσος Σ. (1999) Τουριστική Ανάπτυξη & Διοικητική Αποκέντρωση, εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα.
- Σφακιανάκης Μ. (2000) Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, εκδόσεις Έλλην, Αθήνα.
- Παναγιωτάκης Αθ. (2000) Οινολογία, εκδόσεις Σ.Τ.Ε. συγχρηματοδοτούνται από Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΕΠΕΑΚ ΙΙ), 2000.
- Αρβανίτης Κ. (1999), Μπαρ Οινολογία, εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- Παπακωνσταντινίδης (1993), Αγροτουρισμός σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη, εκδόσεις Δωρικός, Αθήνα.
- Νέτσικα Μ. (2008), Ταξίδι στους δρόμους του κρασιού της Βορείου Ελλάδος-Οινοτουριστικός οδηγός, εκδόσεις Ζαρζώνη, Θεσσαλονίκη.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- C. Michael Hall, Liz Sharples, Brock Cambourne, Niki Macionis (2000) Wine Tourism Around the World-Development, management and markets, ed. Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Holbrook, M.B. and Hirshman, E.C. (1982). The experiential aspects of consumption: consumer fantasies, feeling, and fun. The Journal of Consumer Research, 9, 132-40.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Καλδής Παναγιώτης (2008) Οινοτουρισμός, διαχείριση τοπικού περιβάλλοντος και αειφορία. Ανακτήθηκε την 5 Σεπτεμβρίου 2010, από http://www.geoperi.gr/documents/oinotourismos_kaldis.pdf
- Οίνος Ταξίδι στη Γαλλία Discover French Wine Regions By Nancy Parode , About.com Guide ,ανακτήθηκε την 2 Ιουλίου 2010, από <http://seniortravel.about.com/od/planningyourdreamtrip/a/FrenchWine.htm>

- Μακρής Γιώργος (2007), Οινικές εξερευνήσεις, ανακτήθηκε την 14 Ιουνίου 2010, από <http://winesurveyor.weebly.com/tour12.html>

- Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Μακεδονίας (2008), Δρόμοι του κρασιού της Βορείου Ελλάδος, ανακτήθηκε την 23 Ιουλίου 2010, από <http://www.wineroads.gr/>

- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (1996)- ΟΜΑΔΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ LEADER II, ανακτήθηκε την 4 Απριλίου 2010, από <http://www.ando.gr/leader/leader.htm>

- Δρόμοι του κρασιού της Μακεδονίας: Μια πρόταση οινικού τουρισμού στον βορειοελλαδικό χώρο, στο πλαίσιο της Κ.Π. LEADER II, Σύμη Αρ. Πασαλίδου (2007), ανακτήθηκε την 12 Απριλίου 2010, από www.euroconsulting-geie.net/site/images/.../wines-roads.pdf

- Αναπτυξιακή Κιλκίς Αναπτυξιακή Α.Ε. Ο.Τ.Α (2000), ανακτήθηκε την 15 Ιουνίου, από <http://www.anki.gr/5521F7E6.el.aspx>

- Οίνοι Βορείου Ελλάδος (2009) ανακτήθηκε την 28 Σεπτεμβρίου 2010, από <http://www.winesofnorthgreece.gr/index.php?menu=3&page=deltia>

- Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος (2008) -Οινικές Διαδρομές, ανακτήθηκε την 2 Απριλίου 2010, από <http://www.wineroads.gr/>

- Τερζούδη Μ. (2009), Τουρισμός-πόλος έλξης τα οινοποιεία, Εφημερίδα Μακεδονία της Θεσσαλονίκης, 7 Μαΐου, ανακτήθηκε την 20 Αυγούστου 2010, από <http://www.makthes.gr/index.php?name=News&file=article&sid=38092>

- Δήμος Γουμένισσας, ανακτήθηκε την 17 Μαρτίου 2010, από <http://www.goumenissa.net/>

- Μπουτάρης-Οινοποιεία & κτήματα, ανακτήθηκε την 14 Απριλίου 2010, από <http://www.boutari.gr/>

- Κτήμα Τάτση-Η εταιρεία, ανακτήθηκε την 14 Απριλίου 2010, από <http://www.ktimatatsis.gr/gr/>

- Δήμος Γουμένισσας-Δασαρχείο, ανακτήθηκε την 8 Αυγούστου 2010, από http://www.goumenissa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=173&Itemid=241

- Δήμος Γουμένισσας-Αξιοθέατα,ανακτήθηκε την 9 Αυγούστου 2010 από, http://www.goumenissa.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=43

- Χάλκινα της Γουμένισσας Αλέξανδρος Ζώρας, ανακτήθηκε την 20 Ιουνίου 2010, από http://www.xalkina-goumenissas.gr/html/gr_html/about_gr.htm

- Δήμος Γουμένισσας- Εκκλησίες, ανακτήθηκε την 19 Απριλίου 2010, από <http://www.goumenissa.net/>

-(Εν.Ο.Α.Β.Ε. Α.Ε.,2005), Μελέτη «Επαναπροσδιορισμός των Ζωνών Ο.Π.Α.Π. Νάουσας και Γουμένισσας», ανακτήθηκε την 12 Μαρτίου 2010, από <http://www.anhma.gr/anhma/index/research.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2009
ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΜΟΙΡΙΑΔΟΥ ΑΘΗΝΑ

ΘΕΜΑ: Ο ΟΙΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΟΡΕΙΟ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Πόσο καλά γνωρίζετε την έννοια οινικός τουρισμός;

- Εξαιρετικά
- Πολύ καλά
- Καλά
- Μέτρια
- Καθόλου

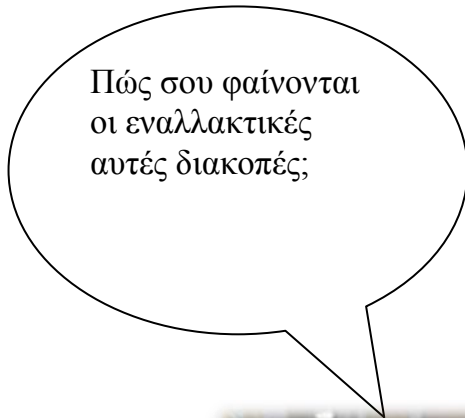
2. Ποια είναι η πρώτη λέξη που σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τις παρακάτω λέξεις: οινικός τουρισμός, Δρόμοι του κρασιού;

- Εκδρομή
- Εναλλακτικές διακοπές
- Γευσιγνωσία

3. Επέλεξα τη διαδρομή του κρασιού της Γουμένισσας γιατί

4. Ερχόμενος στη Γουμένισσα πρόσεξα ότι έχει ένα μόνο ξενοδοχείο μέσα στην κωμόπολη. Αυτό μου προξένησε τα παρακάτω αισθήματα και σκέψεις:

5. Συμπληρώστε τα λόγια στο άδειο 'μπαλόνι':

6. Τι κατά τη γνώμη σας συμβαίνει στο παρακάτω σκίτσο;

7. Πώς ήρθατε\πήγατε;

- Οδικώς
- Λεωφορείο
- Άλλο

8. Πόσες μέρες μείνατε\θα μείνετε;

- 1 έως 2
- 2 έως 3
- 3 και πάνω

9. Μαζί με ποια από τα παρακάτω πρόσωπα ταξιδεύσατε;

- Κανένα
- Συγγενείς
- Φίλους

10. Τα οινοποιεία της Γουμένισσας πληρούν τις προϋποθέσεις ώστε να ανήκουν στο πρόγραμμα Δρόμοι του Κρασιού;

- Διαφωνώ
- Διαφωνώ απόλυτα
- Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- Συμφωνώ
- Συμφωνώ απόλυτα

11. Η ποικιλία χώρων διαμονής, εστίασης είναι για μένα:

- Υπερβολικά σημαντική
- Πολύ σημαντική
- Αρκετά σημαντική
- Όχι αρκετά σημαντική
- Καθόλου σημαντική

12.Αυτήν την εκδρομή την αποφασίσατε εσείς προσωπικά;

- Όχι
- Ναι

13.Πώς κρίνεται την ιδέα του οινοτουρισμού;

- Εξαιρετική
- Πολύ καλή
- Καλή
- Μέτρια
- Κακή

14.Έχετε επισκεφτεί ξανά τη Γουμένισσα;

- Όχι
- Ναι

15.Επισκεφτήκατε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω;

- Οινοποιεία
- Λαογραφικό μουσείο
- Τα γύρω χωριά

16.Εντοπίσατε κάτι που δεν σας άρεσε;

- Όχι
- Ναι

17.Αν ναι, ποιο/τι ήταν αυτό;

- Κακή εξυπηρέτηση
- Δυσκολία στη μετακίνηση
- Έλλειψη καταλύματος

18. Ποιες μέρες είναι εντονότερη η επισκεψιμότητα;

- Καθημερινές
- Σαββατοκύριακα
- Περίοδο γιορτών

19. Θεωρείτε ότι οι 'φίλοι' του οινοτουρισμού αυξάνονται με το χρόνο;

- Όχι
- Ναι

20. Πιστεύετε ότι αξίζει η επίσκεψή σας στη Γουμένισσα;

- Πολύ
- Αρκετά
- Λίγο
- Καθόλου

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΗΜΟΥ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ/ΜΑΡΤΙΟΣ

* 1) 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ : ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΑΓ. ΤΡΥΦΩΝΑ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ.

* 2) ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΤΙΣ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ ΜΕ
ΑΦΘΟΝΗ ΦΑΣΟΛΑΔΑ, ΤΑ ΧΑΛΚΙΝΑ ΤΗΣ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΑ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥΣ.

ΜΑΪΟΣ

* 3) 2 ΜΑΪΟΥ: ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΓΡΙΒΑΣ& ΚΑΡΠΗΣ ΜΕ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ 1/2 ΜΑΪΟΥ.

* 4) ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ : ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΣΤΗ ΦΙΛΥΡΙΑ.

* 5) 31 ΜΑΪΟΥ: ΓΙΟΡΤΗ ΚΕΡΑΣΙΟΥ ΦΙΛΥΡΙΑΣ.

* 6) ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «ΟΙ ΠΑΙΟΝΕΣ»
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΔΗΜΟΥ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ.

ΙΟΥΝΙΟΣ/ΙΟΥΛΙΟΣ

* 7) ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ(29/6) ΣΤΟ Δ.Δ. ΣΤΑΘΗ

* 8) ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ(29/6) ΣΤΟ Δ.Δ.
ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΥ.

* 9) 7 ΙΟΥΛΙΟΥ: ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ.
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ 7/7.

* 10) 20 ΙΟΥΛΙΟΥ : ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΚΑΣΤΑΝΕΡΗΣ. ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΚΑΤΑΦΥΤΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ ΣΤΟ ΑΛΣΟΣ ΤΟΥ ΠΡ. ΗΛΙΑ ΚΑΣΤΑΝΕΡΗΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

* 11) ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΒΛΑΧΩΝ. ΣΤΟ Δ.Δ. ΚΑΡΠΗ.

* 12) «ΘΕΟΤΟΚΕΙΑ» 7 ΗΜΕΡΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ/ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

* 13) 6 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ: ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ "ΤΑΞΙΑΡΧΗ" ΓΕΡΑΚΩΝΑΣ ΜΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ.

* 14) 8 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ: ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΗ ΜΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ Δ.Δ. ΟΜΑΛΟΥ.

15) ΓΙΟΡΤΗ ΚΡΑΣΙΟΥ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑΣ.

16) 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: «ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ» ΣΤΟ Δ.Δ. ΓΡΙΒΑΣ.

